

DEĞER

“En çok bolluk
getiren yağmur,
alın teridir.”

Cenap Şahabettin

08

AİLE ve ÇOCUK

Duygular ve
Çocuk

14

SAĞLIK

Bulaşıcı Hastalıklar ve
Yeni Tip Koronavirüs

40

HASBİHÂL

Edebiyat, İnsan ve
Emek

20

RÖPORTAJ

Kübra
DAĞLI

DEGER

19 Mayıs
Atatürk'ü Anma
Gençlik ve
Spor Bayramı
KUTLU OLSUN

CEZA VE TEVKİFEVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINIDIR.

MAYIS 2020

Yıl: 6 • Sayı: 77
ISSN: 2687-3656

SAHİBİ

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Adına
Yılmaz ÇİFTÇİ (Genel Müdür)

YAYIN KURULU

Yılmaz ÇİFTÇİ (Yayın Kurulu Başkanı)
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü
Serdar SEZER (Genel Müdür Yardımcısı)
Barış ÖNER (Daire Başkanı)
Dilek ŞİRİN (Tetkik Hâkimi)
Hakan ERDEM (Yazı İşleri Müdürü ve Editör)

YAZARLAR

A. Gül AŞIK • Abdullah KAYA
Bahadır Ahmet ATILA • Celal CEYLAN
Deniz ÖZYÖRÜK • Ejder TOPAL
Ferhat ÇELİKER • İpek ALAZ
Hatice KELEŞ • Murat NAMDAR
Murtaza AYDIN • Muhsin KURT
Mehmet GÖKCE • Meltem YAMAKOĞLU
Mehmet VARNALI • M. Recep KOLCU
Oktay FERİK • Ramazan SAĞIR
Sibel KARAGÜL • Suna ÖĞÜR
Şirin Ceren ÇAKIR • Yasin YILMAZ
Yaşar İNCİ

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER • Hüseyin ÖZTÜRK
Hayri TURHAL • Gökhan SARI

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Hacı
Bayram Mah. Ağah Efendi Caddesi No:70/1
Altındağ/ANKARA

Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67

Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91

e-posta: ctedeger@gmail.com

GRAFİK TASARIM

BrainTurk Reklam Tanıtım Tasarım Ofisi

BASKI

Ankara Açık ÇiK Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz / Ankara
Tel: (0312) 278 76 10
Faks: (0312) 278 25 68

MATBAA-BASKI ŞEFİ

Zafer KARAKAYA

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

BASIM TARİHİ

02/07/2020

Editörün Notu

Hakan ERDEM
Değer Dergisi
Yazı İşleri Müdürü

Mayıs ayında birçok önemli günün yansımalarıyla karşınızdayız. Mübarek Ramazan ayını yaşadığımız bugünlerde, ülke olarak bir yandan koronavirüsle mücadele ederken bir yandan da oruçlarımızı tutuyor ve iki bayramı bir arada kutlamanın sevincini yaşıyoruz. Bu vesileyle 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramınızı ve Ramazan Bayramınızı kutluyoruz.

Tarihinde binbir mücadele örneği veren aziz milletimiz, birçok zaferi bağımsızlık arzusuyla kazanmıştır. **19 Mayıs** da böyle bir mücadelenin adıdır. 19 Mayıs, 'hasta adam' olarak adlandırılan bir milletin yeniden dirilişinin fitilidir. On dokuz mayıs, bizlere her ne şartlarda olursak olalım umudumuzu yitirmememizi ve her zaman bir çözüm yolunun bulunabileceğinin hatırlatıcısıdır. **Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı** olarak her sene ülkemizde kutlanan 19 Mayıs günü Atatürk tarafından gençlerimize hediye edilmiş özel bir gündür. Gençlerimizin bayramını kutluyor, sağlık ve esenlikler diliyoruz.

Dergimizin mayıs sayısı değeri **emek** ile yazımıza devam ediyoruz. Emek; çalışmanın, üretmenin ve alın terinin ana ögesidir. Yapılan işin en değerli ögesi olan emek, kutsal bir değerdir. Dergimiz de birçok kişinin emeğiyle yayınlanmakta ve sizlerle buluşmaktadır.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü yayını olan Değer dergisinde, 19 Mayıs ile ilgili makaleleri sizlerle buluşturmanın heyecanı içerisindeyiz. Yayın kurulumuz ve yazarlarımızla özenle hazırlanan ve "emek" değerinin işlendiği mayıs sayımızda; bulaşıcı hastalıklar ve koronavirüsün tanımı, sosyal mesafenin önemi, insan ve emek gibi daha birçok makaleye yer verdik. **Değer Çocuk**, sayımızda da 23 Nisan ve etkinlik dolu bir sayı hazırladık. Değer Çocuk 2 yaşında da dolu dolu içeriğiyle çocuklarla olmaya devam ediyor. Değerle kalın...

**On dokuz mayıs,
bizlere her ne
şartlarda olursak
olalım umudumuzu
yitirmememizi
ve her zaman bir
çözüm yolunun
bulunabileceğinin
hatırlatıcısıdır.**

Ayın Değeri

Emek

Hayatın İçinden
İyileştirici Güç: Emek

Bilim
Sinir Protezi

Canlılar Alemi
Karizmatik Kedi: Vaşak

Kültür ve Gelenekler
Masal Anlatma Geleneği

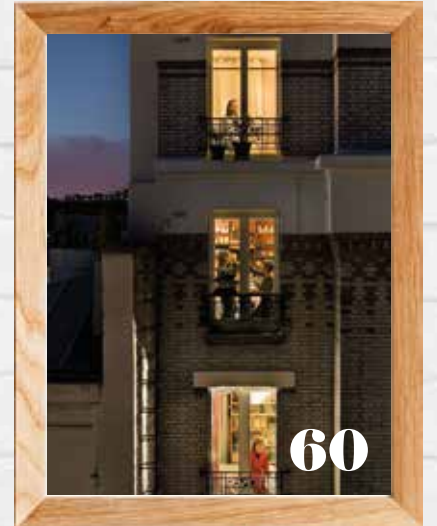
Spor
Üçü Bir Arada Triatlon

Aile ve Çocuk
Duygular ve Çocuk

Araştırma
Toprağa Emek Verenler

Konuk Yazar
Sosyal Mesafe Yalnızlık Değildir

Ayın Değeri

Emek

Değerli Şahsiyetler
Yusuf Has Hacib ve Kutadgu Bilig II

Gezi
Tunceli

**Siz neredeyseniz
Derginiz orada!**

www.cte.adalet.gov.tr
adresinden dergimizin arşivine
ücretsiz ulaşabilir, indirebilir,
okuyabilirsiniz.

İçindekiler

Editörün Notu	01
Başyazı	05
Değer	06
Aile ve Çocuk	08
Hayatın İçinden	10
İnsan	11
Araştırma	12
Sağlık	14
Canlılar Alemi	16
Spor	18
Röportaj	20
Gezi	26
Foto Değer	32
Fotoğrafçılık	34
Maneviyat	36
Eğitim	38
Hasbihal	40
Kitap Önerileri	41
Tarihin Arka Sokağı	42
Değerli Şahsiyetler	44
Kültür ve Gelenekler	46
Sinema	48
Müzik	50
Ayın Önemi	51
Yaşam Boyu Gelişim	52
Hikâye	54
Köşe Yazısı	56
Personelimizden Gelenler	58
Konuk Yazar	60
Bilim	62
Değer Bulmaca	63

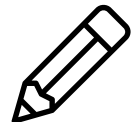
**Siz de
Değer dergisi
yazarı olmak
ister misiniz**

Değer dergisi eğitim, kültür ve yaşam alanı gibi birçok farklı konuda makale içeren tek dergi olarak 6. yılında yazar kadrosunu güçlendiriyor.

Turkcell Dergilik uygulamasında da yer alan Değer dergisi, her sene insanlığın önemli değerlerini konu edinerek topluma karşı sorumluluk görevini yerine getiriyor.

Eğer siz de bu güçlü kadroda yer almak isterseniz, özgeçmişinizle birlikte, bir fotoğrafınızı ve makalenizi ctedeger@gmail.com e-posta adresimize göndermeniz yeterli.

Değerli Okurlar,

Tarihimizde öyle önemli günler vardır ki, bizim bugünlere gelmemizi sağlayan ve milletimizin kaderine etki ederek geleceğini belirleyen... İşte **19 Mayıs 1919** bugünlerimize ışık tutan önemli günlerdendir.

Vatan toprakları bilfiil işgal edilirken memleket büyük bir buhran ve umutsuzluk içerisindeydi. Belki de tarihimizin en zor dönemlerinden biriydi. Her zor dönemde olduğu gibi Türk milleti, kendi içinden birini çıkararak, onunla birlikte vatan sevdasını ortaya koymuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün komutanlığında Türk milleti bağımsızlık ve istiklâl mücadelesinde bir olmayı bilmiş ve başarılı olmuştur.

“**Kurtuluş Savaşı**” bu milli mücadele destanının adı olurken, Türkiye Büyük Millet Meclisi ise bu destanı yaşatan milletin kalbi olmuştur. 19 Mayıs 1919'da Samsun'dan yakılan **bağımsızlık meşalesi**, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılması ile birlikte kısa bir süre içerisinde dalga dalga bütün Türkiye'ye yayılmıştır. “**Milli Egemenlik**” kavramı ile birliğimiz ve bütünlüğümüz sağlanmış, tek çarenin ancak millette olduğu tescillenmiştir.

19 Mayıs, Türk tarihinin en önemli dönüm noktalarından biridir. 19 Mayıs ile birlikte Türk milleti, kendi makus talihini tersine döndürmeye başlayarak, esaret altında var olunamayacağını ve kutsal vatan topraklarımızın ilelebet işgal edilemeyeceğini tüm dünyaya bir kez daha haykarmıştır. Kurtuluş Savaşı bu destanın adı, Türkiye Büyük Millet Meclisi de bu destanı yaşatan milletin kalbidir.

Bütün dünya şunu bilmelidir ki,

Türk milletinin birlik ve beraberliğine yönelik her türlü saldırı veya tehdit karşısında birbirimize daha da fazla kenetlenerek, hiç kimsenin ne amaçla ve ne şekilde olursa olsun, huzur ve güvenliğimizi bozmasına fırsat vermeyeceğiz.

Unutmamak gerekir ki, ay yıldızlı bayrağımızın altında hepimizin bir ve bütün olarak yaşamasına imkân sağlayan unsur; bağımsızlık sevdası, milli birlik ve beraberlik ruhu ve manevi duygularımızdır. Tüm kurum ve kuruluşlarıyla dimdik ayakta duran devletimiz, dıştan ve içten gelen her türlü saldırılara karşı milli ve manevi değerlerini korumaya sonuna kadar kararlıdır.

Gençlerimiz, geleceğimizin teminatıdır. Onlara büyük görevler düşmektedir. Gençler bu sebeple atalarının mirasını korumalı, tarihin kendilerine yüklediği görevleri yerine getirmeli, çok çalışmalı ve ülkesi için faydalı bireyler olmalıdır ki aydınlık yarınlara hep birlikte kavuşalım.

Değerleri olan bir toplum olarak, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün yayımladığı Değer dergisi de milli ve manevi duygularımızla hazırlanan, kültür ve yaşam dergisidir. Her bir sayısında farklı bir değerle sizlere ulaşan dergimiz, mayıs sayısında emeğin ve çalışmanın önemiyle karşınızda olacaktır. İş, emek ile değerlendirilir, alın teri ile hayat bulur. Bir ürünün ortaya çıkması, insanlığı ileri taşıyacak bir buluşun topluma sunulması ve hatta bir ülkenin kalkınması ancak ve ancak emek ve alın teri ile olacaktır.

İçinde bulunduğumuz Ramazan ayında tuttuğunuz oruçların kabul olmasını dileyerek cümlelerime son veriyorum, hepinizin mübarek Ramazan bayramını kutluyorum.

Oktay FERİK

Bandırma T Tipi Kapalı ÇİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

Değer

İrfanımızın Penceresinden Emek Kavramına Bakış

Aziz okurlar; mayıs ayının değeri "emek" ile karşınızdayız. Türk Dil Kurumu'nda emek; "Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü, mesai, zahmet." olarak tanımlanmaktadır. Gerçekten çalışan, alın teri döken, mesai harcayan insanlar için emek çok kutsal bir mefhumdur. Onun bu kutsaliyeti insanlığın var oluşundan beri önemini korumuş ve süregelmıştır. Zaman içerisinde gelişen ve değişen dünya şartları da bu kutsi mefhumu daha belirgin hale getirmiştir. Endüstri Devrimi ve Sanayileşme ile birlikte "Emek" kavramı daha sık işitilir olmuş hakkında citler dolusu eserler yazılmış hatta bu kavramı müdafaa gayesiyle bir takım ideolojiler ortaya çıkmıştır. Biz, emeği kendi pencereğimizden, ayaklarımızı bu topraklara basarak suretiyle değerlendirebilmeliyiz.

Merhum Cemil Meriç'in ifadesiyle, "İzm'ler idrakimize giydirilmiş deli gömlekleridir." Bu söz hakikat derecesinde bedihi bir tespittir.

Emek konusu yıllar yılı istismara uğramış, emek sahiplerinin alın teri farklı mihraklara menfaat temin etmek üzere suistimal edilmiştir. Öncelikle Müslüman Türk şahsiyetiyle mücehhez bir aklın emeğe bakışı nasıl olmalı ve bu idrak nereden beslenmelidir? ona bakalım.

Elbette bu hususta ilk müracaat edeceğimiz referans mukaddes kitabımız Kuran-ı Kerim'dir. Rabbimiz Kur'an'da: "İnsan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur." (Necm Suresi 53/59) ile "Rabbinin rahmetini onlar mı paylaşıyorlar? Dünya hayatında onların geçimini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri

için kimini diğerine üstün kıldık. Rabbinin rahmeti onların biriktirdikleri şeylerden daha hayırlıdır." (Zuhruf Suresi 43/32) buyurmaktadır. Rabbimiz kitabında bu ayetlerle buyuruyor ki, insan dünya hayatında hem dünyası için hem de ahireti için çalışmak, gayret etmekle mükelleftir. Nihayetinde Müslüman tembellik ve miskinlikten men edilmiştir. Çalışmak daima teşvik edilmiş hatta Peygamberimizin (sav) bomboş oturan ve hiçbir iş ile iştigal etmeyen birine geçerken selam vermediği daha sonra ise dönüşte elinde bir çubuk ile yerdeki toprağı eşeleyeyen aynı kimseye selam verdiği bunun üzerine sahabinin bundaki hikmeti sorduğu ve Resul-u Ekrem'in, "giderken hiçbir işle meşgul değildi döndüğümde ise elinde bir çubukla toprağı eşeliyordu, işte onun bu iştigalini görünce ben de selam verdim." dediği rivayet edilmektedir.

Dünya hayatında hem maişet sıkıntısı çekmemek adına hiç kimseye muhtaç olmayacak şekilde çalışmak tavsiye edilir hem de çalışan kişinin hangi şartlarda ve hangi haklarla çalışacağı tarif edilmektedir. İlahi nizamda ölçüsü ve hududu olan bu mefhumlar beşeri ideolojiler elinde maalesef örselenmiş ve felce uğramışlardır. Bu minvalde dünya iki vahşi sistemin pençesinde selameti aramaktadır. Bunlardan kapitalizm bütün acımasızlığı ile hayattaki her şeyi sadece para üzerine inşa ederken onun karşısındaki **Marksizm** ise hayatı madde üzerine inşa etmektedir. **Kapitalizm**, malın değerini piyasadaki talebi ile tanımlarken, Marksizm malın değerini üretimindeki emek ile tanımlar. Bundan dolayı her iki sistemde müşterek

Emek zaman içinde sadece kol gücüyle münhasır kalmamış buna zihin gücü de eklenmiş ve bilişim çağda bu kavram geniş bir çerçeveye kavuşmuştur.

olarak insanın ruh cihetini yok saymak ve nihayetinde boğazlamak noktasında sözleşmişlerdir.

Kıymetli Değer dergisi okurları; Dünyada her şey zıddı ile kaimdir. Dünya bu zıtlıklar etrafında varlığını sürdürebilmektedir. Ateş ve su, iman ve küfür, yalan ve hakikat, madde ve mana vs. işte emek ve sermaye de bu zıtlıklar aleminin bir parçasıdır. Sonu "izm" ile biten ve bırakın saadeti insanlığın felaketi olan ideolojiler bu zıt kavramların dengesini idrak edememiş ve doğal olarak çözümünde de muvaffak olmamışlardır. Her şeyin para ile tarif edildiği para ile satın alındığına kani olunan bir sistemde parayı kazanmak için her yol meşru sayılmıştır. Emek sömürüsü de buna dahildir. Diğer taraftan emeğin bu sömürüsüne bir başkaldırı olarak ortaya çıkan Marksist sistemde ise para yine bütün gücüyle vardır fakat bu ferd ferd değil toplumun malıdır. Hatta işçilerin (*proletarya*) tesis edeceği bir devlette bu sermaye sadece devletin elinde toplanacaktır. Birisi ferdi putlaştırırken diğeri ferdi boğazlamak idealindeki bu iki vahşi sistem aslında ne emeğin ve sermayenin hakikatini anlayabilmiştir ne de fert ve toplumun mahiyetini...

İslam Dininde Emek

İslam, bu iki zıt kutbu (*kapitalist ve marsist bakış açısını*) kendi potasında eritmiş ve aradaki muvazene tesisini en ince çizgileri ile halletmiştir. Mesela; sermaye sahiplerinin kazancının hadsiz hudutsuz yollarla olamayacağını belirlemiş, bu istikamette faiz yoluyla her türlü kazancı yasaklamıştır. Yine işverenin çalıştırdığı kimselere ücretinin (*hakkını*) alın teri kurumadan verilmesi Nebevi bir ihtar olarak kulaklara küpe edilmiştir. Yine ayeti kerimede Rabbimiz, "*Ölçüyü tastamam yapın, (insanların hakkını) eksik verenlerden olmayın.*" (Şuara, ayet 181) buyurmuştur. Buradaki hayati nokta ise "**Hak**" mevzusu-
dur. Evet, ölçüyü tastamam yapın ve insanların hakkını tastamam verin ayetinde ve alın teri kurumadan hakkını verin buyuran Peygamberimizin hadisinde miktar şu veya bu değil "**Hak**" olarak tarif edilmiştir. Bu noktada işverenin vicdani bir muhasebeyle mükellef olduğu şey işçinin hakkı ne ise onu vermektir. İmanî ve vicdanî bir çerçeveden meseleye bakılırsa emredilen şeyin yani (*Hakk olan*) miktarın tayini ne kadar zor değil mi?

Her şeyin para ile tarif edildiği para ile satın alındığına kani olunan bir sistemde parayı kazanmak için her yol meşru sayılmıştır. Emek sömürsü de buna dahildir.

İşte İslam zamana göre değişebilecek bir miktar değişmeyecek bir miktara göre meseleye çözüm getirmiştir. "*Hakkını ver.*" diğer taraftan emek sahibine de yine "*Hak*" ölçüsüyle diyor ki, sen de verilen miktarı "*Hak edecek şekilde çalış.*" ne muazzam bir ölçü... Her iki kesime de "*Hak*" mefhumuyla ihtar ve mesuliyet... Böyle bir denklemin yüzyıllardır çözememiş beşeri sistemlerin peşinde milyonlarca hayat heba edildi. Her fikir, emeğin savunucusu sıfatıyla ortaya atıldı fakat sonunda hepsi emeğin celladı kesildi. Bunun sebebi ise hiçbir -izm'in- gerçek manada insanı anlayamaması ve onu çözümleyememesidir. Hepsini ama hepsini insanın mana tarafını, ruh cihetini yok saydı onu görmezden geldi. Emek eşittir sadece para, çalışmak eşittir sadece para, hayat eşittir sadece para... Pekala para hayatımızın bir parçası olabilir fakat insan sadece birkaç kağıt parçasından mı ibarettir? Kapitalizmin yarattığı put olan para, insana gerçekten saadet vaat ediyor mu? Ediyorsa niçin bütün zenginler her şeyin bittiği yerde bu putun değil de huzurun ya da sağlığın en büyük nimet olduğunu söylüyorlar. Bizim bu sıfat ve zalim ideolojilere karşı savunduğumuz sistemde ise emek kutsaldır ve emeğin karşılığını çerçeveleyen yegane ölçü "**Hak ve Adalet**" tir.

Kıymetli Değer okurları, konuyu toparlayacak olursak, dinimizde ve töremizde emek daima kutsaldır. Emek zaman içinde sadece kol gücüyle münhasır kalmamış buna zihin gücü de eklenmiş ve bilişim çağıda bu kavram geniş bir çerçeveye kavuşmuştur. Emeğin karşılığı ne kapitalizmin dayattığı

şekliyle salt üretilen malın değeri ile ne de marksizmin dayattığı üretilen maldaki salt insan mesaisi ile sınırlı değildir. Emeğin karşılığı elbette hak ettiği ücretin çalışana verilmesi ile birlikte aynı zamanda sıhhi, insanî, vicdanî ve ahlakî bazı hakları da beraberinde getirmektedir. İslam'ın bu konuya getirdiği miktara "*Allah kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükler.*" (Bakara: 2/286) ayeti celilesinde mahfuzdur. Hiçbir işçi ya da çalışana kaldıramayacağı yük yüklenmemeli hem ruh hem de beden sağlığını bozacak ortamlarda çalıştırılmamalı, çalışma ortamının aile sıcaklığı içerisinde olması temin edilmelidir. Yoksa bir çalışana sadece çuvalla para verip onun bu ihtiyaçlarını göz ardı etmenin hiçbir ahlakî ve insani davranışla izahı kabil değildir.

Diğer taraftan kazanılan paranın nasıl harcanması gerektiği noktasında da milli irfanımızın önümüze ışık tutan ölçüsü ise işverenin ve sermaye sahibinin kendisine Rabbinin tarafından bahşedilen nimetleri yine Rabbinin emrettiği şekilde, "*Ey inananlar! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan hayra harcayın.*" (el-Bakara, 2/267) infak etmeli, mükellef olduğu mali vecibeleri yerine getirmelidir. Bu infak şekli İslam toplumunun sosyal ve iktisadi refahı, toplumsal barışı, zengin ve fakir

arasındaki kalbi hissiyatı, devlet ve millet arasındaki güven duygusunu pekiştirir. Osmanlı devletinin parlak dönemlerinde cami duvarlarına yapılan sadaka taşlarının günlerce dolu olarak kaldığı ve hiç kimsenin ihtiyacı olmadığı halde bu taşlardaki paraları almaya tevessül etmediği tarih kitaplarımızda rivayet edilmektedir. Ne büyük bir şahsiyet ki infak edendeki asil ruh ihtiyaç sahibinde de tecelli etmiştir. Evet bu faziletli davranışlar manzumesi insana dıştan müdahale eden bazı hukuk kurallarının değil, insanı içten kuşatan ve güzelleştiren ahlak kurallarının eseridir. O sebeple güzel ahlakın hakim olmadığı toplumlarda emek ve sermaye ilişkisi gerçek mihverini bulamaz. İnsanı "**Hak ve Adalet**" ölçüleriyle hareket etmeye muktedir olan "**Ahlak**"tır. Ahlakı yok sayan, ruhu iptal eden, aileyi yok sayan, milleti, dini yok sayan bütün bu manevi değerlerimizi bir keyfiyet (nitelik) değil de kemiyete (nicelik) indirgeyen ve maddeci bakışla işlevsizleştiren ideolojilerden emek davasının çözümü değil, emek davasının düğümünü beklemek gerektir. Gerçekten İslam'ı idrak edebilene, Türk töresini izan edebilene hiçbir yabancı ideoloji gerekmez. Emeği istismar edenlerden değil, emeği hakkıyla idrak edenlerden olmak temennisiyle...

Duygular ve Çocuk

Sevgili Değer dergisi okurları; söz konusu duygular olduğunda söylenecek, okunacak ve yazılacak çok şey var. Bu sebeple bu ayki yazımızda da çocuklar ve duygulardan bahsedeceğiz. Kısa bir hatırlatma yapacak olursak, nisan ayı yazımızda çocuklarımızın duygularını yansıtabilmeleri için anne-babaların iyi bir rol model olması gerektiğinden, çocukların duygularını iyi tanımaları ve kendi duygularını ifade etmeleri için uygun ortam yaratılmasının öneminden bahsetmiştik. Peki, bunu nasıl sağlayacağız?

Duyguları tanımak, çocuğun ne hissettiğinin farkına varabilmesini ve duygularını doğru bir şekilde dışa vurmasını büyük ölçüde kolaylaştırır.

Çocukların duygusal gelişimine katkının en önemli şartlarından biri onlara duyguların tanıtımını yapmaktır. Bunu, anlatımın kolay ve eğlenceli olabilmesi adına '*duygu kartları*' oluşturarak sağlayabiliriz sevgili okurlar. Üzerlerinde duyguları yansıtan resimlerin ya da yüz ifadelerinin olduğu duygu kartlarını çocuklarımıza gösterdiğimizde duyguları tam olarak kavrayabilmesi için, '*Şence bu kişi nasıl hissediyor?*', '*Neden böyle hissetmiş olabilir?*', '*Sen ne olduğun zaman böyle hissedersin?*' gibi sorular yöneltmemiz gerekir. Bunu yaparken anne-baba olarak kendi yaşantılarımızdan örnekler vermek çocuğumuzu cesaretlendirecek, çocuk kendi duygularını tanımayı öğrenirken başkalarının da

duygularının var olduğunu ve onları da anlayabilmeyi öğrenecek, bir nevi empati yeteneğinin temellerini atmış olacaktır.

Duygu kartlarının haricinde gazetede, dergide gördüğümüz **herhangi bir resmin üzerinden de çocuklarımız ile duygular üzerine konuşmalar yapabiliriz.** Bu kişinin nasıl hissettiğinden başlayarak neler yaşamış olabileceğine dair bir hikâyeleştirme ya da tamamlanmamış bir öyküyü tamamlama yöntemi çocuğun ilgisini çekecek, hem çocuğunuzla güzel bir vakit geçirme yöntemi olurken aynı zamanda duygu eğitimi üzerine önemli bir katkı sağlayacaktır.

Çocuklarımıza duyguların korkutucu olmadığını, her duygunun geçici olduğunu ve bizim duygulardan daha güçlü olduğumuzu anlatmamız gerekir.

Duyguları tanımak, çocuğun ne hissettiğinin farkına varabilmesini ve duygularını doğru bir şekilde dışa vurmasını büyük ölçüde kolaylaştırır. Ancak **çocuktan her duygusunu sözcüklerle, yetişkinler gibi anlatmasını beklemek tabii ki gerçekçi bir beklenti olmayacaktır.** Elbette ki çocuk istediği bir şey alınmadığında, arkadaşıyla oyun oynarken herhangi bir problem yaşadığında bizim beklentimiz dışında tepkiler verebilir, duygularını yoğun yaşamaya sebebi ile bağırıp çağırabilir, ağlayabilir. Nasıl ki mutluluk bir duyguya ve mutluluk verici bir olay karşısında neşeleniyor veya gülüyorsak; üzüntü, öfke de birer duygudur ve bizi üzen bir olay karşısında ağlamamız da bir o kadar doğal bir tepkidir. Ancak biz yetişkinler olarak genellikle çocuğun kendisini kötü hissettiği bir olay karşısında ağlamasına, üzülmesine müsaade etmez, bir an önce kendisini iyi hissetmesi için çaba gösterir bunu da genellikle çocuğun duygularını bastırmasına sebep olan *'yok bir şey, geçti, ağlama'* gibi kelimeler kullanarak yaparız. Bu konuda **Dr. Susan David**'in sözlerinden bahsetmek gerekirse Dr.

David, basmakalıp laflarla, tavsiyelerle ve fikirlerle çocukların duygusal alanına girdiğimizi, çocuğun hissettiği duyguyu ya da problemi önemsizleştirdiğimizi, çözüm için harekete geçerek aslında çocuğun sorunla kendisinin başa çıkmasını öğrenmesini zorlaştırdığımızı ifade eder.

Peki, çocuklarımıza doğru bir yaklaşım nasıl olmalıdır?

Anne-baba olarak her şeyden önce çocuğumuzun bir birey olduğunu, duygularının olduğunu kabul etmeli, sadece kriz durumlarında değil, günlük yaşantımızda da çocuklarımızı gözlemlemeli, olaylar karşısında neler hissettiğini anlayabilmeli, yaşamış olduğu duyguların farkına varabilmeli, aslında çocuklarımıza iyi bir gözlemci olarak yaklaşabilmeliyiz. Tüm bunların yanında bazen yetiştirildiğimiz ortamda eğer *'erkekler ağlamaz', 'her şeye ağlanmaz', 'boşver öfkelenme'* gibi ifadelerle maruz kaldıysak, duygularımızı saklama ihtiyacı hisseder, bazen hissettiğimiz duygulardan utanır veya duygularımızı dışa vuramayız. Böyle durumlarla karşılaşmamak için çocuklarımıza duyguların korkutucu olmadığını, her duygunun geçici olduğunu ve bizim duygulardan daha güçlü olduğumuzu anlatmamız gerekir.

Şunu unutmamalıyız sevgili okurlar; ebeveynler olarak çocuklarımıza duyguları doğru bir şekilde yansıtmamızın, başkasının duygusunu anlayabilmenin önemini anlatabilmeliyiz ki bu çocuklar yetişkin olduğunda da başkalarının hissettiklerine duyarlı, etrafındaki insanlar ile **empati yapabilen, duygularını kolaylıkla ifade edebilen** bireyler olsun.

A. Gül AŞIK

Karabük Denetimli Serbestlik Müdürlüğü,
Psikolog

Hayatın İçinden

DEĞER

İyileştirici Güç: Emek

Bahar ayında taze çiçek kokularının verdiği huzurdan hepinize merhaba değerli okurlar. Hep birlikte geçirdiğimiz zor günleri geride bırakmak için bir hayli mücadele verdik. Eski hayatımıza dönmek adına birçok fedakârlıklarda bulunduk.

Bu zamanlarda adını sıkça duyduğumuz bir kavram üzerine sohbet etmek istiyorum sizlerle. Bir işe, çalışmaya, arkadaşlığa, aşka veya sevgiye emek vermek. Konu emekten açılmışken son zamanlarda bu değeri bu denli hissetmemizi sağlayan **sağlık çalışanlarına** ve bu anlamda emek veren herkese teşekkür ederek devam etmek istiyorum yazıma.

Emeklerinizden dolayı hepinize teşekkür ederiz. Emek vermek, bir o kadar kıymetli olduğu gibi verilen emeğe saygı göstermek de önemli. **Emek verilen her şey, takdir edilmeyi ve değerinin hissedilmesini hak ediyor.**

Şimdi gözlerinizi kapatın ve düşünün. Hayatınız boyunca nele emek verdiniz? Şu an sahip olduğunuz işe mi? Yoksa sevdiğiniz birinin kalbini kazanmaya mı? Aslında çok farkına varmasak da hayatımız boyunca birçok şey için emek verdik. Her gün suladığımız çiçeklere, mesleğimize, ailemize, arkadaşlarımıza... Ve aslında kendimize emek verdik. İsteddiğimiz şeyler uğruna çalıştık, çabaladık. Sevdiğimiz şeyleri kazanmak adına emek verdik. **Emek verdiğimiz şeyleri sevdik. Çünkü emek verilen kıymetlidir.**

Yediğimiz bir meyve birçok aşamalardan geçerek geliyor önümüze.

Mesela; ağaçların çiçek açması, meyve vermek için verilen bir emektir. Peki, ya arıların bal yapması? Bal arıları peteğini doldurabilmek için kaç kilometre kanat çırpıyor.

Biraz da ilişkilerde emek vermek üzerine konuşalım. Söz konusu ilişkiler olunca, emek vermenin yanında değer vermeyi, sevgiyi de konuşmamız gerekiyor. Sevgi, emekle yoğrulduğunda varlığını hissettiriyor. *"Sevgi emek ister."* Ne de güzel bir cümledir.

Kaç yıl geçerse geçsin, birbirlerine verilen değer, birlikte geçirilen zaman, paylaşılan anılar, beraber atlatılan zorluklar, onca yılın hatırı vardır. Çok güzel başlayan bir birliktelik düşünün. Kendinizi çok şanslı hissedersiniz. Zamanla bir şeyler değişmeye başladığında şaşırırsınız, üzülürsünüz. Birlikteliğiniz çaba görmezse zor zamanlardan geçilir. Bir şeyleri değiştirmek adına adım atmak gerekir. Fakat iki taraf da kırgındır. *"Ben neden yapacağım, o yapsın!", "Neden ilk adımı ben atıyorum, o atsın!"* cümleleri geçer akıllardan. *"Hatalarımız oldu, seni kırdım ama bu durumu değiştirmek için çaba göstermeye hazırım."* diyemezsiniz o an. Oysa küçük bir çaba sihirli bir değnek gibi her şeyi değiştirebilir. Mutluluk istiyorsak emek vermeliyiz.

"Sevdiğini söylemekle, sevdiğini hissettirmek farklı şeylerdir karıştırma. İnsan, uğruna emek harcadığı şeyi sever ve insan sevdiği şey için emek harcar.

Bir ilişkide çaba yoksa o ilişki hiçbir zaman meyve vermez."

Erich Fromm

Siz hayatta her şeye yeterince emek veriyor musunuz? Arıları hatırlayın, arılar çiçekleri sever ve kovanlarına boş dönmezler. Elimizden geldiğince inandığımız şeyler uğruna, kalbimizin bize hissettirdiğine kulak verebilmek umuduyla...

Sibel KARAGÜL

Samsun T Tipi Kapalı ve Açık ÇİK,
Öğretmen

İnsan

DEĞER

A N N E

Acı,

Çaresizlik,

Yalnızlık,

Özlem,

Özlem...

Topla bunların hepsini, çarp bilmem kaç milyonla.

Ederi nedir hasretinin? Gel sen paha biç varlığına.

Yokluğunun tasviri yok ne sözle ne sayıyla.

Yankılanır sesin boş duvarlarda,

Sabununun kokusu sinmiş kederli dolaplara.

Büyümedim ki hiç, korkuyorum karanlıktan hala.

Belli edemem bunu çünkü bir anneyim ama

Kalınca kendimle baş başa, kendini hissettirince gece,

Dönüveriyorum hemen, ürkek bir öksüze.

Çok vakit geçirebilseydik, daha da benzer miydim sana?

Aslında çok farklıyız, kim bilir belki de aynıyız.

Ne daha iyi bir anneyim, ne de eksliğim senden.

Kalıp görseydin kendini, sade benim gözümden.

Ne söylesem artık boş, artık yok derdime çare.

Bitmeyecek hasretin,

Hiç bitmeyecek anne!

Derleyen: Murat NAMDAR

Eskişehir H Tipi Kapalı Çik,
Öğretmen

Araştırma

DEĞER

Toprağa Emek Verenler

“İşgücü piyasasında çalışan her beş kişiden biri tarım ile geçimini sağlıyor.”

insanlık tarihinin başlangıcından itibaren **tarım**, gelişme ve ilerlemenin önemli itici güçlerinden biri konumundadır. Tarih boyunca olduğu gibi günümüzde de tarım ve gıda alanı önemini arttırarak sürdürmektedir. Sağlığımızı korumaya, sağlıklı beslenmenin katkısı düşünüldüğünde tarım ve gıda sektörünün önemi çok daha iyi anlaşılmaktadır. Özellikle **koronavirüs** salgınının küresel etkileri ile ilerleyen süreçte tarımsal faaliyet ve ürünlerin stratejik öneminin daha da artacağı değerlendirilmektedir.

Beslenme açısından en önemli bitkisel ürünler arasında yer alan **hububat** kapsamında buğday, mısır, pirinç, arpa, yulaf, çavdar, darılar ve diğer ürünler bulunmaktadır. Hububat grubu ürünler dünyada stratejik önemi en yüksek olan

ürünler olup ilk çağlardan itibaren ekimi yapılarak üretilen besin grubudur.

Dünya hububat ihracatında en önemli ürün **buğday** olup, buğdayın 2015 yılı ihracat değeri yaklaşık 38,4 milyar dolardır. Dünya hububat ihracatında buğdayı 28,3 milyar dolarla **mısır**, 20 milyar dolarla da **pirinç** takip etmektedir. 2015 yılında dünya hububat ihracatında en önemli ülkeler arasında 18,8 milyar dolar ile başta **ABD** olmak üzere, 8 milyar dolar ile **Fransa** ve 7,3 milyar dolar ile **Kanada** gelmektedir.

Araştırma

Tarım sektörü son 17 yılın 14'ünde büyüme göstererek ülke ekonomisine önemli katkı sağlamıştır.

Dünya toplam hububat ithalatı 2015 yılında 104,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya hububat ithalatında en önemli yeri tutan buğdayın **ithalat tutarı 39 milyar** dolar olup, buğdayı mısır, pirinç ve arpa takip etmektedir. Dünyanın en önemli hububat ithalatçısı **Çin** olup bu ülkeyi **Japonya, Meksika** ve **Suudi Arabistan** takip etmektedir.

Ülkemiz hububat üretim potansiyeli yüksek olan ülkeler arasında yer almakta olup, hububat üretimi tarımsal üretimimizde büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde üretilen bitkisel ürünler içerisinde en fazla ekilim alanlarına sahip olan ürün grubu hububatlardır. Tarımsal üretime elverişli alanların yarısına yakın kısmında hububat tarımı yapılmaktadır. 2015 yılı itibarıyla ülkemizde **hububat üretimine ayrılan alanlar 11,7 milyon hektar** civarında olup, hububat ekiliş alanlarının %66'sında **buğday**, %23'ünde **arpa**, %6'sında da **mısır** tarımı yapılmaktadır. Diğer hububat ürünleri ise toplamda %5'lik bir ekim alanına sahip bulunmaktadır.

Ülkemizde buğday üretimi kendi ihtiyacımıza yetecek düzeydedir. Bununla birlikte ithalatlar mamul madde ihracatına yönelik **Dâhilde İşleme Rejimi (DİR)** kapsamında yapılmaktadır. Son 18 yılda 59 milyon ton buğday ithalatına karşılık 73 milyon ton buğday karşılığı mamul madde (*un, makarna, bulgur, irmik, bisküvi*) ihracatı yapılmıştır. Değer olarak bakıldığında, ihracatımız ithalatımızdan net 12 milyar dolar daha fazladır. Ayrıca 2019 yılı itibarıyla ülke stoklarında geçen yıla oranla 1,5 milyon tona yakın bir artış olduğu tahmin edilmektedir. 2015 yılında buğday ithalatımız 36 farklı ülkeden gerçekleştirilmiş olmakla beraber başlıca tedarikçi ülkeler; Rusya Federasyonu (%62), Litvanya (%5), Meksika (%4)'dir.

Tarım faaliyetlerinin sürdürüldüğü tarım ve orman alanları ile ilgili Türkiye İstatistik Kurumunun araştırmalarına göre; 2019 yılında Türkiye'de toplam tarım alanlarının (*çayır*

ve mera alanları hariç) %14,6'sının **nadasa bırakılan tarım** alanının, %66,6'sının **tahıllar ve diğer bitkisel ürünler** alanının geri kalan yaklaşık %19'luk tarım alanının ise **sebze, meyve ve süs bitkileri** alanı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumunun 2016 yılı arazi kullanımına göre sulan ve sulanmayan arazi dağılımı araştırma verilerine göre; ekilen tahıl ve diğer **bitkisel ürün** alanının %34,7'sinin **sulanan arazi**, %65,3'nün ise sulanmayan arazi kapsamında olduğu belirtilmiştir.

Tarım sektörü son 17 yılın 14'ünde büyüme göstererek ülke ekonomisine önemli katkı sağlamıştır. Türkiye'de tarım sektörümüz 2018 yılını %1,9 büyüme, 2019 yılında üçüncü 3 aylık dönemde ise %3,8 büyüme göstermiştir. Buğday üretimimizin 19 milyon ton, mısır üretimimizin 6 milyon ton, çeltik üretimimizin 1 milyon ton, ayçiçeği üretimimizin 2,1 milyon ton olarak gerçekleştiği ifade edilmektedir. Kendi kendimize yeterli olabilmenin önemli bir unsuru olan tarımsal faaliyetler ve ürünleri konusunda, üretici ve tüketicilerin daha bilinçli ve tedbirli olması gerekmektedir.

Tarımsal faaliyetleri yürüten tüm çiftçilerimize verdiği emeklerden dolayı teşekkür eder, sağlıklı günler dileriz.

Hububat grubu ürünler dünyada stratejik önemi en yüksek olan ürünler olup, ilk çağlardan itibaren ekimi yapılarak üretilen besin grubudur.

Kaynaklar

1. Tarım ve Orman Bakanlığı 2019 Faaliyet Raporu
2. Tarım ve Orman Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü Tarım Havzaları Daire Başkanlığı Ocak 2020 Buğday Bülteni
3. Ekonomi Bakanlığı Hububat (Sektör Raporları) 2017
4. <http://www.tuik.gov.tr/Start.do>

Bulaşıcı hastalık nedir?

Var olan bir hastalığın ya da hastalık yapma potansiyeli olan virüs, bakteri gibi herhangi bir mikroorganizmanın insandan insana veya hayvandan insana herhangi bir yolla bulaşma özelliği olan hastalıktır. **Bulaşıcı hastalıklar, duruma göre sık ve yaygın görülebilir.** Ölümlere, ayrıca ciddi hastalıklara veya sakatlıklara sebep olması, iş gücü ve maddi kayıplara neden olması açısından son derece önemli bir problemdir. Fakat gerekli önlemlerin zamanında alınması ve gerekli aşuların yapılmasıyla bu hastalıklardan kurtulmak mümkündür.

Bulaşıcı hastalıkları hangi etkenler oluşturur?

Virüsler, bakteriler, parazitler ve mantarlar bulaşıcı hastalıkların başlıca sebepleridir. Bu etkenlerin özelliklerine bakıldığında, **virüsler;** bakterilerden çok daha küçük olup hücreleri olmayan canlılardır. Virüsler grip, AIDS ve COVID-19 gibi çok fazla hastalığa sebep olabilir. **Bakteriler;** tek hücreli organizmalar olup; diş, boğaz, idrar yolu enfeksiyonları ve menenjit gibi farklı hastalıklara neden olabilir. **Parazitler;** çok hücreli organizmalar olup, sivrisinek gibi böcek ısırıklarından veya hayvan dışkısından bulaşabilir. Sıtma ve beslenme bozukluğu gibi hastalıklara neden olabilir. **Mantarlar;** çok hücreli organizmalar olup, birçok cilt hastalığının yanında akciğer ve diğer hayati organlarda da hastalık oluşturabilir.

Bulaşıcı Hastalıklar ve Yeni Tip Koronavirüs (COVID-19)

Bulaşıcı hastalıkların belirtileri nelerdir?

Bulaşıcı hastalıkların kendilerine özgü spesifik semptomları ve belirtileri vardır. Ama çok fazla bulaşıcı hastalıkta ortak olan genel semptom ve belirtiler vardır bunlar: *Ateş, yorgunluk, iştahsızlık, vücutta ağrı, bulantı, kusma, ishal, baş ağrısı, idrar yaparken yanma hissi, öksürük, balgam çıkarma, titreme, sarılık, cinsel organlarda akıntı, ense sertliği, burun akıntısı, dalak-karaciğer büyümesi, lenf bezlerinde büyüme, solunum sıklığının artması, boğazda kızarıklık-iltihap, ağrı, üşüme vb. belirtiler.* Ayrıca yüksek ateş, çocuklarda havale nöbetlerine neden olabilir, bu duruma ateş düşürülmelidir.

Bulaşıcı hastalıkların bulaşma yolları nelerdir?

Bulaşıcı hastalıklar yaygın olarak **hava yolu, ağız yolu ve cinsel yolla** bulaşmaktadır. Hava yolu ile bulaşan hastalıklar ağırlıklı olarak virüsler tarafından bulaşır.

Grip, nezle difteri, verem, boğmaca, kızamık, kızamıkçık, kabakulak, suçiçeği, menenjit ve COVID-19 gibi bulaşıcı hastalıklar **hava yolu** ile bulaşır. Bulaşıcı olan bu hastalıklardan korunmak için aksırırken ve öksürürken ağız kapatılmalıdır. Ayrıca salgın zamanı toplu yerlerden uzak durulmalıdır.

Ağız yolu ile bulaşan hastalıkların çoğu mikroplu gıdalar ve mikroplu su ile bulaşır. Bu hastalıklara örnek olarak; **gıda zehirlenmeleri, tifo, çocuk felci, tularemi, kolera, viral hepatit a sarılığı, hepatit b, bruselloz, bağırsak kurtları, toksoplazmoz ve botulismus zehirlenmeleri** gösterilebilir.

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar akıntı ve kan gibi vücut sıvılarının birbirine teması ile bireyden bireye bulaşabilir. Büyük çoğunluğu korunmasız cinsel ilişki ile partnere bulaşmaktadır. Bu yolla bulaşan hastalıklardan korunmakta en güvenilir yöntem tek eşliliklidir. Bu hastalıklara örnek olarak; **HIV (aids), frengi (sifiliz), Hepatit B, yumuşak çiban (şankroid), klamidya enfeksiyonu, bel soğukluğu (gonore), mikoplazma enfeksiyonları** verilebilir.

Bulaşıcı hastalık olan yeni tip koronavirüs (COVID-19) nedir?

Yeni koronavirüs (COVID-19) ilk olarak, 2019'un aralık ayında Çin'in Wuhan şehrinde orta çıkan, hızla tüm dünyaya yayılan ve halen dünyayı tehdit etmeye devam eden bir salgındır. Yüzeleğinde taç benzeri çıkıntılar olan şeklin Latince karşılığı "corona" olup, bundan dolayı bu virüslere Coronavirus/taçlı virüs ismi verilmiştir. Yeni tip koronavirüs ciddi solunum yolu rahatsızlığına neden olabilen bir virüs türüdür.

Yeni tip koronavirüs nasıl bulaşır?

Şu ana kadar hastalığın bulaşma yolunun damlacık yoluyla olduğu öne sürülmüştür. Hasta bireylerin hapşırmasıyla veya öksürmesi ile ortaya çıktığı damlacıkların ortamdaki diğer insanların ağız, burun ve göz gibi mukozal yapılara temasıyla, aynı zamanda damlacıkların yapıştığı yüzeylere dokunduktan sonra ellerin ağız, burun veya göze götürülmesiyle bulaşabilen hastalıktır.

Yeni tip koronavirüsün belirtileri nelerdir?

En sık görülen belirtiler; **ateş, halsizlik ve kuru öksürüktür.** Bazı hastalarda burun tıkanıklığı, burun akıntısı, vücut ve boğaz ağrısı nadir de olsa ishal görülmektedir.

Şiddetli vakalarda zatürre, ciddi solunum yetmezliği, böbrek yetmezliği ve ölüm meydana gelebilir. Çoğu hasta (yaklaşık %80) herhangi bir özel tedaviye gerek kalmadan kendiliğinden iyileşir. Yeni koronavirüsün kuluçka dönemi ortalama 2 ile 14 gün olarak bilinmektedir ki herhangi bir hastalık belirtisi olmayan kişiden COVID-19 bulaşması muhtemeldir.

El hijyenine çok dikkat edilmeli, eller en az 20 saniye süreyle sabun ve suyla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda ise el antiseptiği kullanılmalıdır.

Yeni tip koronavirüsünden korunmak için neler yapılmalıdır?

- Hapşırma ya da öksürme sırasında ağız ve burun mendille kapatılmalıdır.
- Eller sık sık dezenfektan, kolonya gibi antiseptiklerle temizlenmeli veya sabun ile yıkanmalıdır.
- Sosyal mesafe korunmalıdır. (en az 3-4 metre mesafe bırakılmalıdır)

- Tokalaşma ve sarılmadan kaçınılmalıdır.
- Olabildiğince kalabalık ortamlardan uzak durulmalıdır ki bu süreçte mümkün olduğunca evde kalmak önemlidir.
- Yıkınmamış ellerle ağız, burun ve gözlere temas edilmemelidir.
- Kapalı alanlar sık sık havalandırılmalıdır.
- Maske takılmalıdır.
- Bağışıklık sistemini güçlendirmek için dengeli ve sağlıklı beslenilmelidir.
- Gıdalar tüketilmeden önce iyice yıkanmalıdır.
- Hasta bireylerin havlu gibi özel eşyaları ortak kullanılmamalıdır.
- Sağlık uzmanları tarafından verilen tavsiyelere uyulmalıdır.

Ramazan SAĞIR
Devrek Açık ÇIK,
Öğretmen

Kedigillerin Şahı

Karizmatik Kedi

VASAK

Vaşak, kedigiller familyasından orta büyüklükte etçil omurgalı ve yabani hayvan türlerinin ortak adı. Uzaktan bakıldığında kolaylıkla ev kedisiyle karıştırılabilecek ama yakındayken büyük ve daha güçlü pençesi, kısa kuyruğu, sivri kulakları ve vahşi bakışları ile hemen ayırt edilebilir. İzlendiğini fark ettiği anda koşar adımlarla hemen bulunduğu ortamdan uzaklaşarak gözden kaybolur.

Ev kedisiyle olan benzerliği, çıkardığı müthiş yırtıcı ses, inanılmaz güçlü bir fizik yapısı ve korkutucu bakışları ile kedigillerin şahı, kanaatimce en karizmatik kedir. Kuzeye yakın sık kozalak ormanlarında yaşayan, kediye benzer bir memelidir. Boyu 65-130 cm kadardır. Genellikle kuyruğu kısa, tüyleri uzun, kulakları sivri ve uçları bir demet tüyle biter. Tüy tutamları, sesin geldiği yeri kesin bir şekilde tespit etmekte, anten gibi görev yapmaktadır. “Kara-kulak” olarak da bilinir. Postu kıymetlidir. Sırtı kül rengi ve kara beneklidir. Sinsi ve çevik bir hayvandır. Kediye benzerlikle birlikte normal kedi ağırlığından 5-6 kat daha ağırdır. Vaşakların ağırlıkları 18-25 kg arasındadır. Kulakları normal kediye kıyasla daha uzun ve uçları tüylüdür. Kış bastırıldığında ise sadece kulaklarının üzerindeki tüyler değil, tüm vücudu kalın bir tüy tabakası ile kaplanır. Patilerinin genişliği karda yürümelerini kolaylaştırır. Afrikalı vaşaklar, vücuduna oranla Afrika'nın en hızlı ve en tehlikeli hayvanıdır. Örneğin; bir antilobun boynuna atılıp onu yere çekme yeteneğine sahiptir. Gövdelerine göre küçük kalan başları ve kısa kuyrukları ile ilk bakışta ürkütücü gözükseler de görünüşleri kesinlikle etkileycidir. Renkleri kum renginden koyu kahveye kadar değişir.

Ev kedisiyle olan benzerliği, çıkardığı müthiş yırtıcı ses, inanılmaz güçlü bir fizik yapısı ve korkutucu bakışları ile kedigillerin şahı, en karizmatik kedir.

Vaşak türleri arasında görünüş farklılıkları mevcuttur. Engembeli arazilerde ve genellikle çam ormanlarında yaşarlar ama açık ormanlık araziler ya da diğer coğrafi mekânlarda da rahatlıkla yaşamlarını sürdürebilirler. Hatta denizden 3000 metre yükseklikte yaşayan vaşaklar bulunmaktadır. Sadece iyi bir dağcı değil aynı zamanda iyi birer yüzücüdürler. Çok hızlı, çevik ve boyutuna oranla güçlü bir yırtıcı olduğundan kar tavşanı, kemiriciler, ördek, yer kuşları, balık ve bazen de geyik gibi hayvanları kendilerine av yaparlar. Her vahşi kedide olduğu gibi avını mükemmel gözler ve yaklaştığını hissettirmez. Vaşaklar istisnai durumlarda avlanırken birlikte hareket ederler. Özellikle tavşan gruplarını avlarken birlikte hareket ettikleri görülür. Avlanma zamanı olarak geceden ziyade gündüzü tercih ederler. Uzun bacaklarıyla iyi sıçrar, ağaçlara tırmanır ve yüzerler. Rahatlıkla en yüksek ağaçların tepesine çıkarak kuşları yuvalarında avlayabilirler.

Üreme döneminde egemenlik alanının dışına çıkarlar. Genellikle de Ocak sonu ya da Mart başı arasında çiftleşirler. Dişi vaşakların hamileliği yaklaşık 70 gün sürer ve 2 ile 3 yavru doğurur. Yavrular annelerinin bir sonraki çiftleşme dönemine kadar ayrılmazlar. Dişi vaşaklar 21 aylıkken erkek vaşaklar ise 33 aylıkken erginleşirler. Vaşağın ömrü yabani ortamda ortalama 10-12 yıldır.

Bilinen vaşak türleri: Bayağı vaşak, Kanada vaşağı, İber vaşağı, Doru vaşak. Vaşaklar yaklaşık 200 yıl öncesine kadar batıdan doğuya İspanya'dan Pasifik Okyanusuna ve kuzeyden güneye Sibiryadan kuzey İrana ve Filistine kadar uzanan büyük bir bölgede yaşamaktaydı. 19. asırda Avrupa'nın vaşakları yok olmaya başlamışlardır. Almanya'da en son vaşak 1846'da vurulmuştur. 1960 yılına kadar Batı Avrupa'da vaşak tamamen yok edilmiştir. Kuzey ve Doğu Avrupa'da ve Asya'da sayılarını muhafaza edebilmişlerdir.

Uzun bacaklarıyla iyi sıçrar, ağaçlara tırmanır ve yüzer. Rahatlıkla en yüksek ağaçların tepesine çıkarak kuşları yuvalarında avlayabilirler.

Günümüzde Batı Avrupa'da birçok "doğal ortamına gönderme projeleri" uygulandığından dolayı vaşak nüfusu Batı Avrupa'da bazı ufak bölgelerde artmaya başlamıştır.

Vaşak bir orman hayvanıdır, ağaçsız açık alanlardan ve yerleşim yerlerinden mümkün oldukça uzak durur, kayalık ve dağlık bölgeleri tercih eder. Bayağı vaşaklar Tunceli, Antalya, Ardahan, Bolu, Çankırı, Kars, Kastamonu, Erzurum, Sivas, Artvin ve Rize illerimizde bulunmaktadır. Bugün karakulak ve vaşakların barındırabildiği bilinen Dünya'daki tek ekosistem Antalya'dadır.

Doğal hayatın bir parçası olan vaşaklar insanoğlunun tehdidi altındadır. Vaşakların avlanması yaşadıkları ülkelerde halen yasaklanmamıştır. Küresel ısınma, kaçak avlanma ve doğal yaşam alanlarının giderek küçülmesi nedeniyle birçok hayvan türü, nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Araştırmacılar, acilen harekete geçilmediği durumda gelecekte nesli tükenen canlı türlerinin daha da artacağını belirtmektedirler. Vaşakların nesli tükenmemiştir, ancak tükenme tehlikesi altındadır.

Derleyen: Ferhat ÇELİKER

Van M Tipi Kapalı ÇİK,
Öğretmen

Spor

DEĞER

ÜÇÜ BİR ARADA TRIATLON

Triatlon, her geçen gün ülkemizde yaygınlaşan spor dallarından biridir. Triatlon, kelime olarak Yunanca birleşik bir isim birebir çeviride **üç yarışma** olarak çevrilebilir. Bu branşlar sırasıyla **yüzme, bisiklet ve koşunun peşi sıra yapılmasıdır**. Ferdi bir spordur ve sporcu her bir branşa ait mesafeyi bitirir bitirmez kurallara uygun kıyafetlerini giymek için belirli kurallara uymak şartı ile değişim alanına girer ve diğer branşa başlar. Yani **sporunun sadece bir branşta başarılı olması yetmez**, diğer branşlara ait antrenmanları da yapmak ve kas gruplarını çalıştırmak zorundadır. Ayrıca taktik ve teknik seviyesini en üst düzeyde tutarak hem enerjisini hem de dayanıklılığını korumak zorundadır.

Olimpik tarzda rekor denemelerinin yapılmadığı hava ve zemin koşullarına göre derecelerinin değişebildiği bir spor olması insanların bu spora ilgisini arttırıyor. **Bugün Avrupa Kıtası'nda, futboldan sonra en fazla lisanslı sporcuya sahip olan spor Triatlon'dur**. Bireysel bir spor olduğu göze alınırsa bu rakamın ne denli önemli olduğu daha iyi anlaşılabilir.

Triatlon sporu; kuvvet, dayanıklılık ve dayanıklılık becerilerinin çok iyi olmasını gerektirdiğinden ve çevresel koşullardan (*rüzgar, yağmur, dalga vb.*) kolayca etkilenebildiğinden dolayı elde edilen derecelerde rekor kırma gibi bir süre kavramı bulunmamaktadır. Ancak **en iyi derece** diye adlandırabileceğimiz ve bir önceki sene aynı yerde ve aynı

parkurda yapılan yarışma ve yarışmaların tekrarında alınan derecelerın kıyaslanması sonucu tutulan zaman toplamı vardır.

Bugüne kadar **olimpiyatların açılışı** geleneksel olarak binicilik ile başlar binicilikle son bulurdu. Ancak artık dünya yeni sporlar ve yeni heyecanlar peşinde olduğu için **Uluslararası Olimpiyat Komitesi** de hareketli sporlarla oyunları başlatma kararı almış ve bildiğimiz gibi **Sydney Olimpiyatlarını Triatlon başlatmıştır**. Triatlon, ilk olarak 2000 Sydney Olimpiyat Oyunlarına Olimpiyat Komitesiince bağımsız olarak alındı.

Triatlon yarışlarında organize edildiği yörenin (yerin) **coğrafi ve iklim koşullarına göre değişiklik yapılabil-**

ir. Örneğin; yüzmenin mümkün olmadığı yerlerde, yüzme yerine başka bir spor disiplini konulabilir. Ancak ilk defa 2002 Sydney Olimpiyat Oyunlarında, Olimpik spor olarak kabul edilen Triatlon'un olimpiyatlarda kabul gördüğü şekli yüzme, bisiklet ve koşu disiplinlerinden oluşmaktadır.

Triatlon, üç farklı spor branşının zaman ayırımı olmaksızın, ard arda yapılması ile oluşan yeni bir spor branşıdır.

Dünyada ilk Triatlon yarışı, 18 Şubat 1978'de Hawaii adalarında Waikiki plajında yapılmıştır. Sprint (kısa mesafe), olimpiik mesafe, half Ironman ve Ironman (demir-adam) olmak üzere değişik mesafelerde yapılmaktadır. Olimpiyatlarda kabul gördüğü şekli yüzme (1 km), bisiklet (40 km) ve koşu (10 km) disiplinlerinden oluşur.

Ülkemizdeki ilk Triatlon denemesi ise 1986 senesinde İstanbul'da, Boğaziçi Üniversitesi Spor Bayramı kapsamında 1 km yüzme, 30 km bisiklet ve 6 km koşu şeklinde giriş seviyesi triatlonun yarıya indirilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu yarış onu izleyen 8 yıl boyunca devam ettirilmiştir.

Triatlon yüzme ile başlar. Genellikle erkek ve bayan sporcuların çıkışları ayrı ayrı verilir. Yüzme denizde yapılabildiği gibi göl, debisi az nehirler, kanallar ve havuzlarda da yapılabilmektedir. Yüzme normal olarak deniz, göl, baraj gibi yerlerde hazırlanan geniş parkurlarda yapılmakta, parkurun çıkış noktası yarışmacıların suyu rahatça terk edebilmesi için geniş tutulmaktadır. Avrupa'da sadece triatlon için dizayn edilmiş havuzlar ve tesisler vardır. Yüzme sırasında sporcular sadece mayo giymek zorundadırlar. Bunun dışında sporcuya avantaj sağlayacak herhangi bir yardımcı malzeme kullanamazlar.

Yüzme parkurundan sonra bisikletli parkurla devam edilir. Sporcular, yarışma öncesinde organizasyon komitesi tarafından belirlenen değişim bölgesindeki kendi numaralarının olduğu yere bisikletlerini koyarlar. Yüzme

parkurunu tamamlayan yarışmacılar değişim bölgesine gelerek kasklarını takarlar, ayakkabılarını giyerler ve **bisikletlerini alarak** değişim bölgesinden çıkarlar. Yarışmacılar, değişim bölgesinden çıkana kadar bisikletlerine binemezler. Değişim bölgesine yarışmacılardan ve görevli insanlardan (hakemlerden) başkasının girmesi yasaktır. **Triatletler** bisikletleri ile önceden belirlenmiş parkuru herhangi bir yardım almadan tamamlarlar. Yarışmacılar, bisiklet etabında güvenlik kaskı kullanmak ve organizatörleri tarafından temin edilerek kendilerine verilen yarış numaralarını, bisiklet etabı boyunca arkalarından görünecek şekilde sırtlarına takmak zorundadırlar. **Bir yarışmacı, önündeki diğer bir yarışmacıya 10 metre yaklaşabilir.** Bunun sebebi arkadaki sporcunun, önündekinin rüzgar çekiminden faydalanarak haksız

bir rekabete yol açmasını engellemektir.

Koşu parkuru önceden belirlenmiş cadde ve patikalarda olabilir. Bisiklet etabını tamamlayan Triatletler, bisikletlerini değişim bölgesine aldıkları yere koyarlar. Burada koşu ayakkabılarını alan yarışmacılar koşu parkurunu bitirmek üzere değişim bölgesini terk ederler. Burada geçen süre toplam yarış süresine dâhildir. Triatletler numaralarını koşu boyunca önlerinden görünecek şekilde takmak zorundadırlar. Yarışmacılara kesinlikle hiçbir dış destek verilemez. Ancak resmi serinleme istasyonlarında **su ve yiyecek verilebilir.** Bitiş hattı belirgin bir şekilde hazırlanır ve yarışmacılar bu hattı geçerek yarışı tamamlarlar. Koşu parkurunun bitimi aynı zamanda triatlonun da bitişidir. Toplam derece alınır ve sıralama ona göre değerlendirilir.

Triatlon Yarışma Mesafeleri

Triatlon ferdi bir spordur. Yüzme, bisiklet ve koşunun arka arkaya yapıldığı olimpiik bir spor branşıdır. Sprint (kısa) mesafe ve olimpiik mesafe olmak üzere 3 değişik mesafede yapılmaktadır.

● Sprint-Kısa:

Yüzme (750 m),
Bisiklet (20 km),
Koşu (5 km)

● Olimpiik:

Yüzme (1500 m),
Bisiklet (40 km),
Koşu (10 km)

● Ironman (Demir adam):

Yüzme (3800 m),
Bisiklet (180 km),
Koşu (42 km 195 m)

Kübra DAĞLI

“Hedefim Yeni Bir
Dünya Şampiyonluğu”

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı ayında **Teakwando Dünya Şampiyonu** olarak ülkemize madalyalar getiren, Avrupa ve Türkiye Şampiyonluklarıyla başarılarına başarı katan Milli Sporcu **Kübra Dağlı**, Değer dergisinin konuğu oldu. Dağlı ile spor hayatı, başarıları, hedefleri ve dergimiz hakkında konuştuk. Değer dolu röportaj sizlerle...

Kendinizden bahseder misiniz?

Ben Kübra Dağlı, tekvando milli sporcusuyum. 24 yaşındayım. Aslen Ispartalıyım. İstanbul'da doğup büyüdüm. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor Kulübü sporcusuyum. Sakarya Üniversitesinde Beden Eğitimi öğretmenliği okuyorum.

Spora ilginiz nasıl başladı?

Ben küçüklikten beri çok hareketli bir çocuktum. Mesela; okulda voleybol turnuvası oluyordu, hoca beni seçiyordu. Atletizm turnuvası olunca hoca beni seçiyordu. 'Joker' oyuncu gibi bir şeydim. Her yere giriyordum. Bu durumda hocalar ve ailemde biliyordu hareketli olduğumu. Zaten babam ve amcam da sporcu olduğu için biraz da genetikte olunca bu şekilde spor hayatıma başladım.

Babam sporcu dediniz, babanız milli sporcu mu yoksa kendi spor salonu mu var?

Hayır, babam milli sporcu değil. Babası yani dedem spora gitmesine izin vermiyormuş, babam gizli gizli gidiyormuş. Bu yüzden kendisi spora gidemediği için bana çok destek veriyor. Ama babamın fotoğraf albümleri var, kendisinin yenmiş olduğu sporcular milli sporcularmış. Babam spora gidemediği için ticarete atılmış. Şimdilerde spor antrenörü zaten. Amcamın da kungfu ve tekvando ya ilgisi var. Yani genel olarak ailecek sporun içerisindeyiz.

Dayanıklılık , kuvvet ve esneklik antrenmanlarımız var. Müzikli bir koreografimiz de var. İçinde beş tane zorunlu hareket var. Uçan tekme, havada güçlü tekmeler, taklalar, müsabaka hareketleri aklınıza ne geliyorsa...

Vücut esnekliği için spora kaç yaşında başlanmalı?

Bizim genimizden gelen bir şey aslında genetik diyebiliriz. Ama spora başlamak için tabii **küçük yaşlarda başlamak gerek**; çünkü yaş ilerledikçe kaslarında gelişmesi ile esneklik zorlaşıyor. Bu nedenle esneklik kazanmak adına küçük yaşlarda başlamak gerek diye düşünüyorum. Bir yaş vermek gerekirse **jimnastikçiler 4 yaşlarında** başlamalı. **Tekvandocu birisi ise 8 ve 9 yaşlarından 11 ve 12'ye kadar devam edebilir.**

Profesyonel spor hayatına ne zaman başladınız?

17 yaşında başladım. **2013 yılında Avrupa şampiyonası için İspanya'daydık. İlk ve son gençler müsabakamdı.**

Peki, ilk kez mi yurt dışına çıkmıştınız yoksa daha önce gitmiş miydiniz?

Yok, ilk kez yurt dışına çıkmıştım. İlk kez **İspanya'ya** gittim.

İlk kez İspanya'ya gidiyorsunuz, ilk kez Türkiye'yi temsil ediyorsunuz ve harikalar yaratıyorsunuz bu nasıl bir duyguydü sizin için?

İnanılmaz heyecanlıydım. Ben o sabah kalktığımda kahvaltı dahi yapamamıştım. O kadar heyecanlıydım, giyinemiyordum. Başörtümü falan takamıyordum. Aslında nereye geldiğimin de farkındaydım. Sonuçta **Türkiye'yi temsil ediyordum.** O hak bana verilmiş. Yani ülkemde kendi kategorimde ülkeyi temsil etme başarısını elde etmiştim, o hakkı kazanmıştım. Elimden gelenin en iyisini yapmak için kendi kendimi motive ediyordum.

Sonrasında zaten her şey Allah'a kalmış. Elinden gelen her şeyi yaptıktan sonrası nasip, Allah'a kalmış. Sonuç itibarı ile orada **şampiyon oldum** ve o zaman karar verdim, bu yolda yürüyeceğim ve herkese istiklal marşını ezberleteceğim diye. Şükürler olsun.

Gitmiş olduğunuz ülkelerde size ilgi nasıl yani bir bayanın bu şekilde bir başarı elde etmesi size nasıl geri dönüşler sağladı?

Herkes kendi ülkesinde birisinin şampiyon olmasını ister tabii ki de. Bu yönde bir fark yok aslında. Ama sosyal medyada geri dönüşler alıyorum. "*Senin gibi olmak istiyorum.*" gibi şeyler söylüyorlar tabii. Yurt dışında da sevenlerimiz oluyor. Bu da bizi mutlu ediyor. Sadece Türkiye'de değil, bütün dünyada bir ses getirebilmek bence çok büyük bir başarı.

Hedef koyup emek vermek ve çok istemek gerekiyor. Gerçekten yapmak istediğinize emin olun o zaman sizi hiçbir şey durduramaz.

Fiziksel olarak müsabakalara kendinizi nasıl hazırlıyorsunuz?

Belli zamanlarda belli antrenmanlarımız var bizim. Önce koşu ile başlıyoruz. **Dayanıklılık** antrenmanlarımız, **kuvvet** antrenmanlarımız ve **esneklik** antrenmanlarımız var. Bizim müzikli bir kareografimiz de var. İçinde beş tane zorunlu hareket var. Uçan tekme var, havada güçlü tekmeler, taklalar, müsabaka hareketleri aklınıza ne geliyorsa yani. Bunların antrenmanlarını yapıyoruz. Sonuçta orada sadece **tekvandocu** olmuyorsun. Yeri geliyor **dansçı** oluyorsun yeri geliyor **dövüşçü** oluyorsun yeri geliyor **jimnastikçi** oluyorsun. Yani vücudunun en iyi şekilde hazır olabilmesi için tüm hareketleri eksiksiz bir şekilde yapmak zorundasın. Tüm yılımızı 1 dakikalık zaman için harcıyoruz sonuçta da oluyor ve başarı geliyor.

Şampiyonluğu kazandıktan sonra bayrağımızın gölgesinde istiklal marşımız okunduğu zaman bütün yorgunluğum, ağrılarım hepsi geçti. Gurur verici ve mutlu anlar yaşadık.

Peki, dünya şampiyonu olacağımızı düşünüyor muydunuz?

Aslında en baştan beri dünya şampiyonu olmak için çalışıyoruz sabah akşam. Bizim antrenman öncesi selamımız var, antrenörümüze ve bayrağa o zaman dua ediyoruz hep. *Allah'ım olur mu acaba?* diye. Gururlanıyoruz selam verirken. Rüyama da giriyordu. *Olur mu acaba?* diyordum. Dünya şampiyonu olmak çok büyük bir şey, basit gibi geliyor insana ama arkasında çok büyük bir emek ve birikim var. Böyle dünya şampiyonu olmak diyoruz ama öyle kolay olmuyor. Sabahın köründe kalkıp **antrenman** yapmak gerekiyor. Bunun yanında öğrenciyim ben, okuyorum. Hem okumak hem de antrenmalara özveriyle katılmak gerekiyor, gerçekten zor oluyor yani.

Emirhan Muran ile dünya şampiyonasında birbirinizi motive etmek adına neler konuştunuz?

O an yaptıklarım gözümün önünden şerit gibi geçti. Neler yaptıklarım, ağlamalarım, gülmelerim yani hepsi böyle gözümün önünden geçti. Zorlandığım zamanlar... Ama sonunda başardıktan sonra bir oh çektim ve bütün yorgunluğum geçti. Çok güzel bir duygu yani. Hani belki

basit bir cümle olacak ama **anlatılmaz yaşanır** gibi. Mesela; o sabah her yerim ağrıyordu, kendimi yorgun hissediyordum. Emirhan'la korta çıktığımızda *"yapabilecek miyiz?"* diye soruyordum. Emirhan da bana, *"yapacağız biz bunun için çok çalıştık."* dedi ve sonunda başardık. Kazandıktan sonra bayrağımızın gölgesinde istiklal marşımız okunduğu zaman bütün yorgunluğum, ağrılarım hepsi geçti. Gurur verici ve mutlu anlar yaşadık.

Bir dünya şampiyonasında kırış kategorisinde erkekler ile yarıştınız ve orada derece elde ettiniz. Bayan kategorisinden sonra bu kategoride yarışmak nasıldı?

Plaj dünya şampiyonasıydı ve bu kategori normalde bayanlara açılmıyordu. Sadece erkekler yarıştıyordu. Sonra bize bayanlar da katılıyor diye haber geldi. Ben bayanlar erkekler ayrı yarışacaklar sanmıştım *"yok"* dediler *"karışık" olacak.* O zaman dedim ki *"ne olacak deneyeyim bir kere"* dedim ve girdim. Güzel bir derece elde ettim. Zor oldu tabii erkekler ile bayanların vücut yapıları kas sistemleri çok farklı. Mesela; ben sığıyorum bir yere kadar, erkekler sığıyor bambaşka bir yere. Şimdi dönüp bakıyorum fotoğraflara erkeklerin arasında ben böyle küçücük kalmışım. Gülüyorum şimdi bakınca o fotoğraflara.

Spora yönelmek isteyen gençlere onları cesaretlendirmek için neler söylemek istersiniz?

En başta bu işi sevmeleri gerekiyor. Bir işi istediğin de sadece istemekle olmuyor. Onun için çalışmak ve emek vermek gerekiyor. Mesela; 'yapıyorum yapıyorum olmuyor, boşuna çalışıyorum.' diyorlar. Bence pes etmemeliler ve acele etmemeliler. Mesela; ben dünya şampiyonluğu hedefimi 17 yaşında koydum. 21 yaşında dünya şampiyonu oldum. Benim için erken bir süreç oldu ama 30 yaşında da dünya şampiyonu olabilirdim, 40 yaşında da olabilirdim. Belli olmuyor yani. Hedef koyup onun için emek vermek ve çok istemek gerekiyor. Gerçekten yapmak istediğinize emin olun o zaman sizi hiçbir şey durduramaz.

Peki, Kübra Dağlı'nın bundan sonraki hedefi nedir?

Dünya şampiyonasından sonra bir hedef çizmiştim kendime **tekrar bir dünya şampiyonu olmak istiyorum** diye. Eğer bu koronavirüs olmasaydı dünya şampiyonası için yarışacaktım. Onun için çalışıyordum yani. Bizim şampiyonalarımız 2 yılda bir oluyor. Ben Sakarya'da okuyorum. Her zaman gidip geliyorum antrenman için düşünün bu normal bir şey değil. Sakarya'dan İstanbul'a gidip gelmek dört-beş saat sürüyor. Çok zor yani. Bu kadar çalışmadan sonra şampiyonanın olmaması üzdü beni açıkçası. Ama sağlık olsun diyorum. Bu sene mezun oluyorum okuldan. Öğretmen olacağım. Onun dışında spor salonu açmak istiyorum.

Evde spor yapmak için insanlara neler yapmasını önerirsiniz?

Genellikle vücut ağırlığı ile ilgili hareketleri öneriyorum. Plates ağırlıklı ve dambıl ile yapılan hareketleri öneriyorum. Bu dönemde zaten evdeyiz. Yemek yiyoruz, yatıyoruz, yemek yiyoruz, yatıyoruz. Hareket etmek lazım. Nasıl olduğu çok önemli değil aslında. Hareket etmeyince bir yerde insanın beyni donuyor, idrak edemiyor insan. Hareket etmek lazım diyorum.

Bir sporcu nasıl beslenmelidir?

Bu aslında kendini tanımayla alakalı bir durum. Yiyorum ama kilo alamıyorum. Ben daha çok antrenmandan önce **karbonhidrat** ağırlıklı besleniyorum enerji için. Antrenmandan sonra ise daha çok **protein** ağırlıklı besleniyorum. Genellikle

kahvaltıda yumurta, peynir, zeytin, salatalık ve bol yeşillikli bir kahvaltı yapıyorum. Sıradan bir kahvaltı aslında çok şey değil. Öğle yemeğinde ise genelde pilav ve tavuk ile ekmek yiyorum. Sonra antrenmana gidiyorum. Akşam yurda geldiğim de ise ne bulursam onu yiyorum. Aslında şöyle söyleyeyim, ben ne bulursam onu yiyorum.

Kilo alma sorunum olmadığı için ne bulursam yiyorum. Çünkü benim metabolizmam çok hızlı çalışıyor. Bu dediğim gibi aslında biraz kendini tanımayla alakalı. Abur cubur şeyler yememeye dikkat ediyorum. Bu da bizde genetik gibi bir şey. Öyle tatlı ve atıştırmalıklar bizde pek olmaz. Sürekli yemek ve türlerini yiyorum yani.

Takla atarken oluşan korkuyu yenmek için neler yapılmalıdır?

Takla atmak aslında tekme atmaktan daha kolay bir şey. Ben iki günde öğrendim diyebilirim. Ama takla atıp düştükten sonra o korkuyu yenmek gerçekten güç. Yani bir azap, rüyalarına giriyor artık. Rüyalarımızda takla atıp düşüyoruz yani. Hareketin üzerine gidip yenerek. Yani korkuların ile biraz motive olmayı öğrenmen lazım. Zihinde antrenman yapmak lazım. Hareket geçmeden yenemezsin o korkuyu. Ben üzerine giderek antrenman yaparak yendim. Kötü düşününce olmuyor zaten. Yapacağım diyerek, üzerine giderek, zihinde antrenman yaparak yenmek lazım.

Kübra DAGLI

Harekete geçmeden yenemezsin korkuyu, ben üzerine giderek, antrenman yaparak yendim.

Emek değeriniz benim hayatım boyunca yaptığım ve yapacağım mücadeleyi anlatıyor aslında. En güzel şey emeğinin karşılığını almak. Çok şükür ben de emeklerimin karşılığını çalışarak ve alın teri dökerek alıyorum.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramında Değer dergisi Mayıs sayısında röportaj konuğumuzsunuz. Neler söylemek istersiniz?

Öncelikle bütün gençlerin bu güzel bayramını kutluyorum. Böyle güzel bir bayramda derginize konuk olmak çok güzel bir duygu. Gençler olarak ülkemizi, bayrağımızı temsil etmeye devam edeceğiz. Ben bu duygularla bütün Türkiye'nin bayramını kutluyorum.

Dergimizde her ay bir değeri işliyoruz. Mayıs ayı değerimiz emek ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Derginizi okudum. Harika bir dergi, içeriği benim ilgi alanıma fazlasıyla hitap ediyor. Böyle bir dergi ile karşılaştığım ve röportajında yer aldığım için mutluyum. Emek değeriniz benim hayatım boyunca yaptığım ve yapacağım mücadeleyi anlatıyor aslında. En güzel şey emeğinin karşılığını almak. Çok şükür ben de emeklerimin karşılığını çalışarak ve alın teri dökerek alıyorum. Derginize yayın hayatında başarılar diliyorum.

Son olarak okurlarımıza bir mesajınız var mı?

Hepiniz kendinize güzel bakın. Kendinizi sevin. Sevdiğiniz işlerle uğraşın. Sevmediğiniz işler ile uğraşıp kendinize bu dünyayı zindan etmeyin. Ve en önemlisi spor yapın diyorum.

Kaynaklar:

<https://on5yirmi5.com/dosya/turkiyenin-illeri/62-tunceli-hakkinda-genel-bilgi/>

<https://www.bizevdeyokuz.com/tunceli/>

<https://blog.biletbayi.com/tuncelinin-tarihi-yerleri.html/>

<http://www.nenedirvikipedi.com/yemek-tarifleri/tunceli-ilinin-meshur-yoresel-yemekleri-10375.html>

<https://www.kulturportali.gov.tr/>

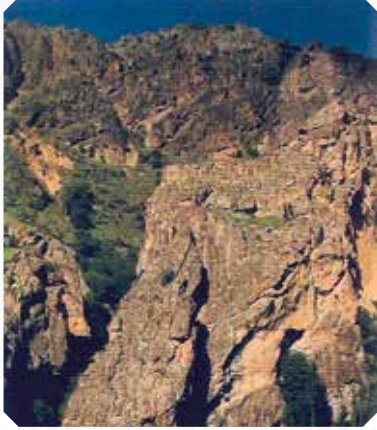
TUNCELI

Doğu Anadolu'da yer alan Tunceli, bölgenin en az nüfusuna sahip ilidir. Tunceli, hem tarihi yerleri hem de doğal güzellikleri ile sizi büyüleyecek olan bir şehir. Bingöl, Elazığ ve Erzincan ile komşu olan şehir dağlık ve engebeli alanlardan oluşuyor. Yazları sıcak ve kuru olan, kışları ise soğuk geçen Tunceli turu için en güzel mevsim Haziran ve Eylül aylarıdır. Munzur Dağlarına karşı Tunceli merkezde çayınızı yudumlarırken, Munzur Çayının güzelliğini izleyebilirsiniz. Hazırsanız Tunceli ilimizin bilinmeyenleriyle gezimize başlayalım.

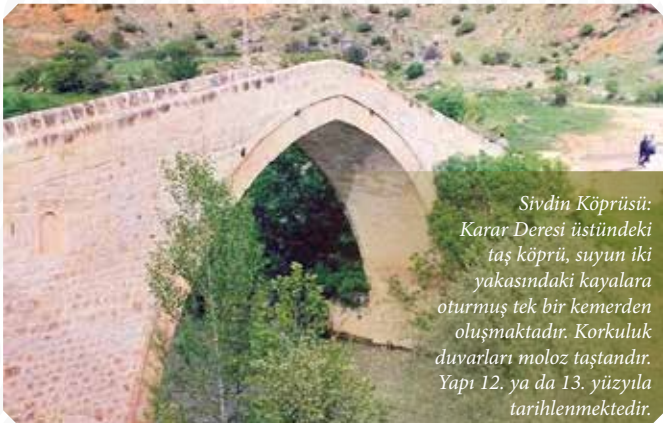
Tarihçesi

Tunceli bölgesi, 1886 yılında mutasarrıflığa indirilmiş ve 1892 yılında **Elazığ** vilayetine bağlanmıştır. 30 Aralık 1946 tarihinde il merkezi, eskiden *Kalan Kasabası* olarak bilinen şu andaki yere nakledilmiştir.

Gelin Odaları ve Mağaraları: İlçe merkezine 3 km. uzaklıkta, Urartular tarafından yapıldığı sanılan oyma kayalardır. İçinde bir kral tahtı ve tutsakların cezalandırıldığı zindanın olduğu ve kaya içinde kaya oyularak çok derinlere oyma taş merdivenlerle inilerek oradan Hanım Köprüsü'nün bulunduğu noktada çaya ulaşıldığı, su alındığı gizli bir geçit vardır.

Tunceli'nin çeşitli bölgelerinde günümüze kadar kalan tarihi mezar taşlarında kültürel geleneklerin sürdürüldüğü görülmektedir. Yörede koç biçimindeki mezar taşları, Akkoyunlular Dönemi'ndeki Türkmen geleneğine tanıklık etmektedir.

Sivdin Köprüsü: Karar Deresi üstündeki taş köprü, suyun iki yakasındaki kayalara oturmuş tek bir kemerden oluşmaktadır. Korkuluk duvarları moloz taşlardır. Yapı 12. ya da 13. yüzyıla tarihlenmektedir.

Eski Hozat

Ekonomik Yapı

Nüfusun yüzde 34,3'ünün köy ve beldelerde yaşadığı **Tuncelililerin temel ekonomik etkinliği tarım ve hayvancılıktır.** Tarıma elverişli alanlar oldukça kısıtlıdır. Geleneksel el sanatları arasında bugün için kaybolmaya yüz tutmakla birlikte dokumacılık, çömlekçilik ve dericilik yapılmaktadır. Çeşitli kesimlerinde jips içeren cevher yataklarına rastlanan Tunceli, Pülümür yöresindeki tuzlalar dışında yer altı kaynakları bakımından yoksuldu. **Tunceli'de bitkisel üretim, canlı hayvan ve hayvansal ürünler yetiştirilmektedir.** Tarımsal ürünlerde dış ticaret söz konusu değildir. Toplam arazinin 113.180 hektarında tarım yapılabilmektedir.

Tunceli başta Pülümür olmak üzere arıcılık açısından mükemmel sayılabilecek bir doğaya ve endemik bitki yapısına sahiptir. Başlıca bitkisel ürünler arasında Ovacık fasulyesi ve ceviz üretilmektedir.

Ulaşım

Havayolu: Tunceli'ye eşit uzaklıkta (*yaklaşık 135 km*) Elazığ ve Erzincan illerinde havalimanı bulunmaktadır. Bingöl Havalimanı da Tunceli'ye yaklaşık 140 km uzaklıktadır.

Denizyolu: Keban Baraj Gölü üzerinden Pertek ve Çemişgezek ilçeleri ile Elazığ arasında feribot seferleri yapılmaktadır.

Demiryolu: İlde demiryolu bulunmamaktadır. En yakın demiryolu hattı, Tunceli'nin kuzey sınırında Erzincan'dan (*Mutu Köprüsü*), güney sınırında ise Elazığ'dan geçmektedir.

Karayolu: Tunceli, Doğu Anadolu'nun kuzey ve güneyini birbirine bağlayan Erzincan-Elazığ kara yolu üzerinde yer almaktadır. Tunceli topraklarında kuzey güney yönünde uzanan ve Erzincan'ı Pülümür, Tunceli ve Pertek üzerinden Elazığ'a bağlayan karayolu, Tunceli merkezinden geçmektedir. Tunceli'ye bağlı ilçeler bu ana eksene bağlanmaktadır.

İklim

Tunceli ilinin coğrafi yapısı nedeniyle il düzeyinde farklı iklim özellikleri görülmektedir. 700 metre rakımla başlayan yükselti Munzur Dağları'nda 3.450 metreye kadar çıkmaktadır. Yükselti farklılığı nedeniyle ilkbahar ve sonbahar aylarında **Mazgirt, Pertek, Çemişgezek** ve Tunceli il merkezinde yağışlar yağmur, ilin kuzeyinde bulunan **Ovacık ve Pülümür** ilçelerinde karla karışık yağmur, **Munzur Dağları'nda** ise kar ve tipi şeklinde düşmektedir. Tunceli'nin coğrafi yapı itibarıyla vadi, plato ve yüksek meyilli dağlık bir yapıya sahip olması nedeniyle ilkbahar aylarında havanın yumuşamasıyla birlikte **Ovacık ve Pülümür vadisinde genellikle çığ olayları yaşanmaktadır.** İlin kuzeyde 3.500 metre yükseltili dağlık alanlardan, güneyde 700 metreye kadar alçalan çok engebeli arazi yapısı, sıcaklık, yağış, rüzgâr ve güneşlenme gibi iklim verileri açısından önemli farklılıklar yaratmaktadır. İklim farklılıkları, diğer doğal ve fiziki verilerle birlikte, **Keban Baraj Gölü'nde** kıyı turizmine, ilin kuzeyinde ise kış sporlarına yönelik turizmin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Gezilecek Tarihi ve Turistik Yerler

Tunceli son yıllarda kendini turistlerin radarında buldu. Harika **trekking rotaları**, kartpostal gibi **buzul gölleri** var. Gerçekten de insanı büyüleyen manzaralara sahiptir.

Munzur Vadisi: Yükseltisi genellikle 3.000 metrenin üzerinde olan Munzur Dağları'nın güney yamaçlarında yer alan, doğal bitki örtüsü ve kaya oluşumları ile dikkat çeken bölgesi. Bölgede yer yer kanyon ve şelalelere de rastlanan Munzur Vadisi, Keban Barajının başladığı yere kadar uzanıyor ve etkileyici manzaralar sunuyor. Vadiye yetişen endemik bitki türlerinden en önemlisi Tunceli'nin karakteristik bitkilerinden biri olan **Huş** ağacıdır.

Mercan Vadisi ve Deresi: Büyük bölümü, Munzur Vadisi Milli Park sınırları içerisinde kalan, içinde Avcı Dağları'ndan doğan Mercan Deresi'nin aktığı derin, dik ve bitki örtüsü bakımından çok zengin vadi. Doğa yürüyüşlerine, kamping ve piknik gibi aktiviteler için çok müsait bir yer. Mercan Vadisi'nde yazın dağlardaki buzların kısmen erimesi ile buzul gölleri oluşuyor. Mercan Vadisi'nde, yaklaşık 3 saatlik yürüyüşün ardından rota üzerindeki 4 farklı buzul gölünü görebiliyorsunuz. Çevresi karla kaplı gölleri gezip, sıcaklığı 5 ile 10 derece arasında değişen göllerde yüzme şansınız da var.

Kırk Merdiven Şelaleleri: Dar ve küçük bir vadiye akan birkaç şelaleden oluşan Kırk Merdiven Şelaleleri, bölgenin görsel şölen sunan noktalarından biridir. Mercan Vadisi'ndeki dere de alabalıkları ile ünlüdür. Şelalelerin en güzel zamanı ise ilkbahar aylarıdır.

Karagöl: Buzul gölleri ile ünlü Munzur Dağları'nın, 2 bin 500 rakımlarında yer alan en büyük buzul gölü. Buraya ulaşmak için saatler süren bir yürüyüş yapmak gerekiyor ama karşınıza çıkacak güzellik için buna değer. Biz vakit bulamadık ama herkesin önerdiği bir yer.

Pertek Kalesi: Tunceli'nin en önemli turistik noktalarından biri olarak gösterilen Pertek Kalesi, Murat Nehri kıyısında ada şeklinde konuşlanmış oldukça etkileyici bir tarihi yapıdır. Geçmişte Keban Baraj Gölü'nün sular altında kalmasıyla bu ada görünümünü alan kale, Osmanlı döneminde de pek çok olaya şahitlik etmiştir. Yapım tarihi ise tam olarak bilinmemektedir.

Çemişgezek Kalesi: Yapım tarihi ve kimler tarafından yapıldığına dair bilgilerin bulunmadığı Çemişgezek Kalesi ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır. Günümüze kalenin sadece bir duvarı harabe olmuş şekilde ulaşabilmiştir. Moloz ve kesme taş kullanılarak inşa edilen kale, Tahar Çayı'nın kenarında bir tepe üzerinde yer almaktadır.

Mazgirt Kalesi: Mazgirt Kalesi, ilçenin en tepe noktasında seyir manzarasına sahip bir noktada yer almaktadır. Kale surları günümüzde hala ayakta kalan kalenin zirve noktasında bulunan bir köşk ve yel değirmeni sanılan kalıntılar yer almaktadır. Kırk basamaklı bir merdivenle çıkılan mağara yolunda yer alan Mazgirt Kalesi, kentte ziyaret edebileceğiniz tarihi yerler arasındadır.

Bağın Kalesi: Peri suyunun kenarında bir tepe üzerine kurulu Bağın Kalesi'nin surlarının pek çoğu yıkılmış olup, geri kalan kısmı Mazgirt ilçe merkezinin doğusunda Dedebağ köyünde yer almaktadır. Yapım tarihi tam olarak bilinmeyen kalenin kentten en eski tarihi yapılarından biri olduğu düşünülmüştür.

Munzur Vadisi

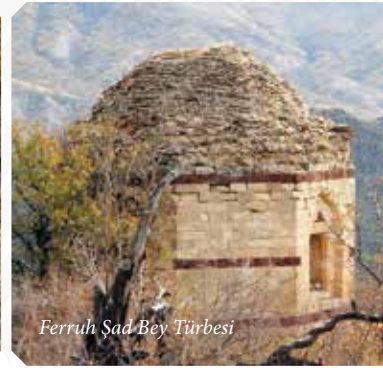
Mercan Vadisi

Mazgirt Kalesi

Kırk Merdiven Şelaleleri

Ferruh Şad Bey Türbesi

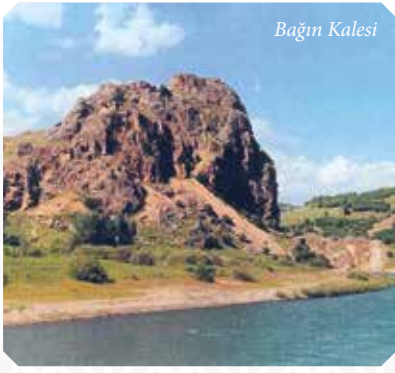
Derun-i Hisar (Sağman Kalesi): Pertek ilçesine bağlı Sağman köyünde, bölgeyi izleyebileceğiniz bir tepe üzerinde yer alan Derun-i Hisar, Evliya Çelebi'nin yazıtlarına da konu olmuştur. Evliya Çelebi'ye göre Artukoğulları sülalesinden bir Türk Beyi tarafından yaptırılan kalenin yapım yılına ait kesin bir bilgi bulunamamıştır. Birçok bölümü çöken kaleden geriye batı ve güney yamacında bulunan surlar kalmıştır.

Ferruh Şad Bey Türbesi: Çemişgezek ilçe sınırlarında yer alan Ferruh Şad Bey Türbesi, Tunceli'nin etkileyici tarihi gezi noktalarından bir diğeri. 1500'lü yıllarda yapıldığı bilinen türbe, dönemin önemli isimlerinden Emir Ferruh Şad Bey adına inşa edilmiş. Sekizgen planlaması ve kesme taş mimarisiyle Selçuklu türbe geleneğinden geldiği düşünülen Ferruh Şad Bey Türbesi, bölge halkının da önem verdiği turistik noktalar arasında yer alır.

Göktepe Höyüğü: Mazgirt ilçesine bağlı Göktepe Köyünün 500 metre güneyinde kalan Göktepe Höyüğü, Tunceli tarihinin gizemli yönlerini günümüze taşıyan tarihi değerlerden biridir. Toprak yolla ulaşılabilen höyük hakkında tam anlamıyla bir çalışma yapılmadığı için hangi dönemlere ait olduğuna ilişkin bilgiler bulunmamaktadır.

Yeniköy Höyüğü: Belirli bir bölümünde kazı çalışmaları yapılan Yeniköy Höyüğü, zengin kalıntılar sunan tarihi noktalardan biridir. Bizans ve Roma döneminden kalma pek çok kalıntıya rastlanmış ancak daha eski dönemlere ait mimari kalıntılar oldukça az olmakla birlikte ilk Tunç Çağına ait buluntulara ulaşılmıştır.

Bağın Kalesi

Huş Ağacı

Yöresel Lezzetler

Türkiye'nin hemen her şehrinde olduğu gibi Tunceli ilinin de kendine has yöresel lezzetleri bulunmaktadır. Sebze yemeğinden et yemeğine, salata çeşitlerinden tatlılarına kadar Tunceli, kendini diğer şehirlerden ayırmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan Tunceli ili, bulunduğu coğrafi şartlar itibarıyla zengin bir mutfak kültürüne sahiptir.

Tunceli'nin temel geçim kaynağı hayvancılık ve tarımdır. Bu ekonomik anlayış yemekleri de şekillendiren bir etken oluşturmaktadır. Özellikle tahıllı yemekler, yöreye özgü yemek çeşitlerinin çoğunluğunu oluşturuyor. Tunceli iline özgü birçok meşhur yemek, içecek, hamur işi ve tatlılar vardır. Ama Tunceli denince akla ilk gelen yöresel lezzetler döğme pilavı, keşkek, mahluta çorbası, tarhanadır. Bu yöresel lezzetlerin dışında Tunceli iline özgü diğer yöresel lezzetleri de anlatmaya çalışacağız.

İşte sizlere Tunceli yöresine ait lezzetler...

Tunceli Hazırlop Köftesi: Culbant köftesi de denir. El değirmeninde öğütülmüş

mercimek ve culbant ıslatılır, un katılarak yoğrulur, içerisine soğan doğranır, maydanoz konular, yoğrulup hamur edilir. Elle sıkılır, silindir şeklini alır, üzerinde beş parmağın izi kalır. Kazana yerleştirilip pişirilir. Kırmızıbiber yağda terbiye edilerek üzerine dökülür.

Tunceli Mahluta Çorbası: Bir ölçek yarma, iki ölçek su, bir çay bardağı çekilmiş mercimekten yapılır. Önce su kaynatılır, kaynayan suya yarma ve mercimek katılarak pişirilir. Tencere indirilmeden tavada kızartılmış tereyağı dökülür, bir miktar daha ateşte tutulur.

Dövme Çorbası: Halk arasında "Dövme Çorbası" olarak da anılan bu yemek, iftar sofralarında sıklıkla görülebileceğiniz bir lezzet. Dövme çorbasının meşhurluğu içinde kullanılan buğdayın tazeliğinden geliyor. Damak tadınıza göre sunum şekilleri vardır ancak genellikle yağda kızdırılmış biber ile servis edilir.

Şir: Yapımı oldukça zahmetli olan şir yemeğinin ana malzemesi taze taze yoğurulmuş hamurdur. Diğer illerde de yapılan bu yemek bazen babuka olarak kaynaklarda karşımıza çıksa da aslında farklı bir lezzettir. İçi açık bir rulo şeklinde tepsiye dizilen hamur bezeleri nar gibi kızarana kadar fırında tutulur. Damak tadınıza uygun olarak yoğurt ve taze köy tereyağı ile servis edilir.

Haşıl: Sadece Tunceli'de değil, Anadolu'da birçok şehirde farklı isimlerle bu yemeği bir defa görmüşsünüzdür. Sofraların amansız lezzeti olan Haşıl; pilavlık bulgurun su, süzme yoğurt ve tereyağıyla birleşmesinden oluşmaktadır. Haşlanan bulgurlar süzme yoğurtla ka-

rıştırılarak ortası oyuk bir yuvarlak şekle sokulur. Ortasındaki boşluğa bolca tereyağı döküldükten sonra sıcak servis edilen haşıl Tunceli yöresel yemeklerinin vazgeçilmez tariflerinden biridir.

Dövme Pilavı (Dögme Pilavı): Besleyici ve oldukça doyurucu bir ana yemektir. İçerisinde kullanılan buğday sayesinde tok tutar ve çevre şehirlerde de rastlayabileceğiniz bir lezzettir. Et yemeklerinin yanında veya bazen tek başına bir ana yemek olarak servis edilir.

Halbur Hurması: Bu yapılışı oldukça basit tadı ise takdire şayan tatlının ismi Halbur Hurması... Tunceli mutfağının sevilen lezzetlerinden biri olan tatlı içerisinde un, yumurta, yoğurt ve yarım çay bardağı yağ yer alıyor.

Pekmez Helvası: Tunceli'nin meşhur yemekleri içerisinde sevilen bir diğer lezzet ise pekmez helvasıdır. Bildiğimiz un helvasından farklı olarak üzüm pekmezi ile tatlandırılan bu lezzetli helva, akşam yemeklerinin vazgeçilmez tatlılarından.

Yeni gezilerde görüşmek dileğiyle...

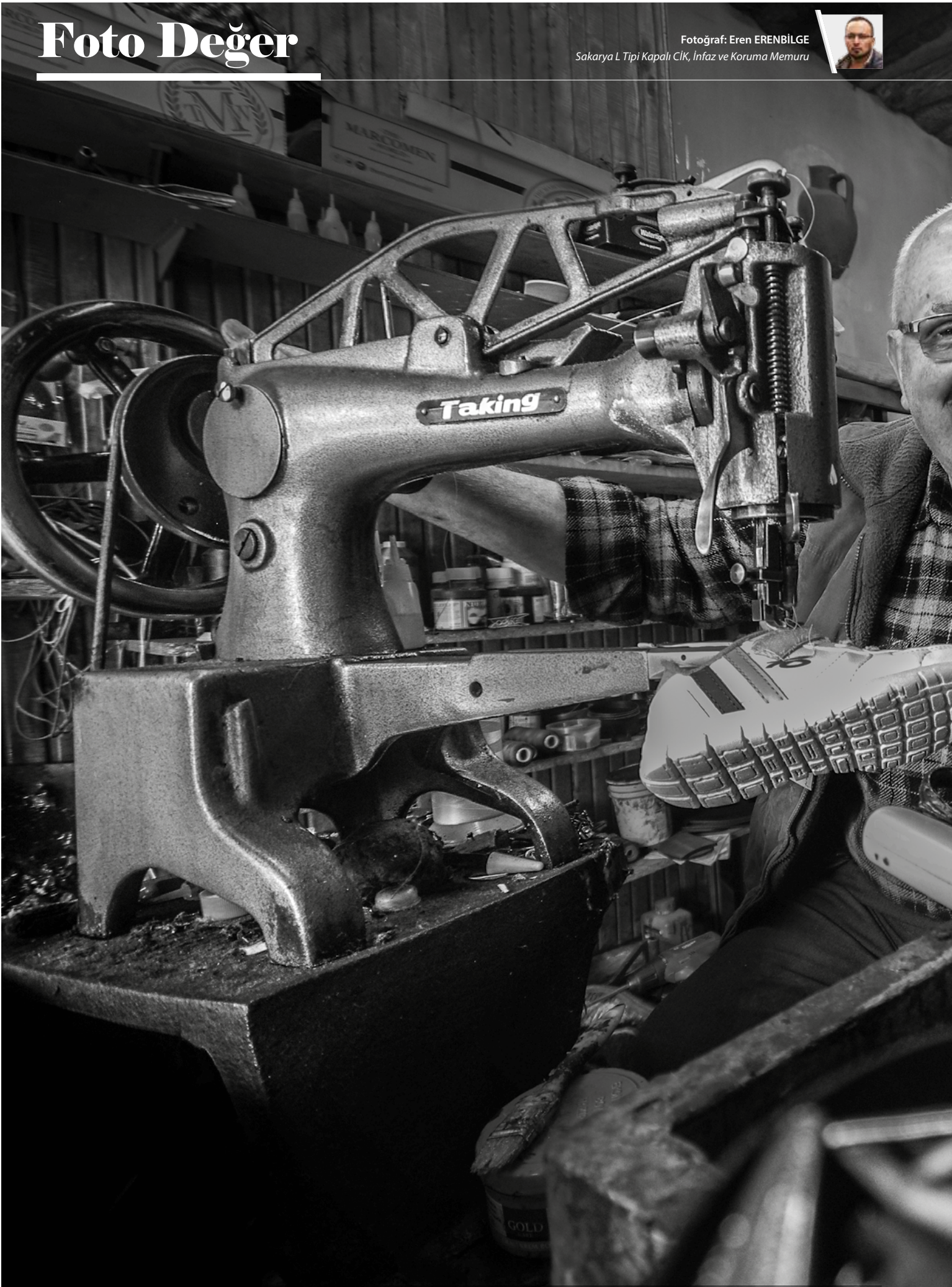
Haşıl

Mahluta Çorbası

Halbur Hurması

Yeri ve Zamanı Olmayan Hobi:

FOTOĞRAFÇILIK

Fotoğrafçılık, her zaman popüler hobilerden biri. Çünkü tek başınıza, istediğiniz zaman yapabiliyorsunuz. Size eşlik edecek arkadaşlar bulmak zorunda değilsiniz, mevsimi yok, yeri ve saati yok. Her hobi gibi fotoğraf çekmek de terapi gibi gelir insana, bir nevi motivasyon sürecidir, iyileştirir, dinlendirir. Çünkü yaşama tanıklık edersiniz. Hayatın içindeki güzellikleri sizden iyi kim görebilir ki?

Kimileri kitaplardan ya da internetten kendi kendine öğrenmeye çalışsa da iyi fotoğraf çekmek için kurslara gitmek ve deneyimli fotoğrafçılardan püf noktalarını öğrenmek faydalı olacaktır. Kurslar hem pratik yapmayı sağlıyor hem de öğrenim süresini kısaltıyor. Tüm il ve ilçelerde bulunan Halk Eğitim Merkezlerinde konuyla ilgili kurslar mevcut. Her birinde fotoğrafın tarihinden fotoğraf makinelerine, çekim tekniklerinden grup halinde uygulamalı gezilere kadar pek çok eğitim veriliyor.

Kendinize hobi olarak fotoğrafçılığı seçtiyseniz işe bir makine olarak başlamanız gerek. Ödünç veya amatör makinelerle de fotoğraf çekmek mümkün. Ama benim tavsiyem kendi profesyonel makinanızla başlamanız.

Bugün yaklaşık 2.000 TL ödeyerek objektifi değişebilen ve manuel ayarları olan *Nikon D90*, *Canon 1300D* ya da *Sony Alpha A6000* gibi profesyonel bir dijital fotoğraf makinesi almak mümkün. Bununla ışık ve gölge oyunları yapabilirsiniz.

İyi fotoğraf çekebilmek adına çok pahalı ve fazla malzemeye ihtiyaç varmış gibi bir yanılgıya düşülüyor. Ben kesinlikle tek bir objektifle uzun süre çalışılmasını öneririm. Mesela; 50 mm f:1.8'lik objektif ucuz bir ürün. Çok az ışık koşullarında bile iyi sonuç veriyor. Özellikle *macro* çekimlerde çok iyi kareler elde edebilirsiniz. Onun dilini çözünce

ikinci bir objektife geçebilirsiniz. Bunun dışında gerekli olanlar hafıza kartı ve orta boy bir fotoğraf çantası. İki yılda bir üst modele geçilebilir. Ama küçük, kompakt makineleri önermiyorum. Makinenin objektifi değişip, ayarları manuel yapılabilir. Zaten ben söylemesem de fotoğraf çekmenin zevkini alan kişi kısa sürede buna ihtiyaç duyar.

Fotoğraf kurslarında tanışan fotoğrafçılar, düzenli arahıklarla şehir dışına geziler düzenliyor. Böylece bakış açıları genişlemiş oluyor.

Bunlara Dikkat;

- Makineyi fotoğrafını çektiğiniz kişinin göz seviyesinde tutun. Çocuklarda da aynı boya inmek şart. Ama çektiğiniz kişinin her zaman makineye bakması gerekmez. Arka planı çok doldurmayın, sade olması çektiğiniz nesnenin iyi görünmesini sağlar. Durduğu yerde çöp olmaması, arkasından bir otomobilin burnunun görünmemesi gibi konuyla alakasız objelerin olmamasına da dikkat edin.
- Parlak gün ışığı, yüzde istenmeyen gölgeler yaratabilir. Bunu önlemek için flaş kullanın. Makinenizi otomatikte kullanıyorsanız bunu kendiliğinden yapmayacaktır. Aynı durum bulutlu günlerde de işe yarayabilir.
- Flaş kullanılırken yapılan yaygın bir hata, flaşın etki mesafesi dışındaki nesnelere çekmektir. Bu yapılırsa fotoğraf karanlık çıkar. Birçok makinede maksimum flaş etki mesafesinin 4.5 metreden kısa olduğunu unutmayın.
- Fotoğraf karesini, fotoğrafını çektiğiniz nesneyle doldurmayı unutmayın. Yakın çekimlerde, kalkmış bir kaş ya da çil gibi anlam katacak ifadeler yakalanabilir.
- Çektiğiniz nesnenin fotoğraf karesinin tam ortasında olmasına gerek yok. Böyle çekim yapıyorsanız net bir fotoğraf elde edebilmek için odağı kilitlemeniz gerekiyor. Çünkü otomatik odaklı fotoğraf makinelerinin çoğu fotoğrafın merkezinde ne varsa ona odaklanır.

gibi pek çok konu üzerinde duruluyor. Konular verilen ödevlerle pratiğe dönüştürülüyor, pekiştiriliyor. Çoğu zaman bulunulan kentin tarihi ya da enteresan semtlerinde toplu halde fotoğraf çekimleri yapılıyor. Ancak kursların en zevkli kısmı bundan sonra başlıyor. Kursta tanışan, gitgide daha samimi olan yeni fotoğrafçılar, düzenli aralıklarla şehir dışına geziler düzenliyor. Böylece bakış açınız genişlemiş oluyor.

Ayrıca *National Geographic* fotoğrafçılarından, fotoğrafınız hakkında geri bildirim yani yorum alabilir ve hatta dergilerinde yayınlanma şansına sahip olabilirsiniz.

Arkadaşımın Fotoğrafını Nasıl Çekmeliyim?

Yaşamda en çok tanıdıklarımızın fotoğrafını çekeriz. Bunun için portre ya da insan fotoğrafının nasıl çekileceğini bilmek gerekiyor. Latin kökenli portre kelimesi “ışığa getirme” anlamına geliyor. Fotoğrafta önemli olan nesneyi en iyi şekilde yansıtmak. Bu yüzden fotoğrafını çekeceğiniz kişinin karakterini de yansıtmalısınız. Bu yazımızda fotoğrafçılığın hobi olarak yapıldığında keyifli bir durum olduğundan olduğundan bahsettik. Haziran sayımızda fotoğrafçılığın hayatımıza kattığı değerlerden bahsedeceğiz. Yeni sayıda görüşmek dileğiyle...

Arkadaş Edinip Gezilere Katılın

Kurslarda fotoğrafın 170 yıllık tarihi, çekim teknikleri, ışık kaynaklarının nasıl kullanıldığını anlatan **portre fotoğrafçılığı**, son teknolojiyi kullanmayı sağlayan photoshop programı, gittiğiniz her yerde işinize yarayacak doğa fotoğrafçılığı ve yeni çıkan makinelerin vazgeçilmez olan dijital fotoğrafçılık

Fotoğraf Yarışmasına Katılın

İyi fotoğraf çektiğinizi düşünüyorsanız, Türkiye'nin neresinde olursanız olun bir fotoğraf yarışmasına katılabilirsiniz. Dünyaca ünlü *National Geographic* dergisinde küresel fotoğrafçılar topluluğunun bir parçası olabilir ve her ay düzenlemiş oldukları ödüllü fotoğraf yarışmalarına katılabilirsiniz.

Aydın ÇOLPA
Devrek Açık ÇİK,
Din Görevlisi

EMEK

Siyah akar Zonguldak'ın deresi, Yüz karası değil, kömür karası, Böyle kazanılır ekmek parası.

Fotoğraf: Turan KURT

Sevgili dostlar; bugünkü konumuz emek, dolayısıyla emeğin başkenti **Zonguldak'tan** selamların en güzeli olan rabbimin selamı ile selamlayarak başlıyorum bugünkü yazıma.

Çalışma, alın teri ve emek İslam dininin önem verdiği bir konudur. Yüce rabbimiz kerim kitabımızda *"İnsan için ancak çalıştığı vardır."* (Necm 39) buyurarak çalışmanın önemine işaret etmektedir.

Hayat, insanı geçimini temin etmek için mücadeleye mecbur bırakmaktadır. Her ne kadar rızkı veren Allah ise de onu elde etmek için çalışıp çabalamak insanoğluna düşmektedir. Dinimizde ahiret hayatını kazanma için bile olsa, dünyadan tamamen vazgeçip uzlete çekilmek, dünyayı ve çalışmayı terk etmek yoktur.

İslâm'a göre emek, helâl kazanç ve alın teri mübarektir, mukaddestir. Müslüman bir taraftan dünyasını kazanmak, diğer taraftan da ahiretini kazanmak için çalışmak, ebedi hayatı için hazırlık yapmak durumundadır. Bu sebeptendir ki; Müslümanlar, veren el olmak için insanlığın yönünü ve yolunu aydınlatacak eserler ortaya koyabilmek için din, dünya ayırımı gözetmeksizin durmadan, yorulmadan çalışmalıdır. Müslüman akıllı insandır, dünyası için ahiretini yıkmaz ama sadece ahiret için de çalışmaz. Rabbimizin: *"Allah'ın sana verdiğiinden ahiret yurduunu kazanmaya bak ve dünyadan nasibini unutma!"* Kasas 77 emri gereğince dünyadan nasibini arar.

Geçenlerde **Diyanet İşleri Başkanlığımızın** Antalya'da organize ettiği *"Ceza İnfaz*

Kurumu Vaizleri" seminerine katıldık. Seminere konuşmacı olarak katılan çağımızın İbn-i Sina'sı diye anılan **Prof. Dr. İsmail Hakkı Aydın**, çalışma hayatı ile ibadet ve kulluk arasında nasıl denge kurulması gerektiğiyle ilgili çok güzel bir seminer verdi. Söylemiş olduğu bir söz var ki gerçekten müthiş, etkilenmemek mümkün değil. *"Tebirsiz tevekkülden, icraatsız duadan, suflî inzivadan Allah'a sığmırım!"* Ne kadar doğru söz değil mi?

Evet, sevgili dostlar; tebirsiz tevekkül olmaz, icraatsız dua olmaz. Müslüman önce tedbir alır sonra sonucunu

Allah'a havale eder. Yoksa çalışmadan, emek vermeden *"Allah'ım bana şunu ver."* demez. Her türlü tedbiri aldıktan sonra Allah'a güvenip, sonucu O'na bırakmak suretiyle tevekkül eder. İnsan olarak yapabileceklerini ortaya koyduktan sonra gücünü aşan noktada Cenab-ı Hakk'ın yardımını talep eder.

Hz. Ömer, *"Biz Allah'a mütevekkil insanlarız."* diyerek başkalarının eline bakan bazı Yemenlileri, *"Hayır, siz mütevekkil değil, müteekkil (hazır yiyici) kimselersiniz."* diyerek azarlamış ve *"Mütevekkil ancak tohumunu toprağa atıp Allah'a tevekkül edendir."*

buyurarak tevekkülden ne anlaşılması gerektiğini ortaya koymuştur. (Camii'l-Ulümve'l-Hikem, s.441)

Yine efendimiz (sav): "Siz Allah'a hakkıyla tevekkül etmiş olsaydınız O, sabah yuvalarından aç çıkıp akşam tok olarak dönen kuşları rızıklandığı gibi sizi de rızıklandırır." (İbn Mace, Zühed, 14) çalışmanın, mücadele etmenin yani tevekkülün ne olduğunu vezir bir şekilde ifade etmiştir.

Allah, insanı en güzel surette yaratmıştır. (Tin Suresi) Akıl nimetiyle taltif etmiştir. Kerim kitabımızda da defalarca aklımız kullanmamızı, düşünmemizi emretmektedir. Aklını kullanan insan rabbini bulur, rabbini bulan insan kurtulur, aklını kullanamayan heva ve hevesine uyan insan ise sefilden daha sefil duruma düşer. "Bir saat

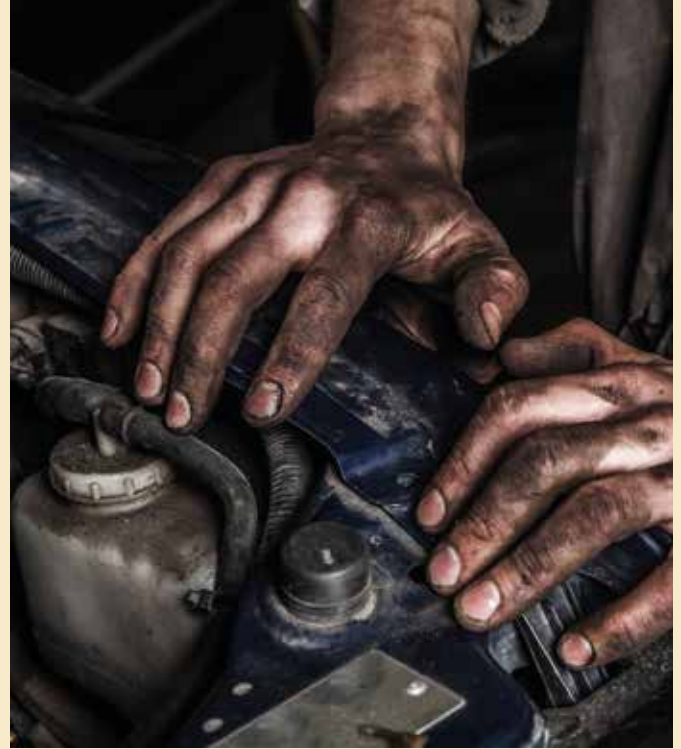
tefekür bazen bir sene ibadetten daha hayırlıdır." (Suyuti, Camiu's-Sağir, II/127; Aclüni, I/310)

"Devler gibi eserler bırakmak için, karıncalar gibi çalışmak gerekir." (N. F. Kısakürek) Rabbinin bilen insanın herkesin işi ile ilgili çalışması aynı zamanda ibadettir. Dolayısıyla çiftçi tarlada, zanaatkâr dükkânında, bilim adamı alanında ilim dünyasında, laboratuvarında çalışmak, din ile dünya arasında denge kurmak zorundadır. Yoksa "Herkes sabaha kadar tehecüdü kılar, zikirle meşgul olursa laboratuvarlarda kim çalışacak."

Hayatlarını örnek aldığımız başta bizim peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (sav) olmak üzere gönderilen hiçbir peygamber, tebliğ vazifeleri karşısında hiçbir ücret talep etmemiş, kendileri bizzat çalışarak rızıklarını temin etmişler ve hiçbir kimseye muhtaç olmamışlardır. Bu durumu Allah (cc) Kur'an-ı Kerim'de "İşte, o Peygamberler, Allah'ın doğru yola ilettiği kimselerdir. (Ey Muhammed!) Sen de onların tuttuğu yola uy. De ki: "Bu tebliğe karşı sizden bir ücret istemiyorum. O (Kur'an), bütün âlemler için ancak bir uyarıdır." (El-en'âm -90) buyurarak net bir şekilde ifade etmektedir.

Rabbimizin bu buyruğunu rehber edinen peygamberler, ailesinin geçimini bu şekilde temin etmek, rızıklarını kazanmak için meslek sahibi olmuşlar ve ailesinin geçimini temin etmişlerdir. Peygamberlerin geçimlerini temin etmek için icra ettikleri mesleklerinden bazılarını örnek vermek

gerekirse; Hz. Âdem çiftçi, Hz. Şid dokumacı, Hz. İdris terzi, Hz. Nuh marangoz-gemici, Hz. Lokman doktor, Hz. Muhammed (sav) küçük yaşlarda çobanlık yapmış daha sonra ticaretle uğraşarak bizlere her alanda oldukları gibi çalışma hayatında da örnek olmuşlardır.

Okumak zorundayız, çalışmak zorundayız, üretmek zorundayız. Zira "Emeksiz zengin olanın, kitapsız bilgin olanın, sermayesi din olanın; rehberi şeytan olmuştur."

Yunus Emre

Evet, sevgili kardeşlerim bugünkü son sözümüzde milli şairimizden olsun inşallah...!

"Çalış!" dedikçe şeriat, çalışmadın, durdun, Onun hesabına birçok hurafe uydurdun! Sonunda bir de "tevekkül" sokuşturup araya, Zavallı dini çevirdin onunla maskaraya!

Selam ve dua ile...

Hayat, insanı geçimini temin etmek için mücadeleye mecbur bırakmaktadır. Her ne kadar rızık veren Allah ise de onu elde etmek için çalışıp çabalamak insanı doğluna düşmektedir.

Uzağı Yakın Eden Eğitim

Eğitim denildiğinde aklınıza ilk gelen nedir? Ya da şöyle soralım: "Eğitim denildiğinde aklınıza ilk gelen yer neresidir?" **Okul** dediğinizi duyar gibiyim. Okul kavramı, ilk anda içinde öğrencilerin, öğretmenlerin, idarecilerin ve görevlilerin belirli saatler aralığında çoğunlukla aynı derslerin işlendiği, belirli kuralların bulunduğu, zorunlu **devamlılık** ilkesinin ön planda olduğu yerdir. Dünyanın her yerinde eğitim ve okul bu şekilde bağdaştırılsa da günümüzün değişen ve **ilerleyen teknolojileri** sayesinde artık **evlerimiz okulumuz olabilmektedir**. Düşünsenize; kuraldan bağımsız, istediğiniz koltukta istediğiniz anda bilgisayarınızın başında elinizde kahvenizle istediğiniz alanda eğitiminizi tamamlıyorsunuz. Kulağa hoş geliyor değil mi? Elbette okul gibi olmaz dediğinizi tahmin edebiliyorum. Gelin bize okul imkanlarının bir kısmını da olsa karşılayabilecek **uzaktan eğitimin** tanımına bir de yakından bakalım.

Günümüz popüler yaklaşımı **zaman ve mekandan bağımsız**, hedeflenen öğrenci profilinin yere bağlı kalmaksızın evinde ya da yaşadığı ortamda **canlı, görüntülü, sesli olarak** derslerini bilgisayar teknolojileri aracılığıyla tedarik

edebileceği yenilikçi, akılcı, çağdaş eğitim sistemine **uzaktan eğitim** denilmektedir. Uzaktan eğitim, bir açık öğretim sistemi ya da örgün öğretimin yanında başvuru alan ikinci sınıf bir öğretim sistemi değildir. Aksine **geniş öğrenci kitlesine** eğitim hizmeti sunabilen, örgün eğitimde olduğu gibi yazı tahtası, *Powerpoint* uygulamaları, videolar, örnek olaylar, çoklu ortam (*multimedya*) araçları, animasyonlu metinler gibi **gelişmiş eğitim materyalleriyle** ders işleme imkanı sağlayan, kariyer hedefi ve öğrenme isteğini maddi ya da zorunlu nedenlerden öteleyen ya da vazgeçen kişilere umut kaynağı olan bir eğitim sistemidir. Örneğin; yaşadığımız dönem göz önüne alındığında ülkemizde çoğu gencimiz **üniversiteyi** "ileride hangi alanda uzmanlaşmak istiyorum, hangi meslekte daha mutlu olurum?" sorularına cevap arayarak değil; "bir bölüm okuyayım da nasıl olsa bir yerde iş bulurum." mantığıyla kazanmak istediği için hayal ettikleri hayatı yaşamaktan çok ilgi ve yetenekleriyle alakası olmayan **meslekler** yapmak zorunda kalıyorlar. İşte bu noktada artık enerjilerini ve özgüvenlerini arttırmalarını ve mutlu olacakları hayatların temelini atmalarını sağlayabilecek **uzaktan eğitim** kavramı devreye giriyor. Özellikle bilgisayar

teknolojisinin önderliğinde sunulan bu yöntem ile öğrenciler **istedikleri alanda** kalifiye kişilerden mekandan bağımsız şekilde alan uzmanlıklarını tamamlama fırsatını buluyorlar. Ayrıca uzaktan **eğitim yetişkin eğitimi, çocuk eğitimi, anne-baba eğitimi, kurumlar için hizmet içi eğitim** gibi çok çeşitli ve farklı alanlarda gerçekleştirilebildiğinden dolayı oldukça geniş bir uygulama alanına sahip. Yani meslek, statü ve karakter farklılığı yaratmadan her kesimden insan uzaktan eğitim ile kendini geliştirme imkanına erişmiş oluyor. Peki, nasıl ve hangi gereklilikten ortaya çıktı bu uzaktan eğitim kavramı?

Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Her ne kadar kesin bir başlangıç tarihi belirlenemese de uzaktan eğitimin dünyadaki ilk örnekleri 19. yüzyılda **Mektup ve posta ile eğitim** ile başlayıp, stenografi (*kelimeler yerine semboller ve kısaltmalar kullanılan çabuk yazma biçimi*) ile gelişip 1919'da Amerika'da **eğitim radyolarının** kurulmasıdır. Mektupla öğretim, özellikle fiziksel engelliler, eve bağlı olanlar, görme engelli ve sağır olan çocukların anne babaları için düzenlendiği düşünüldüğünde uzaktan eğitimin başlangıç noktası sayılabilir.

Uzaktan eğitim; yetişkin eğitimi, çocuk eğitimi, anne-baba eğitimi, hizmet içi eğitim gibi farklı alanlarda oldukça geniş bir uygulama alanına sahip.

Türkiye'de uzaktan eğitim çalışmaları da ilk olarak **1927 yılında** mektupla eğitim alanında başlamıştır. 1928 yılında Latin harflerinin kabulünden itibaren okuma yazma oranının artırılması odak noktası olmuştur. 1950'li yıllara geçişle birlikte **Milli Eğitim Bakanlığı** ve özel kuruluşlar mesleki eğitim ve yabancı dilde uzaktan eğitimi teşvik etmişler ve yatırım oranlarını arttırmışlardır. Böylece **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine** bağlı olarak **Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsünde** uzaktan eğitim programları başlatılmıştır. **Bankada çalışanların** hizmet içinde yetiştirilmesini amaçlayan bu çalışmada banka çalışanları mektupla öğrenim görmüşlerdir. **1950'li yılların sonu 1960'lı yılların başında** mektupla eğitimin başarısı **Deneme Yüksek Öğretmen Okulu, Açık Öğretim Fakültesi, Açık Öğretim Lisesi, Açık İlköğretim ve Yayın Yükseköğretim Kurumunun (YAYKUR)** oluşturulmasına zemin hazırlamıştır. 1960 yılında kurulan Mektupla Öğretim Merkezinin adı **1968 yılında** radyo ve televizyonun yaygınlaşmasının etkisiyle birlikte **Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi** olarak değişmiştir. **1980'ler** ise Türkiye'de uzaktan eğitimin hızlı bir ivme kazandığı dönemdir. Yükseköğretimde uzaktan eğitim modeli ilk olarak **Eskişehir**

Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde başlamıştır. Bu fakültenin kurulması ile 1982-1993 yılları arasında yaklaşık **200 bin öğretmene ön lisans ve lisans tamamlama imkânı** sağlanmış, böylece Türkiye'deki eğitimli nüfusun sayısında artış meydana gelmiştir. **1990'lı yıllarda internet ve web teknolojileri** giderek ön plana çıkmış, uzaktan eğitim uygulamaları internet sayesinde çok daha kapsamlı bir duruma gelmiştir.

Türkiye, uzaktan eğitimle gelişmiş Avrupa ülkelerine oranla çok geç tanışmış bir ülkedir. Ancak günümüzde bu durumun tam tersi yaşanmaktadır. Özellikle **Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinin** kurulmasıyla birlikte Türkiye'de uzaktan eğitim hızlı bir gelişim safhası içerisine girmiştir. Türkiye'de de **internet teknolojisinin ve internet tabanlı eğitimin uzaktan eğitim uygulamalarında** kullanılmaya başlanmasıyla tam bir dönüşüm meydana gelmiştir. **Facebook, Twitter** gibi sosyal paylaşım ağları aracılığıyla internet tabanlı uzaktan eğitimi destekleyebilmek mümkündür. **Sosyal medya aracılığıyla** öğrenciler, öğretmenlerle doğrudan etkileşime geçebilmektedir.

Eğitim Bilişim Ağı (EBA)

Türkiye'deki uzaktan eğitimde internet teknolojisinin ve internet tabanlı eğitimin uzaktan eğitim uygulamalarında kullanılmasına en büyük örneklerden biri de **Milli Eğitim Bakanlığının 1 Aralık 2016'da kullanıma sunduğu Eğitim Bilişim Ağıdır**. Kısaca (EBA) öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaç duydukları ders materyallerine **çevrimiçi olarak** ulaşabilecekleri, mobil uygulama-

masıyla da her an her yerde her türlü ders içeriğini takip edebilecekleri bir platformdur. 2019 yılının başında Çin'de patlak verip tüm dünyayı etkisi altına alan **COVID-19 salgını nedeniyle** bizim de evlerimizde geçirdiğimiz bu zor günlerde **Milli Eğitim Bakanlığı** eğitime uzun süre ara vermeyi düşünmedi. Aksine bütün öğrencilerin izleyebileceği zaman ve saatlerde televizyonda her öğretim kademesine uygun **EBA TV** kanalları kurarak **eğitime devam** dedi. TV kanallarının yanı sıra **EBA mobil** uygulamasını devreye sokarak GSM operatörleri ile öğrencilerin, ailelerinin ve öğretmenlerin mobil uygulama kullanırken herhangi bir ücret ödememeleri dahilinde anlaşarak uzaktan eğitime etkin şekilde devam edilmesini sağladı. Hatta **Eba Canlı Ders Uygulaması** ile öğretmenlerle öğrencilerin çevrimiçi ders yapmaları için gerekli altyapı çalışmalarını sağladı.

Hepimizin bildiği gibi **eğitim**; toplumların, ülkelerin geleceğine yön veren, insanların **zihinsel açıdan gelişim göstermelerini** sağlayan en temel olgudur. Bazen bu olgunun her kesime ve her insana fiziksel ortamlarda ulaştırılamayacağı düşünüldüğünde **uzaktan eğitimin, teknolojinin** bu konuda en

önemlisi **internet teknoloji eğitimi** olanaklarının herkese eşit ulaştırılmasının önemi anlaşılmaktadır. **COVID-19** salgınında geçirmekte olduğumuz bugünler, örgün eğitim dışında uzaktan eğitimin de hayatımızın bir parçası olabileceğini bize kanıtlamıştır. Bu nedenle uzağı yakın eden eğitim belki de ileride bizlere hiç bilmediğimiz kapılar açacaktır.

Bahadır Ahmet ATİLA

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, Eğitim ve İyileştirme Daire Başkanlığı, Şube Müdürü

Edebiyat, İnsan ve Emek

"Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur." (Necm,39)

"Bu saatte değişecek yedek yani vardiya olmadıktan işçi mahallesi uyuyordu. Çürümüş, tahta, paslı teneke ve kerpiç yağınlarından ibaret evleriyle işçi mahallesi sanki bir seldi, bir seldi de bu sel, uzak, çok uzaklardan yuvarlana yuvarlana, köpüre köpüre, korkunç anaförler yapa yapa gelmiş, yıllardan beri mahallenin nabzı gibi atan fabrikanın ağır, beyaz taşlarla örülmüş, kalın sağlam ve yüksek dört duvarına yandan yüklenmiş ama duvarları aşamadan takılmış kalmıştı..."

Yukarıdaki pasaj Orhan Kemal'den bir mahalle betimlemesidir. Betimlenen mahallede işçiler, emekçiler yaşardı. Orhan Kemal de çoğu zaman yoksuldu. Tabiatıyla, ahşap evlerde yaşayan insanların "ekmek kavgası" Orhan Kemal'in her daim ilgisini çekmiş, onun güçlü gözleminden ve usta kaleminden nasibini almıştı. Bu tasvirde dikkat çeken bir tema vardır.

Devam edelim;

"İstersem kırlangıç yuvasına bir kadın oturur, saçlarını taratırım. İstersem kırlangıç yuvasına ateşböceğinden bir avize takarım. İstersem kırlangıçla yuvasındaki kadına, sanki günahmış gibi, günah işletirim bu ışığın altında. Derim ki; bir kırlangıç bütün bir yaz ayı boyunca tam iki milyona yakın kumuş, tatarcık, sinek avlar. Ne dersem derim. Kimsecikler karışmaz. Birçokları sevinirler de insanoğlunun insanoğluna yaptıklarını görüp de anlatamadığıma... Ne yapayım, benim zanaatım da bu, yazı yazmak. Yazı yazıp ekmek yemek."

Yukarıdaki paragrafta birlikte, Sait Faik'in aslında mesleğine; daha özelinde eylemine, yazma eylemine bir vurgu yapmak isterim. Burada da dikkat çeken benzer bir tema vardır.

Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın "Aganti Burina Burinata" eserinde ise bir deniz emekçisi olan Mahmut'un yaşam serüve-

nini bulursunuz. Eserde yük teknelerinde çalışan deniz işçilerinin çalışma koşullarını görür, onların gelecek umutlarına dair esintilerini zorluk ve mücadele zıtlıklarıyla hissedersiniz. Bunu da bir kenara koyalım.

Jack London'un, "Alın Teri" adlı romanında, hayat şartları gereği çalışmak durumunda kalan küçük bir çocuğun gözünden değişik sektörlerdeki çalışma şartlarına ilişkin zorlukları gözler önüne serdiğini görürsünüz. Sanayileşme serüveni ve kapitalizm acımasızlığı karşısında "alın teri" bu sefer huzurlarınıza "küçük bir çocuğun" cefakâr bedeninden selam verir. Bunu da not edelim.

Mustafa Kutlu'nun "Beyhude Ömrüm" adlı eserinde; Gülpaşa Çavuş'un oğlunun bin bir emekle oluşturduğu meyve bahçesi ve bu emeğin bulunduğu değer, diğer sosyal olgularla birlikte konu edilir.

Balzac'ın "Goriot Baba" adlı eserinde ise fabrikatör Mösyö Goriot'un her şeyini kızlarının hoyratlıkları yüzünden kaybetme hikayesi buruk bir şekilde bizlere nakledilir. Dilerseniz bu eserlerdeki temalar ve kudretli vurgular da bir kenarda dursun.

Değerli okurlarım,

Emek, hukuk, adalet, savaş, sevgi, ölüm, ayrılık, hoşgörü, vefa, özgürlük... Bu ve benzerleri, Türk ve dünya edebiyatında sıklıkla işlenen başlıca temalardır. Bu temalar üzerine onlarca hatta yüzlerce konu teşekkül etmiş ve bu konular milyonlarca okuyucuyla buluşmuştur. Bu temalar içinden "emek" bana göre gerçekten ayrı, apayrı bir yerde durur.

Nedir Emek?

Orhan Kemal'in başarıyla tasvir ettiği o yoksul insanların yaşama tutunma mücadelesinin adıdır "emek."

Sait Faik'in çok popüler bir yazar olmasına karşın; geçim rızkını temin edebilmek adına "yazarım yazımı, yerim ekmeğimi" sözlerindeki realitedir "emek."

Cevat Şakir'in sürgün edilmiş yıllarının edebi derinliğinin, deniz tutkusunun, tasvir ettiği yöre insanının ilmek ilmek işlediği var oluşun karşılığıdır "emek."

Jack London'un "Alın Teri" adlı eserinde kimlik verdiği Johnny isimli küçük çocuğun, içinde bulunduğu sağlıksız ortam ve çalışma şartları ile bu şartların sebebiyet

verdiği fiziksel, zihinsel ve psikolojik deformasyonun trajedisidir "emek."

Mustafa Kutlu'nun güçlü karakterleri arasında yer alan Gülpaşa Çavuş'un oğlunun azmi, sabrı ve çalışkanlığının -esasen emeğinin- yöre insanı tarafından itibarsızlaştırılmasının günümüzdeki tezahürüdür "emek."

Goriot babanın kızlarına verdiği koca bir ömrün hikayesi doğrultusunda alın teri-vefa çatışmasının kelime-lerde vücut bulmuş halidir "emek."

Emeğin ardında, **Emile Zola'nın Germinalindeki** maden ocaklarının ve paydos zillerinin mekanik dokusu kadar çetin bir yüz vardır. Yevmiye için mücadele ise fabrika bacaları kadar uzun, kömür arabalarının menzili kadar kasvetlidir. Diğer yandan emekte; **Aytmatov'un "Selvi Boylum Al Yazmalım" eserindeki** kadar his vardır, gönül vardır, umut vardır, aşk vardır. Vazgeçilmezdir. İşte budur "emek."

"**Emek-sermaye çatışması**" yakın döneme, Türk ve dünya edebiyatına damga vurmuş, uzun süre en popüler sanatçılar tarafından işlenmiştir. Tahmin ettiğiniz üzere bunun bir sebebi var: Alın teri, emek, mücadele ve gayretin sömürü anlayışına olan tepkisi. İşte bu tepki aslında bir var oluşun mücadelesidir. O romanlara, öykülere, filmlere, sahnelere konu olan esaslı acıların, ızdırapların temelinde bu varoluş mücadelesi vardır. Aslında hepimiz bir parça emekçi değil miyiz? Kendi hayatımız ekseninde bu mücadelenin bir neferi değil miyiz?

Değerli okurlarım, insanoğlunun varlığını sürdürmesi için üstlendiği bir görev ve devam ettirdiği gayret vardır. Görev ve gayretlerin hepsinin özünde emek yer almaktadır. Bütün görev unvanlarının ortak özelliği, hepsinin emek üzerine olmasıdır. Çiftçisinden şoförüne, kolluk kuvvetinden eğitimcisine, sağlıkçısından idarecisine, bürokratından siyaset ehline kadar herkes mutlak bir emek üzeredirler. Var oluş mücadelemiz ve gayemiz ekseninde yalnızca maddi değil manevi tüm emeklerimiz de vücut bulacağı umut dolu yarınlar diliyorum.

Bu yazımı sizler için pozitif bir hatırlatma ile bitiriyorum: **Hz. Peygamber**, kişinin çoluk çocuğuna helal rızık götürmek için çalışmasını ve onlar için yaptığı harcamaları "*sadaka*" olarak nitelendirmiştir (Buhâri, İman: 53; Müslim, Zekat: 69; Akt: Göktaş, 2016: 1048). "*Allah resulü, Tebük seferi dönüşünde ashabından Sa'd b. Muaz ile karşılaşır tokalaşır. Sa'd'ın ellerinin nasırlanmış olduğunu görünce bunun sebebini sorar; o da: "Çoluk çocuğumun nafakasını temin için hurma bahçemde çalışıyorum."* cevabını verince Hz. Peygamber, Sa'd'ın elini öper ve "*İşte bu eller Allah'ın sevdiği ellerdir.*" buyurur.

Kaynaklar

1. Kemal, Orhan (2004). Cemile. İstanbul: EpsilonYayınevi
2. Abasıyanık, Sait Faik (2019). Son Kuşlar. İçinde: Kırılmaç Yuvasındaki Kadın. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
3. Göktaş, Mehmet (2016). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 30, S.5, s. 1048.

Kitap Tanıtımı

Ekmeğimi Kazanırken

Maksim Gorki

İş Bankası Kültür Yayınları, 2015

Gorki'nin Rus tarihinin 19. yüzyıl sonundan 20. yüzyıl başlarına uzanan çok önemli bir dönemine ışık tutan otobiyografik üçlemesi, aslında kendini ve içinde yaşadığı dünyayı anlama ve anlamlandırma çabasının hikayesidir. Bu çaba, Ekmeğimi Kazanırken'de artık hayata atılan yeni yetmelik çağındaki Gorki'yi 19. Yüzyıl Rusya'sının katı gerçekliğiyle yüz yüze getirir.

Üçlemenin ilk kitabı Çocukluğum'un sonunda dedesi tarafından "*Var git insanların arasına karış.*" sözleriyle dünyaya salındıktan sonra ayaklılıktan bulaşıkçılığa, kuş yakalamaktan bir ikonografi atölyesinde çırağılığa kadar birçok farklı işte çalışır. Biz de garip ve hüzünlü hayat yolculuğunun farklı duraklarında bu halk çocuğuna eşlik eder, daha sonra yapıtlarına esin verecek olağanüstü canlı çok sayıda karakterle tanışırız. Kitaplar aracılığıyla gerçeklikten kaçıp sığındığı ama görev çağırıldığında terk etmeye hazır olduğu düş dünyasında onunla birlikte geziniriz.

Yer Altından Notlar

F. M. Dostoyevski

Can Yayınları, 2019

İnsan olmak, gerçek insan, etiyile kemiğiyle insan olmak bile ağır gelir bize. Utanırız bundan, insan olmayı yüz karası sayarız, benzeri olmayan toplumsal birtakım insanlar olmak için çabalarız. Ölü doğmuş insanlar biz ve uzun zamandır canlı babaların çocukları değiliz, giderek daha çok hoşlanıyoruz böyle doğmuş olmaktan. Zevk duyuyoruz bundan.

Çok yakın bir gelecekte bir şekilde düşüncelerden doğmanın yolunu bulacağız.

Dostoyevski'nin Gogol etkisinden kurtularak kendi sesiyle verdiği ilk büyük yapıt olan *Yeraltından Notlar*, Avrupa'daki büyük varoluşçu edebiyatı müjdeleyen bir roman. Kitap, okuruna yeraltı diye adlandırdığı bir ruh halinden seslenen karakterin uzun, çığınca söyleviyle başlıyor. Ardından bu ahlakçı, uyumsuz, dürüst kişinin yaşadığı bir aşığılanma olayı anlatılıyor. Yüz elli yıldır okunan gerçek bir başyapıt.

Yıl 1402 Ankara...

“Çelebi Mehmet yalnız Türklere değil, Hristiyanlara da iyilikle muamele etmiş ve canı gönülden hisleriyle fikrinin genişliği ve ahlâkının güzelliği birbirine uygun düşmüştür.” (Dukas)

Geçmişle gelecek bir köprüdür, bugünden yarına uzanan... Tarih ise bu köprü'nün temel taşıdır bir toplumun bağlarını sıkı sıkıya tutup yaşatan. Tarihimizin arka sokaklarında unutulmuş onca kahraman ve kahramanlık öyküleri vardır ki bugünümüze ışık tutan. Bu parıltılı sokaklarda kısa bir yolculuğa ne dersiniz?

Osmanlı Devletinin 623 yıllık tarihinde en hayati savaşlardan biri olan **Ankara Savaşında Timur**, Osmanlı Sultanı Yıldırım Beyazıt'ı yenmiş ve tutsak etmişti. Artık İmparatorluk için yeni bir yol açılmıştı. **Fetret Dönemi...**

Ankara Savaşının ardından Yıldırım Beyazıt'ın hayatı pahasına uğraştığı ve savaştan önce sağladığı Anadolu Türk birliği bozulmuştu. Timur'un toprak vaatlerine inanan ve savaşın en can alıcı yerinde saf değiştiren Anadolu Beyleri sadece savaşın değil, tarihin de seyrini de değişikliklere neden olacaklarının belki de farkında değillerdi. Timur ile anlaşılan her bey bölgesinde bağımsızlığını ilan etti.

Timur'un Yıldırım'ı esir edip, yanında götürmesinden sonra Osmanlı Şehzadeleri arasında taht kavgaları yaşanmaya başladı. Yaklaşık 11 yıl sürecek olan Fetret Dönemi başlamış bulunuyordu. Yıldırım'ın oğullarından İsa Çelebi, Mehmet Çelebi, Süleyman Çelebi ve Musa Çelebi yaşadıkları bölgede kendi padişahlıklarını ilan ettiler. Kardeşler arasında çok çetin mücadeleler oldu. Bu durum en çok Bizans'ın işine yaramış, yok olma tehlikesini iliklerine kadar hisseden İmparatorluk, Timur'a duacı olmuştu. Maalesef ki İstanbul'un Fethi böylece 50 yıl gecikmiş olacaktı. Savaşlardaki sürati ile tarihe yıldırım namıyla ün salan Yıldırım Beyazıt İstanbul'u dört defa kuşatmıştı. İstanbul'u düşürmesi an meselesiydi. Ta ki Timur tehlikesi baş gösterene kadar... İstanbul'u fethetmek Fatih Sultan Mehmet'e nasip olacaktı.

Ankara Savaşından hemen sonra Yıldırım oğullarından Süleyman Çelebi Edirne'de, İsa Çelebi Bursa'da, Mehmet Çelebi Amasya'da, Musa Çelebi Balıkesir'de padişahlıklarını ilan ettiler.

Osmanlı şehzadeleri arasında 11 yıl boyunca taht kavgası yaşandı. Bu uzun mücadeleyi, sabırla azimle sürdüren ve kendisindeki savaşçı ve idareci özelliklerini en iyi şekilde göstermiş olan Mehmet Çelebi, kardeşleri arasında çabuk sıvırlarak ve bu özelliklerini sahaya çok iyi bir şekilde yansıtarak mücadelede avantaj sağladı. Uzun süren ve devletin duraklama dönemine sokan bu mücadeleyi **1413 yılında Mehmet Çelebi kazandı.**

1413 yılında kardeşlerini yenerek tahta çıkan Çelebi Mehmet ilk olarak elden çıkan toprakları geri almak için faaliyetlere başladı. 11 yıl boyunca süregelen kargaşa ortamına son vererek **Osmanlı Devletinin ikinci kurucusu oldu.**

Çelebi Mehmet tahta oturur oturmaz ilk olarak ülkedeki asayiş ve güvenliği sağladı. Rumeli ve Anadolu'daki her Osmanlı şehrinde gerekli önlemler alınarak, düzen ve disiplin eskisi gibi inşa edildi. Daha sonra Sultan Çelebi Mehmet elden çıkmış toprakları geri almak için askeri faaliyetlere yöneldi. 1414 yılında Ege illerine sefere çıkan Çelebi Mehmet **Aydınoğlu** Cüneyt Bey'in elinde olan İzmir, Kayacık ve Nif civarını aldı. Daha sonra **Karamanoğlu** Beyliğine karşı iki kere üst üste sefere çıktı ve onları yenilgiye uğrattı. Karamanoğlu Mehmet Bey ile yapılan anlaşma gereği Beypazarı, Sivrihisar, Akşehir, Yalvaç ve Beyşehir Osmanlı Topraklarına katıldı. Anlaşma gereği Karamanoğlu Beyliği

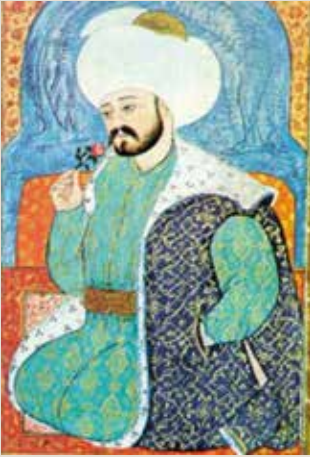
Mehmet Çelebi Divan üyeleri ile.

Osmanlı hâkimiyetini kabul etti.

Çelebi Mehmet Anadolu'daki faaliyetlerine devam ederek **Menteşe Beyliği**'nin topraklarını Osmanlı ülkesine kattı. Karadeniz Bölgesine

yönelen Çelebi Mehmet Kastamonu, Safranbolu ve Samsun civarını tekrardan Osmanlı topraklarına kattı.

Sadece Anadolu'da değil Rumeli topraklarında da yerinde durmayan Çelebi Mehmet, Osmanlı sınırlarını genişletmek peşindeydi. Osmanlı Devletine karşı olumsuz faaliyetleri yürüten **Eflak Beyliğini** yenilgiye uğratarak vergi ve toprak kazandı.

Sultan I. Mehmed tarafından inşa ettirilen Yeşil Camii'nin giriş kapısı

Çelebi Mehmet ileri görüşlü bir Osmanlı Sultanı idi. Denizcilik alanında Osmanlı Donanmasını güçlendirmek için gerekli talimatları vererek Osmanlı Donanmasının güçlenmesini sağladı. **Venediklilerle ilk deniz savaşı 1416 yılında yapıldı.** Osmanlı Donanmasının ilk deniz savaşı mağlubiyetle neticelenmesi rağmen ileri ki yıllarda güçlenecek Osmanlı Donanması için umut ışığı oldu.

I. Mehmed tuğrası.

Seneler 1421 yılına geldiğinde Edirne'de bir av sırasında felç geçirerek yere düştü. Hasta yatağında **Oğlu Murat**'ın çağrılmasını talep etti ve kendisinin iyileşemeyeceğini ve şayet vefat ederse oğlu gelene kadar ölümünün gizlenmesi istedi. Ve kısa bir süre sonra vefat etti. Osmanlı tarihinde ölümü ilk gizlenen Osmanlı padişahı oldu.

Otuz küsur yıllık ömründe, yirmi dört ciddi muharebede bulunmuş ve bu savaşlardan vücudunda kırktan fazla kılıç yarası oluşmuştur. İlime ve kültüre çok önem veren Çelebi Mehmet bizzat kendi cebinden fakirlere yardım yapardı. Bursa, Edirne ve Amasya'da şehrin imari yönden gelişmesi için çok başarılı çalışmalar yürüttü. İleri görüşlü, cesaretli ve teşkilatçı bir yapıya sahipti.

Sekiz yıllık kısa bir saltanat dönemi sürmesine rağmen Osmanlı Devletini yeniden ayaklandıran, devletin ikinci kurucusu olan Çelebi Mehmet, yaptığı başarılı askeri ve siyasi faaliyetlerle Büyük Osmanlı İmparatorluğuna giden yolun en önemli mimarlarından biri olarak tarihe ismini altın harflerle yazdırmıştır.

Çelebi Mehmet, teşkilatçı yapısı, sabırlı ve azimli çalışmaları neticesinde devleti yeniden şaha kaldırmıştır.

Tarihimizin arka sokaklarında kalmış bugün belki de birçoğumuzun unuttuğu büyük kahramanlar ve olaylar vardır. Asıl olan tarihimize, bu kahramanlarınıza bakıp yarınımızı şekillendirmektir. Unutulmamalıdır ki hiçbir şey geçmişten bağımsız değildir ve gerçek zafer unutanların değil hatırlayanlarındır.

İlime ve kültüre çok önem veren Çelebi Mehmet bizzat kendi cebinden fakirlere yardım yapardı.

Geçmişten günümüze kadar tüm değerli şahsiyetlerimizi iyi tanımak, öğrenmeli ve neslimize de öğretmeliyiz ki, geçmişini bilen ve ondan ders alarak geleceğe hazırlanan ve güvenle bakabilen bir nesil yetiştirebilelim.

Yusuf Has Hacib ve Kutadgu Bilig - II

Kutadgu Bilig'in şu ana kadar bilinen biri Uygur, ikisi Arap harfleriyle yazılmış yazma nüshalarının üçü de eserin üçüncü tedvinine aittir. Aynı yazmanın istinsahları olan bu nüshalar arasındaki farklara bakılırsa bu metinlerin zaman içinde oldukça önemli değişikliklere uğradığı görülür. Mevcut yazmaların en iyisi Arap harfleriyle yazılan Fergana nüshasıdır. Yazı özelliklerine göre istinsah tarihi XIII. yüzyıldan daha eski olmamalıdır. Yine Arap harfleriyle yazılmış Kahire nüshası, Kölemen sultanlarından el-Melikü'n-Nâsır'ın kölesi İzzeddin Ay-Demir ed-Devâtdâr için (ö. 762/1361 veya 776/1374) hazırlanmıştır. Viyana nüshası olarak bilinen Herat yazması, 843'te (1439) Arap harfleriyle yazılmış bir nüshadan Uygur harfleriyle istinsah edilmiştir. Bu yazma, XV. yüzyılda Orta Asya ile Anadolu arasındaki kültür ilişkilerini göstermesi bakımından önemlidir. Eklenen bir kayıttan anlaşıldığına göre eser, Fâtiş Sultan Mehmed zamanında Orta Asya kaleminde çalışan Uygur kâtiplerinden Şeyhzâde Abdürrezzak Bahşı için Fenârî oğlu Kadı Ali tarafından 879'da (1474) Tokat'tan getirilmiştir. Buradaki Kadı Ali, Molla Fenârî'nin torunu olup Herat, Buhara ve Semerkant'ta eğitim görmüş ve Fâtiş Sultan Mehmed devrinin başlarında Anadolu'ya dönmüş olan Alâeddin Ali Fenârî'dir.

Pierre Amédée Emilien Jaubert tarafından 1825 yılında ilk defa bilim çevrelerine tanıtılmasından bugüne kadar geçen müddet içinde Kutadgu Bilig çeşitli kimselerce ele alınmış ve birçok bakımdan incelenmiştir. 1870'te Hermann Vámbéry Uygurlar, memleketleri, içtimâî hayatları ve dil yadigârları ile bunların dilinden ve yazılarından söz ederken Kutadgu Bilig'in menşei ve tarihiyle dili üzerinde durmuştur. Daha sonra Wilhelm Radloff 1890'da eserin bilinen ilk yazmasının faksimilesini neşretmiş, Kahire'de Hidiviyye Kütüphanesi'nde bulunan yazma ile de karşılaştırarak birinci kısmını 1900'de ikinci kısmını 1910'da yayımlamıştır.

Kutadgu Bilig'den Seçmeler

- Akıl senin için iyi ve yeminli bir dosttur. Bilgi senin için çok merhametli bir kardeşdir.
- Allah'a sığın, onun emrine itaatsizlik etme!
- Akıl süsü dil, dil süsü sözdür. İnsanın süsü yüz, yüzün süsü gözdür. İnsan sözünü dil dili ile söyler; sözü iyi olursa, yüzü parlak.
- Allah'tan ne gelirse ona razı ol!
- Anlayış ve bilgi çok iyi şeydir; eğer bulursan onları kullan ve uçup göğe çık.
- Bir insan bütün dünyaya tamamen sahip olsa bile sonunda dünya kalır, onun kısmetine ancak iki top bez düşer.
- Bu dünya renkli bir gölge gibidir, onun peşine düşersen kaçar, sen kaçarsan o seni kovalar.
- Bu dünyanın kusuru bin, meziyeti ise birdir. İnsan bunu nasıl geçirirse o öyle geçer.
- Bütün halka içten gelen merhamet göster.
- Bütün iyilikler bilginin faydasıdır. Bilgi ile göğe dahi yol bulunur.
- Kibirli ve küstah adam, tatsız ve sevimsiz olur, kibirli insanın itibarı günden güne azalır.
- Eğer kendine candan bağlı birisini arıyorsan, sözün kısası kendinden daha candan birini bulamazsın.
- Daima iyilik yap ki, kendin de iyilik bul.
- Doğan ölür, ondan eser olarak söz kalır. Sözünü iyi söyle ölümsüz olursun.
- Dünya ve ahireti her ikisini birden elde etmek istersen şu birkaç işi bırakma, muktedirsen bunları mutlaka yerine getir!
- Elini uzatarak gökteki yıldızları tutsan ve başın göğe değse bile sonunda sen yine yerdesin.
- Ey asil insan! İnsanlığı elinden bırakma, insanlığa karşı daima insanlıkla muamele et.
- İşi adalette yap, buna gayret et hiçbir zaman zulüm etme, Allah'a kulluk et ve O'nun kapısına yüz sür.
- Hangi iş olursa olsun, sen onu tatlı dille karşıla her işte tatlı dil kullanırsan saadet sana bağlanır.
- Hiçbir işte acele etme, sabırlı ol, kendini tut sabırlı insanlar arzularına erişirler.
- Diline ve gözüne sahip ol, boğazına dikkat et; az ye fakat helal ye.
- Hangi işe girersen önce sonunu düşün, sonu düşünülmeyen işler insana zarar getirir.
- Başkasının zararını isteme, kendin de zarar verme; hep iyilik yap, kendi heva ve heveslerine hâkim ol.
- Bak doğan ölür, ondan eser olarak söz kalır sözünü iyi söyle! Ölümsüz olursun.
- İnsanın bunca zahmet çekmesi hep boğazı ve sırtı içindir; mal toplar, yiyemez öldükten sonra da vebali altında kalır.

- Ey nimet sahibi olan kimse, şükret. Şükredene Tanrı nimetini artırır.
- İnsan nadir değil, insanlık nadirdir. İnsan az değil, doğruluk azdır.
- Çok mal açgözlüyü doyurmaz. Ecel gelince pişman olur fakat artık işini yoluna koyamaz.
- Akıl bir meşaledir. Kör için göz, ölü vücut için can, dilsiz için sözdür.
- Kötülük edersen kötülüğün karşılığı pişmanlıktır. Elinden gelirse kötülüğün inadına iyilik yap.
- Çok dinle fakat az konuş. Sözü akıl ile söyle ve bilgi ile süsle.
- Fenalık cahillikten doğar, hastalıklar, kötülükler hep aynı noksanlıktan ileri gelir. Fakat tedavi ile hastalara şifa verilebilir; terbiye ile kötüler iyi edilebilir, okumakla da bilgisizlere bilgi verilmiş olur.
- Gönlünü ve dilini doğru tut!
- Gurur faydasızdır, o insanları kendinden soğutur. Alçak gönüllülük ise insanı yükseltir.
- Halka faydalı ol, onlara zarar verme!
- Her mahlûk kendi nasibini alır. Yürüyenler yiyeceklerini ve uçanlar da yemlerini bulurlar.
- Her sözü söz diye ağzından çıkarma. Lüzumlu olan sözü düşünerek ve ihtiyatla söyle.
- Her bakımdan tam zengin olmak istersen kanaatkâr ol. Böylece kendi nasibini elde etmiş olursun.
- Huzur istersen zahmet ile birlikte gelir. Sevinç istersen kaygı ile birlikte bulunur.
- İşe acele ile girme, sabır ve teenni ile hareket et. Acele yapılmış olan işler yarın pişmanlık getirir.
- İnen yükselir, yükselen iner, parlayan söner ve yükselen durur.
- İnsan binlerce yaşasa arzu ettiği şeylere kavuşsa bile yine dileği bitmez.
- İnsana insanlığı nispetinde mukabelede bulun. Böyle mukabelede bulunduğu için insana insan adı verilmiştir.
- İnsanı dil kıymetlendirir ve insan onunla saadet bulur. İnsanı dil kıymetten düşürür ve insanın dili yüzünden başı gider.
- İnsanların seçkini insanlığa faydalı olan insandır. Halk nazarında muteber kimse merhametli olan insandır.
- İyi hareket et, kötülerin zararlarını ortadan kaldır!
- Kara toprak altındaki altın, taştan farksızdır. Oradan çıkınca beylerin başında tuğ tokası olur.
- Kimin sana biraz emeği geçerse sen ona karşılık daha fazlasını yapmalısın.
- Kötülük değersiz bir şey olduğu için onu yapan da değersizdir.
- Menfaat sandalyeye benzer başında taşırsan seni küçültür, ayağının altına alırsan seni yükseltir.

Mehmet GÖKÇE

Kocaeli Denetimli Serbestlik Müdürlüğü,
Öğretmen

Kültür ve Gelenekler

DEĞER

Hayal Dünyamızdaki Kültürel Zenginliğimiz:

Masal Anlatma Gelenegi

"Masal dinlememiş çocuklar, büyüünce kendi resmini bile cetvelle çizerler." (Cemal Süreya)

Masal; "bir varmış bir yokmuş.", "evvel zaman içinde kalbur saman içinde..." gibi tekerlemelerle başlayan, kahramanları bazen insan bazen hayvan bazen de olağanüstü yaratıklar olan, bilinmeyen bir zaman ve mekânda meydana gelen olayların anlatıldığı sözlü anlatı türüdür. Dinleyenleri hem eğlendiren hem de eğiten ve genellikle kadınlar ve çocuklar arasında kendine has bir üslupla anlatılır.

Masallar, Türk kültürünün devamlılığını sağlayan unsurlar arasındadır.

Toplumun değer yargılarını, anlayışını, kültürünü, dünya görüşünü yansıtan ürünlerdir. Toplumun ortak ürünüdür. Sözlü olarak nesillerden nesillere aktarılırlar. Günümüze kadar gelen bu masallar, derlenmiş ve kitap olarak yayımlanmıştır. "Keloğlan" masalları bu anonim masallara en güzel örnek olarak gösterilebilir. "Ezop" ve "Bin Bir Gece Masalları" gibi

bizim Keloğlan masallarımız da dünyaca üne kavuşmuş olan masallardandır.

Hepimiz bebeklik, çocukluk evrelerinden geçtik. Kendisine anlatılan masalları, kimimiz hatırlar kimimiz hatırlamaz. Ama hepimiz, o masalların klasik giriş cümlelerini biliriz. Dünden bugüne küçüklere masal anlatılırken şöyle giriliyordu söze: "Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde. Pireler berber, develer tellâl iken, ben anamın babamın beşiğini tınguur mungır sallan iken..."

Hayattaki zıtlıklar, masalı dinleyen çocuğun saflığından faydalanılarak böyle dile getirilirdi. *Bir var, bir yok. Pire berberlik yapıyor! Deve tellâl olmuş. Kundaktaki bebek, anne babasının beşiğini sallıyor!* Olur mu bunlar? Tabii ki olmaz. Masalda oluyor ama.

"Eğer çocuklarımızın zeki olmasını istiyorsanız onlara

masal okuyun. Eğer onların daha zeki olmasını istiyorsanız daha fazla masal okuyun." (Albert Einstein)

Çocuklarımıza Neden Masallar Anlatmalıyız?

Genellikle uykuya dalmadan önce anne ve babalar çocuklarına masal anlatır ya da okurlar. Masallar hem anlatan hem de dinleyen için oldukça faydalıdır.

- * Uyku öncesi dinlenen masallar; çocukların sakinleşmesine, uykuya hazırlanmasına olanak tanır.
- * Erken yaşta masal dinlemeye başlayan çocukların dil becerileri daha hızlı gelişir, daha çok sayıda kelime öğrenirler ve bu kelimeleri kullanırlar.
- * Çocukların dikkatleri ve hafızaları gelişir.
- * Masal dinleyen çocuklar, kitap okuma alışkanlığını da kolay kazanırlar.

* Çocuklarımızı hayata hazırlar. Masallar, çocuğu alışılmadık bir dünyaya alıştırebilir. Güvenli olmayan bir durumu güvenli kılabilir. Örneğin; okula başlayacak çocuk merak eder, biz de okul hakkında masallarla çocuğu okula hazırlarız ve okula gittiği ilk gün artık onun ilk günü olmaz. Önceden bilgilendirmek çocuklara güven verir.

* Masalı okuyan anne, baba ile çocuk arasında paylaşım olur. Ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkiler güçlenir, iletişim artar. Çocuk, günlük hayatında dile getirmekte zorlandığı kendi duygularını, endişelerini, kafasını kurcalayan sorularını da sorunlarını da masallar aracılığı ile dile getirebilir.

* Masallarımızda; iyilik, güzellik, vatanseverlik, mertlik, yiğitlik, sadakat, doğruluk, dürüstlük,

Kendisine anlatılan masalları, kiminiz hatırlar kiminiz hatırlamaz. Ama hepimiz, o masalların klasik giriş cümlelerini biliriz.

yardımsızlık, çalışkanlık, değer bilirlilik, cesaret, intikam, kin, nefret, kıskançlık, düşmanlık, tembellik, kötülük gibi bir insanı yücelten veya alçaltan değerler işlenir. Bu itibarla masallar, aynı zamanda halk arasında eğitimi sağlayan birer vasıta konumundadır.

Çocuklarımıza Masal Anlatmanın Püf Noktaları

- * Anlatacağınız masal mutlaka bilinen bir masal olmak zorunda değildir. Çocukların klasik masalları dinlemelerinin yanı sıra siz de kendi masallarınızı anlatabilirsiniz. Çocuklar, en çok kendi hayatları ile ilgili masallar dinlemeye bayılırlar. Onlara aileniz ile ilgili kendi uydurduğunuz masalları anlatabilirsiniz.
- * Anlatılan masalların daha ilgi çekici olması için sesinizi değiştirerek, taktitler yaparak anlatmayı deneyin. Farklı duygular içeren duygu tonlamaları yaparak anlattırsanız, çocuk da masalı daha iyi hayal edebilir.
- * Masalların içinde kötü bir şey olması önemli değil. Önemli olan sonunun iyi bitmesi. Uzmanlar,

genelde sonu kötü biten masalların anlatılmasını tavsiye etmiyor. Çocuğa aktarmak istenen mesaj, başına kötü bir şey gelir ama sen çözüm bulabilirsin olmalı. Böylece kalabalık ortamda kaybolan bir çocuk, oturup ağlamak yerine ne yapabileceğini düşünür.

- * Çocuklarımız masalların sonunda hep iyilerin kazandığını görünce, iyi bir insan olmanın önemini zihin dünyası kavrar, hatta iyi bir insan olmak için çabalar. Yüzü nurlu yaşlılarımızın her konuda olumlu düşüncesinin temelinde de esasen bu yatmaktadır. Çünkü onlar, bu masalları dinleyerek büyüdüler.
- * Masalı okuduktan sonra bir süre susun ve çocuğun masal hakkında düşünmesine izin verin ve yorumlarını dinleyin. Masal anlatırken ya da okurken masal hakkında yorumda bulunmayın, yargılamayın, her masal öğretici ve eğitici olmak zorunda değildir, sadece eğlendirmek için de olabilir. Bırakın çocuk kendi hayal dünyasında masalı kendisi canlandırсын ve yorumlasın.

Masallar toplumun değer yargılarını, anlayışını, kültürünü, dünya görüşünü yansıtan ürünlerdir. Toplumun ortak ürünüdür.

Bir Zamanlar, "Masalçı Teyzemiz Adile Teyzenin" Kuzucukları Olduk

"Size kim masal anlatırdı?" diye biri sorsa bana, bizim evin masal anlatıcısı tabii ki de babaannemdi. Gece yatmadan önce anlattığı peri masalları uyumadan önce hayalimde tekrar tekrar şekillenirdi. Daha önce dinlediğim masalları tekrar tekrar anlatmasını ister, her anlatışında zihnimde farklı yerler farklı kahramanlar canlandırırıldım.

Konu masal anlatma geleneği olunca, "Masalçı Teyzemiz"-den bahsetmeden geçmek olmaz tabii ki. **Adile Naşit**, oyunlarında ve sinema filmlerindeki anne tiplemesi, kendine has üslubu ve kahkahası ile Türk sinemasının unutulmaz isimleri arasına yerleşmiştir. TRT'de "Uykudan Önce" isimli çocuk programıyla birlikte "Masalçı Teyze" diye anılmaya başlamıştır. Masal ve öykü anlatıldığı bu program, tek kanallı televizyon döneminde Adile Teyze'nin "kuzucuklarım" dediği çocuklar tarafından büyük ilgi görmüştür. Masalçı teyzemiz, kelimeleri hayaliyle şekillendirir ve aynı zamanda beden diliyle de oluşturduğu büyülü dünyanın içine biz kuzucuklarını çekiverirdi. Kendisine rahmet diliyorum ve kendisini buradan saygıyla anıyorum.

Peki, Sizininki Hangisi?

Masallar, sadece çocuklara değil yetişkinlere de anlatılır. Kendisini masal anlatıcılığı yönünde geliştirmek ve yaratıcı beceri kazandırmak için bununla ilgili çok sayıda eğitim bulunuyor ve bu eğitimler masal anlatıcılığı kazandırmakla birlikte kişinin özgüvenini artırmayı, konuşma ve beden dilini kullanma becerisi ve hayal gücünü geliştirmeyi amaçlıyor.

Peki, siz en çok hangi masalı dinlemeyi severdiniz? Size kim masal anlatırdı? Hala sizi etkileyen ve zaman zaman aklınıza gelen bir masal var mı? Siz hangi masalı anlatmayı seviyorsunuz? Siz kime masal anlatıyorsunuz?

Bu soruların cevabını zihninizde ararken, asırlardır süregelen masal anlatma geleneğinin, teknolojinin ilerlemesine ve farklı nesillerin gelişmesine rağmen zaman ve mekân değişse de özüne bağlı kalarak hep devam edeceği yönünde düşüncemi önemle belirtmek istiyorum.

Sevgili okurlarımız, kendi hayal dünyanıza dalarak uykudan önce çocuklarınıza, torunlarınıza, yeğenlerinize ya da en azından bir arkadaşınıza masallar anlatmanızı temennisiyle... Bir sonraki yazımızda buluşmak üzere sağlıklı günler dilerim.

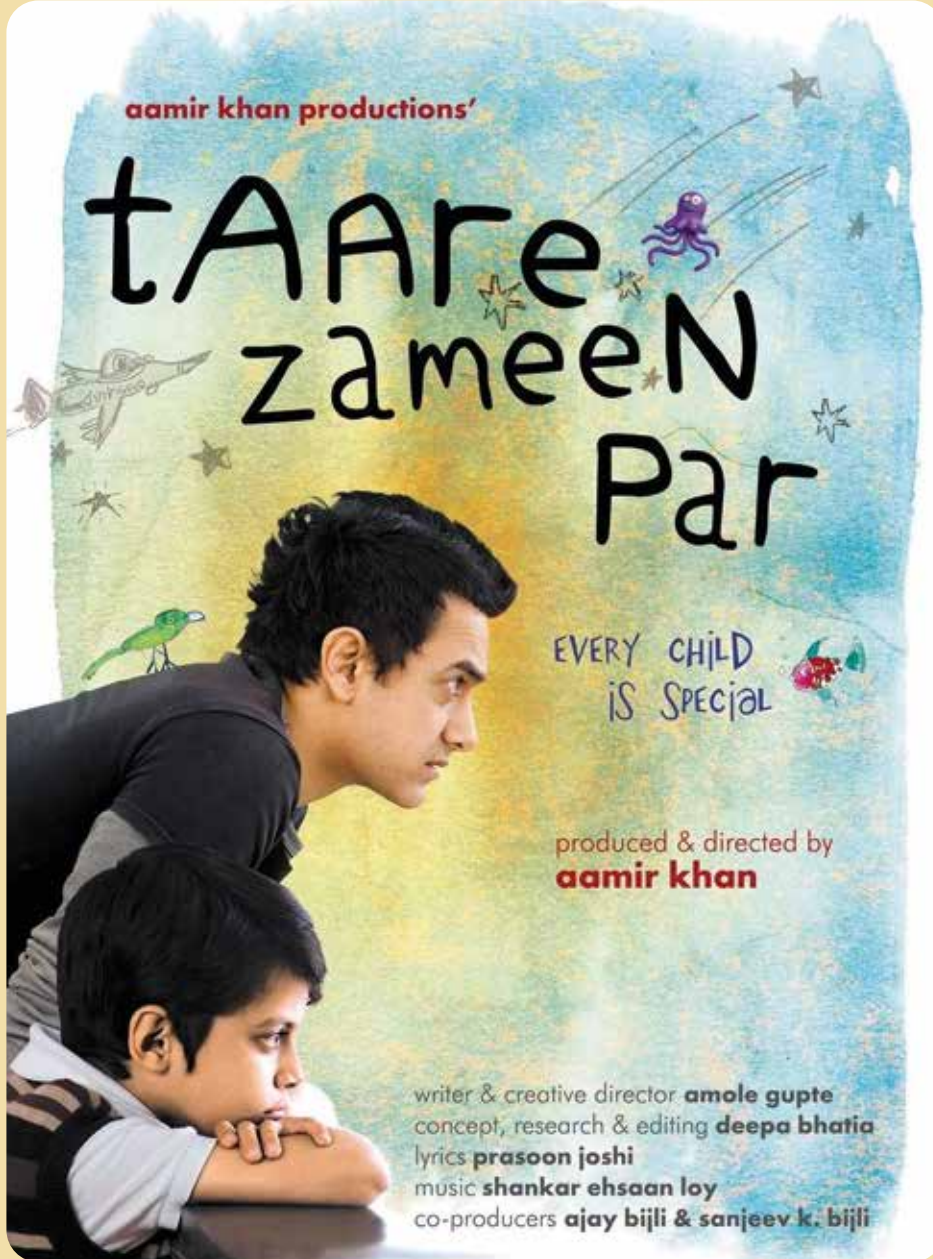
Derleyen: Mustafa Recep KOLCU

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü,
Eğitim ve İyileştirme Daire Başkanlığı, Memur

Her Çocuk Özeldir

"Hayatta en büyük mucize iyi bir öğretmene rastlamaktır." diye bir söz vardır. 'Her Çocuk Özeldir' filmi de sanki bu söz için yazılmış gibi. Esasen her insan kendi başına çok özel bir varlıktır. Bu özel oluşun küçük yaşlarda keşfedilmesi de cevherin ortaya çıkması için özel bir öneme sahiptir. İnsandaki cevherin kâşifleri de hiç şüphesiz öğretmenlerdir.

Yetişkinler için önemli mesajları içinde barındıran film ailecek izlenebilecek filmlerdendir. Fakat 7 yaş üzeri çocuklar için anlaşılabilir ve sıkıcı olabilir. Zaten filmin seviyesinin ve temel **hedef kitesinin yetişkinler özellikle de eğitimciler** olduğu seyrin ilk dakikalarında anlaşılacaktır. Adından da anlaşılacağı üzere, her çocuğun özel olduğu fikrinden yola çıkması ve çocuklara doğru yaklaşımı anlatan bir hikâyesi olması bakımından hayatında çocuk olan her bireyin mutlaka izlemesi gereken başarılı bir film.

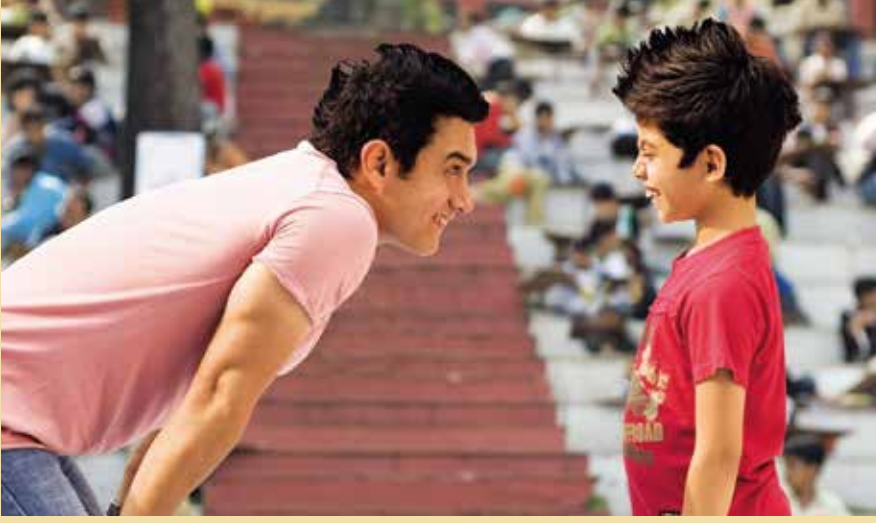

Film, gittiği okulda bir türlü başarılı olamadığı için ailesi ve öğretmenleri tarafından sürekli tepki gören, kendi halinde bir çocuk olan 8 yaşındaki **Ishaan'ın hikâyesini** konu alıyor. Bu tepkilerin, üzerinde oluşturduğu baskıyla birlikte bazen içine kapanan bazen de öfkelenen ve saldırgan davranışlar sergileyen Ishaan'ın babası, bu durumun değişmesi için onu **yatılı bir okula** verir. Burada daha da içine kapanan Ishaan, okula yeni gelen **resim öğretmeni** sayesinde kendini keşfetmeye başlar. İlk kez birinin onu anlamasıyla birlikte değişen koşullarda artık her şey daha güzel olacaktır ve bu durum ailesinin de bir şeyleri fark etmesini sağlayacaktır.

Film, her çocuğun özel olduğunu ve her çocuğun mutlaka öğrenebileceğini, **başarısızlığın sebebinin sadece çocuk olmadığını**, onu kalıplara sığdırmaya çalışan, robotlaştıran sistemin, okulun ve ebeveynlerin de sorumlu olduğu fikrini mükemmel bir şekilde işlemiş.

Çocuklarda, farklılıklara saygı duymak ve iyiliğe teşvik etmek gibi güzel alışkanlıklar kazandırabilecek bir film olmasının yanı sıra; **anlayış, hoşgörü, sevgi, güven, özgüven, empati, sabır, yardımseverlik, arkadaşlık ve aile** gibi değerlerin önemini de vurgulayan bir film. Ayrıca çocukların **sosyal ve duygusal gelişimlerini** olumlu yönde etkileyebilecek bu film, çocukları **hayvan sevgisine ve sanat eğitimine** özendirilecek öğeleri de içinde barındırıyor.

Hint filmlerinin bir klasiği olarak çok miktarda müzikli dans sahneleriyle birlikte eğlenceli hale gelen filmde, çocukların hayal gücü renkli animasyonlarla çok başarılı bir şekilde aktarılmış ve yetişkin bireylerin empati kurması sağlanmış. Filmin, hem çocuk hem de yetişkin izleyici profili için **pozitif bir rol model olan resim öğretmeni Ram** ile yerinde mesajlar vermeyi başardığı söylenebilir. Bu sebeplerle, yetişkin bireyler -özellikle de ebeveynler ve eğitimciler- için de iyi tarafları olan ve yetişkin bireylere önemli farkındalıklar kazandıracak etkileyici bir film olmuş.

Filmde **akran zorbalığı, katı ebeveyn tutumları ve sert öğretmen cezalarını** içeren bazı şiddet sahneleri olduğu için çocuklarınızla bu konular üzerine konuşabilirsiniz. Ayrıca filmde işlenen değerler ve duygular üzerine de sohbet edebilir ve çocuğunuzun değerler ve duygular hakkındaki farkındalığını geliştirebilirsiniz.

Filmdeki küçük kahramanımız **Ishaan gibi daha nice özel çocukların var olduğu** dünyamızda yapılması gereken şey; **onların özgürlüğünü öldürmeyecek, balığı uçmaya, kuşu yüzmeye zorlamayacak** bir eğitim sistemiyle yani insanları belli kalıplara hapsedmeden onları keşfederek ve kendilerini keşfetmelerini sağlayarak eğitmektir.

Film Üzerine Bir Araştırma

Ahi Evran Üniversitesi tarafından film üzerine araştırma yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı, eğitimciler tarafından sıklıkla kullanılan **'Her Çocuk Özeldir'** filminin öğretmen adayları tarafından değerlendirilmesinin yapılmasıdır. **'Taare Zameen Par'** olarak da bilinen 'Her Çocuk Özeldir' filminin konusu içerisinde **bireysel farklılıklara önem verilmesi gerektiği, her çocuğun başarılı olabileceği ve bir öğretmenin öğrencilerin yaşamlarını değiştirebileceği** yer almaktadır. Bununla beraber filmin konusu içerisinde **sorunlu öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınması** gerektiği ve öğrencilere değer verilmesi durumunda bütün çocukların eğitim hayatlarında başarılı olabileceği yer almaktadır. Bu filmde yer alan **diyaloglar** incelendiğinde; olumlu

ya da olumsuz veli davranışları, olumlu ya da olumsuz eğitimci davranışları ve öğretmenlik meslek bilgisinin yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla filmin izlenmesi durumunda öğretmenlerin mesleki gelişimlerine, tutumlarına ve davranışlarına, velilerin tutumlarına ve davranışlarına katkı sağlayabileceği bir film olduğu söylenebilir.

'Her Çocuk Özeldir' filmi özellikle öğretmenlik yapmak isteyen kişilerde mesleki gelişimlere katkı sağlama anlamında önemli olabilecektir. Çünkü özellikle öğrencinin merkeze alınması, **okuldaki eğitim sisteminin öğrencinin kişisel ya da öğrenme özelliklerine göre belirlenmesi** mevcut eğitim öğretim sisteminin önemli bir parçasıdır. Dolayısıyla bu şartların sağlanmasıyla beraber öğretmenlerin mesleki anlamda kendilerini geliştirmelerinde önemli bir görev üslenecilerdir.

Mevcut sisteme yönelik eleştirilere bakıldığında; **problem çözme, çok kültürlülük, yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme** öğrencilerin eğitimleri sırasında üzerinde çok dikkatle durulan olgular değildir.

Bununla beraber **otorite** ön plandadır ve bu otoriteye uyma zorunluluğu öğrencilere aşılana çalşılmaktadır ve öğrencileri kontrol edilebilir bir makineye çevirme anlayışı yer almaktadır. **Bu araştırma kapsamında da 2 araştırma problemi bulunmaktadır.**

1. **'Her Çocuk Özeldir'** filminin öğretmenlik mesleğinin gelişimine katkısı nedir?

2. **'Her Çocuk Özeldir'** filminin kişisel gelişime katkısı nedir?

Birinci araştırma problemi için araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamı filmin mesleki gelişimlerine **olumlu yönde katkısı** olduğunu ifade etmiştir. Öğretmen adayları filmi izledikten sonra eğitim durumunun düzenlenmesinde **kazanımlara uygun yöntemlerin seçiminin, özel gereksinimi olan öğrencilerle çalışma stratejilerinin; öğrencilerin ilgi, yetenek ve becerilerinin tespitinin** öğretmenlik mesleğinin önemine ilişkin düşüncelerinde farkındalık geliştirdiklerini vurgulamışlardır.

İkinci araştırma problemi için araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamı filmin **kişisel gelişimlerine olumlu yönde katkısı** olduğunu ifade etmiştir. Öğretmen adayları filmi izledikten sonra özel gereksinimli bireylerin toplumdaki yerine, bireysel farklılıklara saygıya, ebeveyn olduklarında göstermeleri gereken davranışlara, ebeveynlerin ve öğretmenlerin tutumlarının çocuk üzerindeki etkisine ilişkin düşüncelerinde farkındalık geliştirdiklerini vurgulamışlardır. İlgili literatür incelendiğinde, araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara benzer sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Araştırma sonucuna benzer bir bulgu **Oruç ve Sarıbudak (2015)** tarafından yürütülen bir çalışmadan elde edilmiştir. Bu çalışmada *"Eğitim içerikli filmler, yöneticilerin farklı bir yönetim anlayışı kazanmasına etki eder."* cümlesi ile ilgili cevaplar alınmıştır ve araştırma sonucunda mesleki tecrübelerinde daha üst sırada olanlar bu tür filmlerin bireylerin gelişimlerine olumlu yönde etki edeceğini düşünmektedirler.

Bir başka çalışmada ise filmlerin bireyler üzerinde hipnotik etkisinin olduğu ve filmi izleyen kişilerin filmlerden etkilendiği belirtilmiştir. Yine farklı bir araştırma sonucunda ise filmler vasıtasıyla bireyler kendi kişisel becerilerini geliştirecek şekilde bir izleme becerisi kazanmaktadır. Bununla beraber, bu **araştırma sonucunda filmler sayesinde bireylerin ilişkilerinde daha faydalı iletişimler geliştirdikleri**, kendilerini tanımada eskiye göre daha iyi oldukları ve hayata yönelik daha pozitif bir bakış açısı geliştirdikleri vurgulanmıştır.

Karantina Havası

Eğlenceli, harekete geçirici ses, çocuklar için en zevkli öğrenme aracıdır. Arkadaşlık, yardımlaşma, iyi insan olma gibi değerleri ilgi çekici sözlerle çocuklara anlatandır. Hayvanlarla anlatılan öykülerle çocukların müzik imgesini geliştiren, ritim duygusunu pekiştirendir. Çocukların dans aktivitesine eşlik eden şarkıdır. Evet, "çocuk şarkılarından" bahsediyoruz.

"Kaç yıl oldu saymadım köyden göçeli?
Mevsimler geldi geçti görüşmeyeli.
Hiç haber göndermedin o günden beri,
Yoksa bana küstün mü, unuttun mu beni?
Dün yine seni andım, gözlerim doldu.
O tatlı günlerimiz, bir anı oldu.
Ayrılık geldi başa, katlanmak gerek.
Seni çok çok özledim, arkadaşım eşek"

Çocuk şarkıları, çocukların hassas duygularına hitap eden, öğrenmeye açık olan çocuklara **naif duyguları hissettirerek;** sevgi, saygı ve kardeşlik duyguları vererek, şiddetten uzak sözlerden yapılmış şarkılardır. Sözcüklerin doğru kullanımı, duyguların ifade biçimi de önemlidir ki **çocukların bilişsel gelişimine** hizmet edebilsin.

Çocuk şarkıları bir nevi bir eğitim-öğretim aracıdır. Çocuğun **yaşamı idrak etmesine, yorumlamasına yardımcı olur.** Özü bakımından güzel duyu temellidir; bireysel, toplumsal, kültürel nitelikler taşır. Müziği seven çocuk, insanı ve yaşamı dolayısıyla toplumu sever.

Şarkılar sadece bizi eğlendirmek için mi var? Avutmak, sakinleştirmek için de var olamazlar mı? Son dönemde salgın nedeniyle evimizde daha çok vakit geçirirken müzik dinlediğimiz süreler arttı. Yeni raporlara göre dinlenen müzik türleri de değişti. Salgın sürecinde yetişkinlerin kendi beden ve ruh sağlığının yanı sıra çocuklarının da **ruh sağlığını** korumaları ve düşünceleri gerekti ki; araştırmalar bu konuda en fazla görevin ebeveynlere düştüğünü gösterdi. Bir araştırma şirketinin yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre **çocuk şarkıları** arama motorlarında en çok aratılan ve dinlenen tür olarak görüldü. Genel olarak dijital yayın yapan tüm platformlarda da ninni ve çocuk şarkıları karantina öncesine göre iki kat fazla dinlenildi. Buna benzer olarak 'ninni ve çocuk şarkıları' etiketli müzik listelerinin sayısında da artışlar yaşanmaya başladı.

Her ne kadar **normalleşme** kelimesi yöneticilerin konuşmaları arasında sık sık yer alsa da bir süre daha maskeler ve virüs, hayatımızın bir parçası olmaya devam edecek gibi. Virüsün geleceği belirsizleştiği şu günlerde şarkılarımızla çocuklarımıza gün ışığı bulabilmek umuduyla...

Derleyen: Muhsin KURT
Akşehir T Tipi Kapalı ÇİK,
İnfaz ve Koruma Memuru

31 MAYIS

DÜNYA TÜTÜNSÜZ GÜNÜ

31 Mayıs tarihi, tütün ürünü kullanımının sağlık ve diğer zararları konusunda toplumda farkındalık oluşturmak, tütün ürünü kullananlara bırakmaları yönünde bilinç kazandırmak, tütün dumanına bağlı pasif maruziyeti önlemek ve sağlıklı yaşam davranışlarını geliştirmek amacıyla Dünya Sağlık Örgütü tarafından "Dünya Tütünsüz Günü" olarak ilan edilmiştir.

Küresel tütün salgını, önlenebilir hastalık ve ölüm sebepleri arasında ilk sırada yer almakta ve dünyada her yıl 8 milyondan fazla kişinin ölümüne sebep olmaktadır. Bu ölümlerin 7 milyondan fazlası doğrudan tütün kullanımından, yaklaşık 1,2 milyon ölüm ise sigara içmediği halde pasif etkilenebilir maruz kalımdan kaynaklanmaktadır.

Tütün endüstrisi uzun yıllardır, gençleri tütün ve nikotin ürünlerine çekmek için stratejik ve agresif satış yöntemlerini kullanmaktadır. Her yıl tütünle ilgili hastalıklardan ölen milyonlarca insanın yerine yeni tüketicilerin -gençlerin- koyulabilmesine yönelik ürün tasarımları çeşitli pazarlama kampanyaları bunların en başında gelen yaklaşımlardır.

Tütün ve nikotin endüstrisi kişisel seçim özgürlüğünü destekliyormuş gibi davranmakta ancak kendilerine kâr sağlamayı hedeflemekte ve her yıl hayatları ile ödeme yapan milyonlarca müşteri kazanmaktadır.

Günümüzde kitlesel ölümlere ve sosyal/ruhsal travmaya yol açan bir salgınla karşı karşıyayız. Maalesef COVID-19 salgını tüm dünyayı etkisi altına almıştır.

Tütün ürünü kullananların akciğerlerinin savunma mekanizmasının bozulması, mukus artışı gibi sebepler akciğer ve üst solunum yolu enfeksiyonlarına yakalanma riskini artırmaktadır.

Bu durum doğal olarak, sigara içen kişilerin sigara içmeyenlere kıyasla COVID-19'a yakalanma riskinin de daha yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Çin'de yapılan bir çalışmada, erkeklerin koronavirüs enfeksiyonları için hastaneye yatırılma riskinin daha yüksek olduğu ve bu gözlemin nedeninin ülkede **erkeklerin kadınlardan çok daha fazla sigara içmesiyle** ilgili olabileceği düşünülmüştür.

Yine başka çalışmada, **COVID-19'lu hastalardan** sigara öyküsü olanların pnömoni gelişme olasılığının

sigara içmeyenlere göre 14 kat daha fazla olduğu bulunmuştur.

İkinci el tütün dumanının da benzer etkileri vardır. Bu da özellikle tütün dumanına maruz kalan çocuklar ve kronik hastalığı bulunan yaşlılar açısından riski artırmaktadır.

Dikkat edilmesi gereken bir başka husus da tütün ürünü kullanımı sırasında kontaminasyon riski yüksek olan ellerin; dudaklar ve ağızla temas etmesidir. Bu durumun, COVID-19'un yayılımını kolaylaştırdığı açıktır.

Ayrıca **COVID-19'un** temas ve damlacık yoluyla kolayca bulaştığı düşünüldüğünde, vücut salgılarını taşıyan sigara izmaritlerinin de ne denli risk oluşturduğu göz ardı edilmemelidir. Sigara izmaritleri dünyadaki en yaygın plastik çöp türüdür. Dolayısıyla Suyu kirleten ve çevreye zarar veren toksinlerinde yayılmasında aracıdır.

Salgın nedeniyle uygulanan ulaşım ve sosyal temasın kısıtlanması önlemleri sonucunda tüm dünyada çevresel anlamda bir iyileşme, hava ve su kalitesinde artış gözlemlenmiştir. Tüm bu gelişmeler, doğanın nefes almasına neden olmuştur. Bizler de bu güzel gelişmelere hem tütün dumanını hem izmarit atıklarını azaltarak destek olabiliriz.

Tütün ürünlerini tüm dünyanın bırakmasını ümit ederek tütünsüz, dumansız günler diliyorum.

İçimdeki Boşluk: Hayata Anlam Bulma Kaygısı

"Önemli olan şey etkinliğinizin yarıçapının uzunluğu değil, oluşturduğu halkanın içini ne kadar doldurduğunuzdur." (Viktor Frankl)

İnsanın neden bu dünyada olduğu, bu dünyada ne yaptığı soruları çok uzun zamandır düşünülen ve hakkında pek çok araştırmanın yapıldığı bir konudur. İnsanın bu dünyada olma sebebi hakkındaki düşünceleri, **anlam arayışı**, aslında dünyada olmamız sebebiyle yaşadığımız bir **kriz** olarak tanımlanabilir. Bu krizi; çocukları evli ya da üniversite için başka bir şehre taşınan anne babada, üniversiteden mezun olmuş bir gençte veya hayatını rutine oturtmuş yetişkinde, evli çiftlerde de görebiliriz.

Hayatın anlamı nedir? Ne için yaşıyorum ki? Neden yaşıyorum? Ne yapıyorum? Benim hayatımın anlamı nedir? İnsan kendi anlamını, kendi hayatından tatmin ve mutlu olacağı bir anlamı nasıl bulur?

Bu sorulara ve hayattaki anlamımıza yönelik birçok farklı düşünürün birçok farklı yaklaşımı ve yöntemi mevcuttur. Biz de bu yaklaşımları toparlamak ve aslında günlük hayatımızda nasıl kullandığımız üzerine odaklanmak istedik.

İnsan, hayatına aşağıdaki yollarla bir anlam bulur;

Saçma Dünya. Sartre, *'İnsanın doğumu anlamsız, ölümü anlamsız ve bu anlamsızlık içinde tesadüfen bir yaşam mevcuttur.'* demiştir ve bu anlamsızlığın ağırbaşlılıkla aşılabileceğini söylemiştir. Bu ağırbaşlılık ve anlam arayışında izlenebilecek yolları da kendine bir **yuva kurmak, arkadaşlık, başkalarına yardım etmek, özgürlük ve bağlanma** olarak tanımlamıştır.

Nereye diye sorar Elektra ve Orestes cevap verir: "Kendimize."

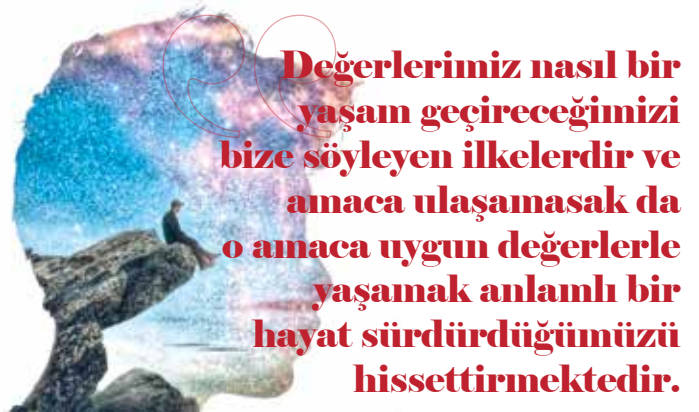
Özgecilik, insanın kendi yaşamının anlamını bulmasında yardım etmek ve diğerlerine destek olmak çok büyük bir önem taşır. Eğer bir yardım kuruluşunda bir gün bile gönüllü olduysanız o günün sonunda haklı bir gurur ve doluluk hissini yaşamışsınızdır. Vermenin, başkalarına yardımcı olmanın ve dünyayı başkaları için iyi bir hale getirmenin güzel olduğu inancı gerçek bir anlam kaynağıdır.

Yaratıcılık, üretmek de insanda yeninin getirdiği güzellik ve doluluk duygusunun uyanmasına katkı sağlar. Öğrenmeye, yapmak yapmaya, ders çalışmaya ve aslında hayata karşı yaratıcı ve özenli bir yaklaşım bireyin yaşamına katkı sağlar. Hangimiz rutinlerden, monotonluktan, tekdüzelikten ve bunun sonucunda yaptığımız şeyin anlamsız geldiğinden şikâyet etmiyoruz? Yapılan işe farklı bir bakış açısı ve yaratıcı tutum geliştirmek, anlamı da beraberinde getirecektir. Aynı zamanda sadece kendimiz için değil, dünyanın da daha iyi bir yer haline gelmesi için yaptığımız yaratıcılıklar aslında diğerlerine yardım etme ve yaratıcılığın örtüştüğü bir noktadır ve bu tatmin edicidir.

Zevk, hayatı dolu dolu yaşamak, her andan keyif almak, hayata ve getirdiklerine karşı ilgi, merak ve şaşkınlığı korumak ve temelinde anlamda haz aramak bu yaklaşımın temelini oluşturmaktadır. Yaptığımız iş ne olursa olsun ondan keyif almaya odaklanmaktır.

Kendini Gerçekleştirme, insanın temel anlam kaynağının kendini ve potansiyelini gerçekleştirmekte gizli olduğunu ifade eder. Buna yönelik de potansiyelimizi, yeteneklerimizi kullanmadan aslında yaşamadan geçirdiğimiz hayata baktığımızda, kendimizi suçlu ve sonrasında anlamsızlık hissi içerisinde hissedeceğimiz belirtilir. Bunu keşkelerde görürüz. *"Keşke şunu da yapsaydım, keşke elimdeyken şöyle yardımcı olsaydım"* dediğimizde aslında potansiyelimiz olduğunu ama kullanmadığımızda hissettiğimiz suçlulukta görebiliriz. Tabii 40 yılının boş geçtiğini ve kendini bulmadan geçtiğini düşünen biri için önemli olan geçmiş yıllara hayıflanmak yerine bundan sonraki zamanı kendini gerçekleştirebilme, sahip olduğu potansiyeli kullanabilmek için çabalamaktır.

Kendini Aşma, insan hayatına anlam bulma ve kendini gerçekleştirme kaygısına ne kadar düşerse ondan o kadar uzaklaşır. Aslında bu anlam, bireyin odak noktasını kendinden dünyaya kaydırmasıyla olur. Örneğin; yeni tanıştığınız bir grupta kendi düşüncelerinize, sözlerinize ne kadar odaklanırsanız karşındakiyle iletişiminiz o kadar zayıf olur ve o sohbetten hiçbir keyif alamazsınız. Çünkü böyle bir durumda kendinize, iletişimde hata yapmamaya o kadar odaklanırsınız ki karşındaki kişiyi duymazsınız bile. Hayat anlamında da benzer bir döngü söz konusudur. Kendimize ne kadar odaklanırsak çerçevemiz sadece kendimiz olur. Ancak etrafı, diğerlerini, dünyayı çerçeveye alırsak kendimizi aşan hedefleri odak noktasına koymuşuz demektir. Ailemiz, yoksulluk, küresel ısınma, hayvan hakları vb. böylece dünyaya katkı sağlayan şeylere odaklanmış oluruz.

Değerlerimiz nasıl bir yaşam geçireceğimizi bize söyleyen ilkelere ve amaca ulaşmasak da o amaca uygun değerlerle yaşamak anlamlı bir hayat sürdürdüğümüzü hissettirmektedir.

Frankl'a göre insanoğlunun gereksinim duyduğu şey kendi için değerli olan **bir amaç için** çabalayıp mücadele etmektir. Bu amacın kendisi dışındaki bir şeye yönelmesi gerektiğini vurgular. Aynı zamanda hayat amacının **zevk almak, mutlu olmak** gibi konular olamayacağını da söyler. İnsan mutluluğu ne kadar ararsa mutluluk da ondan o kadar kaçacaktır. Zevk son hedef olmamalı. **Zevk, insanın anlam arayışında bir yan ürün, bir hediyedir.**

Frankl, hayatın anlamını bulmada önemli bir noktanın da **insanın acı çekmeye**, değiştiremeyeceği şeylere karşı aldığı tutum olduğunu ifade etmiştir. Bunu '*İnsanın Anlam Arayışı*' adlı kitabında **Aucshwitz** toplama kampındaki kişisel deneyimlerinde anlatmıştır. Kampta bulduğu kağıt parçalarına yazdığı deneyimleri ve psikoterapide **anlamın rolü** hakkındaki düşünceleri; oradaki her türlü sıkıntıya direnmesini, diğerlerine bu konuda destek olmasını ve aslında sahip olduğu amaca yönelik çalışmasını sağladı. **Uç ve zor koşullarda** hayatta kalabilmenin insanın çektiği acılarda bir anlam bulabilmesine bağlı olduğunu çok güzel bir örneğidir. Frankl, toplama kampında kitabını bitirebilme ve bir terapi yaklaşımı üretebilmeyi amaçladı. Aynı toplama kampındaki diğer kişiler de ailelerine kavuşabilmeyi, yaşadıkları zorlukları dünyaya duyurmayı amaçladılar ve hayatta kaldılar. Frankl'ın deneyimlerine göre yaşamla ve kampın zorlu mücadelesiyle baş edemeyen kişiler ağırlıklı olarak hayattan bir beklentisi olmayan kişilerden oluşmaktaydı.

Kendimizi bulma ve hayatımıza anlam arama yolculuğunda koyduğumuz hedeflere her zaman ulaşamayabiliriz. Ancak **anlam hissi** geliştikten sonra değerler de kendiliğinden oluşur. Değerlerimiz nasıl bir yaşam geçireceğimizi bize söyleyen ilkelere ve amaca ulaşmasak da (*hayatta kontrol edemediğimiz pek çok şey var*) o amaca uygun değerlerle yaşamak anlamlı bir hayat sürdürdüğümüzü hissettirmektedir. Frankl, o kamptan sağ çıkamayabilirdi ve hedeflediği kitabı yazamayıp planladığı terapi yaklaşımını oluşturamayabilirdi. Ancak o kitabı yazmasaydı da hayatının son noktasına kadar değerlerine yönelik dolu bir hayat geçirmiş olacaktı.

Anlam arayışımız hayatımızın her anında bizimle olacak bir konudur. **Anlamsızlık**; boşluk, isteksizlik, keyifsizlik duygularını doğurur ve böyle bir noktada hayattan verim almamız mümkün değildir. Bunun için hayatta gideceğimiz yönü belirlemek, bir amaç bulmak bizi yaşama ve yaşamın getirdiği güzelliklere bağlar. Sonucunda da keyifsizlik duygularından kurtuluruz ve geriye dönüp baktığımızda doyumlu ve **tatmin olmuş bir yaşam** içerisinde olduğumuzu görürüz. Yaşamımıza anlam katan, hedeflediğimiz yolda **keyif alarak ilerlemektir**. Hedef, mutluluk, zevk yolun sonundaki hediyedir ve onu alıp alamayacağımızı biz asla belirleyemeyiz. Ancak o amaca giderken ilerleyeceğimiz yolun nasıl bir yol olacağını belirleyebiliriz. **Hayatının anlamı** zengin olmak, koronanın bitmesi, tecrit halindeysem bundan kurtulmak olamaz. Bu anlamsız ve sığ. **Hayatının anlamı** bulunduğum koşulları bana iyi gelecek şekilde kullanmak olmalı. Zengin olmak değil, belki de ken-

dimi geliştirecek, diğerlerine yardımcı olabileceğim bir iş için **çabalamak** olabilir. Belki sonunda zenginlik de gelir kim bilir? Ancak bu benim elimde değil. Frankl, o kamptan çıkmayı amaç olarak koyardı her gün o kampın ne kadar zor olduğunu, zamanının nasıl boşa ve amaçsızca geçtiğini, ömrünün gittiğini düşünecekti. Ancak farklı bir hedefle kendini o kamp ortamında bile doyuracak yolları buldu.

Yaşamınızdan, bulunduğunuz koşullardan, dünyanın şu anki halinden keyif almayabilirsiniz. İçinizde bir boşluk ve anlamsızlık hissi olabilir. Ancak buna yönelik koşullarınızı en iyi şekilde kullanmak ve kendinizi isteklerinizin doğrultusunda şekillendirmek gücüne sahipsiniz. Nerede olursanız olun yaşamın sorumluluğunu aldığınız müddetçe özgürsünüz, özgürsünüz.

Kaynaklar

1. Frankl, V. (2013) *İnsanın Anlam Arayışı*. İstanbul, Okuyan Us Yayınları.
2. Yalom, I. (2018). *Varoluşçu Psikoterapi*. İstanbul, Pegasus Yayınları.

Sedat ERDOĐDU
Kartal Kapalı ve Açık ÇİK,
2. Müdür

Hikâye

DEĞER

ANADOLU'NUN TAPUSU

MİRYOKEFALON

17 Eylül 1176 günü, bütün ağırlıklarıyla Eğirdir Gölü ile Hoyran Gölü arasındaki Yenice Köprüsü geçidine giren Bizans ordusu, yamaçlarda mevzilenmiş olan Türklerin ani saldırısıyla karşılaşır. Türk birlikleri geçidi kapattığı için de çıkış yolu bulamayıp paniğe kapılır. Savaşa bizzat katılan İmparator Manuel muhafız kuvvetlerinin desteğiyle gizlice geriye doğru kaçıp kurtulmak ister. Bizanslı bir nöbetçinin kendisini korkaklık ve hainlikle suçlaması üzerine bu fikrinden vazgeçer. Akşama kadar devam eden saldırı sonunda, Bizans ordusu tamamen imha edilmiştir. İmparator Manuel teslim olur. Türkler ise bol miktarda ganimet ve sayısız esir ele geçirmişlerdir.

Manuel Komnenos Sultan Kılıçarslan'a barış teklifinde bulunur. Kılıçarslan, Sublaion ve Dorylaion kalelerinin yıkılması ve 100.000 altın göndermesi şartıyla imparatorun barış teklifini kabul eder. Bizans savaş tazminatı ödemeyi kabul eder. Antlaşmanın ardından serbest bırakılıp İstanbul'a hareket eden Manuel, 100.000 altını gönderir. Sublaion'u tahrip ettiği halde Dorylaion'u yıktırılmaz. Sultan II. Kılıçarslan da Menderes bölgesine 24.000 kişilik askerî birlik sevk ederek onun bu davranışına karşılık verir. II. Kılıçarslan, sadece Bizans'ın değil bütün Doğu'nun kaderini belirleyen bu zaferiyle batı sınırlarını güven altına almış, Bizans ordusu ise bir daha eski gücüne kavuşamamıştır. İmparator papalık nezdinde itibarını kaybetmiştir. Manuel Komnenos, Miryokefalon yenilgisinin hemen ardından İngilte-

re Kralı II. Henry'ye bir mektup gönderir. Mektupta şunlar yazmaktadır:

"Tahta geçtiğim tarihten itibaren Türklere karşı kin besledim, bu sebeple ilk fırsatta onların üzerine yürüdüm. Ancak askerlerimizin üzerlerindeki ağırlıkları yüzünden süratle ilerleyemedik, askerler açlık ve hastalıktan yollarda perişan oldu.

Buna rağmen kahramanca savaştık. Yeni bir saldırı için hazırlık yaptığımızı öğrenen Selçuklu Sultanı, ülkesindeki esirleri serbest bırakmaya ve isteklerine tâbi olmaya söz vererek barış yapmak için elçi gönderdi. Artık Konya'yı ele geçirmemizin imkânsız olduğunu düşünerek sultanın ricasını kabul ettim ve antlaşmaya razı oldum."

Miryokefalon Savaşı, özellikle Anadolu'nun Türkleşmesi açısından çok önemli bir dönüm noktası teşkil eder. Malazgirt yenilgisinden beri Anadolu'yu geri alabileceklerini ümit eden Bizanslıların bu ümitleri Miryokefalon'da uğradıkları hezimetle tamamen yok olmuş, bu tarihten itibaren Türk akınları devam ederken Bizans elindeki toprakları koruyabilmek için savunmaya çekilmiştir. Ege sahil şeridi dışında Anadolu'da hâkimiyet Türklerin eline geçmiştir. Bu zaferle Haçlı seferlerinin doğurduğu olumsuz sonuçlarda ortadan kaldırılmıştır. Sultan Kılıçarslan, başta halife olmak üzere komşu hükümdarlara zaferâmeler göndermiş, onun zaferi İslâm ülkelerinde bayram sevinciyle kutlanmıştır.

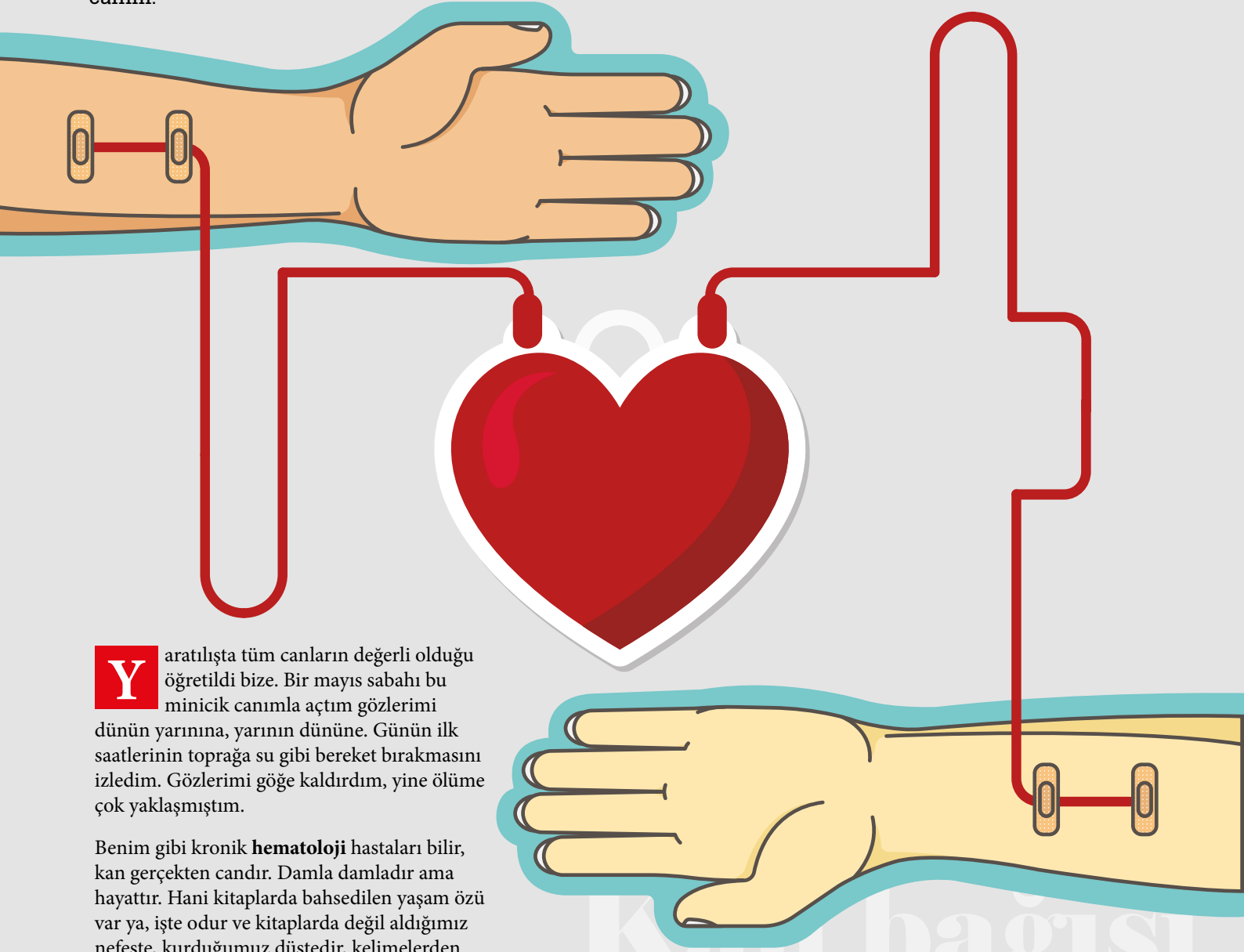
Şirin Ceren ÇAKIR
Eskipazar Açık ÇIK,
Öğretmen

Bir Cana Emek Vermek ve
İnsanlığın Cömertliği:

Kan Bağışı

Bir canım. Koskoca kâinata, zerrenin bile
altında minicik, yok hükmünde bir damla
canım.

Çevremdeki
insanların telaşları
artıyor. B rh (+)
kan, aferez, B rh (+)
ve “yok” sözcükleri
birleşiyor beynimde.
Yok mu?

Yaratılıştta tüm canların değerli olduğu öğretildi bize. Bir mayıs sabahı bu minicik canımla açtım gözlerimi dünün yarınına, yarının dününe. Günün ilk saatlerinin toprağa su gibi bereket bırakmasını izledim. Gözlerimi göğe kaldırdım, yine ölüme çok yaklaştım.

Benim gibi kronik **hematoloji** hastaları bilir, kan gerçekten candır. Damla damladır ama hayattır. Hani kitaplarda bahsedilen yaşam özü var ya, işte odur ve kitaplarda değil aldığımız nefeste, kurduğumuz düştedir, kelimelerden azat bizim yaşamımızda can ile eş anlama bürünmüştür. Şimdi en ufak hareketimde varlığını göğsümün içerisinde unutturmak istemeyen kalbim, yaşama tutunmak istemiş-çesine atıyor.

Bir iki tıbbi terimi sizlere açıklayıp hislerimi paylaşmaya devam edeyim.

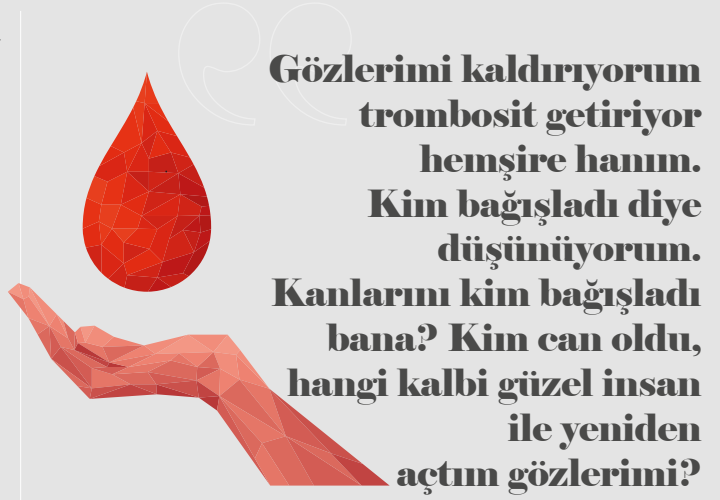
- **Hematolojik rahatsızlıklar:** Kan ve oluşumuna ilişkin rahatsızlıklar, kana ve kemik iliğine etki eden bozukluklardır.
- **Nabız:** Kalp vuruşunun atardamarda hissedilmesidir ve yetişkinlerde ortalama 80 vuruş olması beklenir.
- **Hemoglobin:** Kırmızı kan hücrelerinde bulunan ve oksijenin vücuda taşınmasını sağlayan hayati öneme sahip bir proteindir. Akciğerlere çekilen oksijeni yakalayarak, kanla birlikte organlara ulaştırır. Referans değerleri: yaklaşık 12-13 (g/dl) birimdir.
- **Trombosit:** Kemik iliği tarafından üretilen, kan damarları hasar gördüğünde kanda pıhtılaşmayı başlatarak kanamayı durduran hücrelerdir. Sağlıklı ve yetişkin bir insanda 150000 ile 400000 arasında trombosit hücresi bulunur.

Sesler yaklaşıyor. Hayatın olağan akışından sapmalar oluyor sanki. Hemoglobin değeri 5, trombosit 12000, nabız 150, aktif kanamalar... Bana ait bu tablo kulağıma garip bir masal gibi geliyor. Ve bedenim mi ruhuma sahip çıkmaya çalışıyor yoksa ruhum mu bedenime sınımsız sarılıyor ayırt edemiyorum. Muazzam bir yaşama içgüdüğü tüm ağrılarımı ve acılarımı sınıyor. **Hissettiğim tüm ıstırap beni yaşamda olduğuma inandırıyor, yaşama tutunduruyor.** Hücrelerime yetişmeye çalışan oksijeni hissediyorum. Kalbim biraz sonra infilak edecekmişçesine, artık dışarıdan da görülebilecek bir hızla çarpıyor. Nefes almak istiyorum. **Ayağa kalkmak ve yaşama uzanmak istiyorum.**

Sesim akmıyor. Oysa her şeyin farkındayım. Çevremdeki insanların telaşları artıyor. B rh (+) kan, aferez, trombosit ve "yok" sözcükleri birleşiyor beynimde. *Yok mu? Ölecek miyim?* Kalbim acıyor, bilincimi tutmakta zorlanıyorum. Her taraf aydınlanıyor, öyle bir aydınlık ki artık hiçbir şey görmüyorum. Kan değerlerim daha da azalıyor. **Ben üşüyorum, düşüyorum.** Ayaklarımı kaldırıyorlar havaya, bilmediğim Latince sözcükler, damar yolumdan vücuda ilerleyen ilaçlar. Garip bir sıcaklık veya sakin bir soğukluk ya da her ikisi birden bedenimde, mücadele edemiyorum.

Yok hükmündeyim zaten şimdi sesler de yitiyor. Böyle mi ölüyor? Sessizlik ve nihayet karanlık...

Gözlerimi kaldırıyorum trombosit getiriyor hemşire hanım. Kim bağışladı diye düşünüyorum. Kanlarımı kim bağışladı bana? Kim can oldu, hangi kalbi güzel insan ile yeniden açtım gözlerimi?

Tekrar gözlerimi açtığımda kaç saat geçmiş bilmiyorum. Damarlarımda ilerleyen can suyunu hissediyorum. Kitaplar trombosit, kan, aferez vb. dese bile ben öyle diyorum. **Yeni-den bir fidan gibi filizleniyor bilincim.** Kan transfüzyonu başlayalı 2 saat olmuş olmalı. İlk ünitenin sonundayım. Sürekli kan nakli olan insanlar bilir. Antikorlar çoğalır bedende. Sessizce dua ederken yine kan komplikasyonu gelişiyor. Vücudumun titrediğini hissediyorum, üşüyorum. Duygu durumum da değişiyor, sonra ağlıyorum. Tüm bedenim benden bağımsız olarak tepki veriyor. Ateşim çıkıyor, tüm bedenim, kemiklerim, kaslarım ağrıyor. Aldığım kan ürünlerini vücudum yıkmaya çalışıyor. Bedenim acı çekiyor ama ruhum kanlarını bağışlayan bu güzel insanlar için tutunmak istiyorum hayata. Hemşire hanım ateş düşürücü ilaçlar getiriyor, alerji ilaçları ve çarpınan bedenim önce daha az titremeye başlıyor, sonra duruluyor, sakinliyorum. **Kalbimi yokluyorum. Daha sakın.** Bacaklarımı hissedebiliyorum, **nefes alabiliyorum.** Gözlerimi kaldırıyorum trombosit getiriyor hemşire hanım. Kim bağışladı diye düşünüyorum. *"Kanlarımı kim bağışladı bana, kim can oldu, hangi kalbi güzel insan ile yeniden açtım gözlerimi?"*

Ramazan ayı ve COVID-19 nedeniyle Kızılay'da ve hastanelerin kan bankalarında aranan kan ve kan ürünleri bulunmuyormuş. Oysa canından birazını bana bağışlayan bu insanlar sayesinde birinin canından can buluyorum. Nefes bile alamazken bakın, onun canının damlalarıyla dünyamıza tekrar gülümsüyorum.

Yazımın devamı Değer dergisi haziran sayımızda. Kan bağıışı hayat kurtarır, dahası bağışlayana huzur ve sağlık katar. Sağlıkla kalmanız dileklerle...

Kaynaklar

1. tech-worm.com
2. <https://www.nedir.com/nabiz>
3. <https://www.medikalakademi.com.tr/hemoglobin-nedir-yukseki-gi-ve-dusuklugu-neden-olur-hgb-testi/>
4. <https://www.saglikocagim.net/hematoloji-nedir-hematolog-kimdir-hematolojik-hastaliklar/>
5. <https://www.medikalakademi.com.tr/trombosit-nedir-trombositin-dusuklugu-ve-yuksekligi-neden-olur/>
6. <https://www.bilgiustam.com/trombosit-nedir-ne-ise-yarar/>

Çalışma Hayatındaki Doping: “Değer”

Değer, insanlık için büyük ehemmiyete sahip bir konu. İnsanoğlu, kendini değerli hissettiren kişilerle birlikte olmaktan büyük sevinç duyduğu gibi kendine değer vermeyen insanlarla bir arada durmaktan da büyük elem duyar. Değersizlik hissi; insanların seçimlerini, tepkilerini, sevgisini, saygısını ve daha birçok insani davranışını etkileyebilmektedir. Değerli olma, değer görme hissi, insanların normal yaşantısına etki ederken çalışma yaşamında da ciddi değişimlere neden olabilmektedir.

Değer görme arzusu, insanoğlunun çocukluğundan başlar, ölünceye kadar devam eder. Anne babasını etkileyerek, onlardan bir aferin almak için olmadık hareketler yapan çocuğun beklentisi değer görmektir. İyi bir makama, göreve gelmek için sınavlara gayretle hazırlanan öğrencinin asıl beklentisi değer görmektir. Eşine birbirinden güzel yemekler hazırlayan bir kadının beklentisi de aynıdır. Değer görme isteği, hayatın her anında karşımıza çıkabilmektedir. Çalışma hayatında da “değer görme” isteği önemli bir etkidir.

Çalışanların kendini değerli hissetmesi, çalıştıkları ortamdaki iş verimini artırdığı gibi çalıştıkları şirket veya kuruma olan bağlılığına da etki etmektedir. Durum böyle olmasına rağmen çalışma hayatının birçok alanında ne yazık ki çalışanlara gereken değer verilmemektedir. Değersizlik hissi, çalışanın iş hayatına tesir ettiğinden, çalışan kendisinden beklenen hizmet ve üretim faaliyetlerine tam anlamıyla odaklanamamaktadır. Çalışanlar, kendilerini değersiz hissettikleri bir ortamda tam bir konsantrasyon ve istek ile çalışmamakta, sadece maaş alma düşüncesiyle mesailerini tamamlamaktadırlar. Haliyle bu durum çalışanlardan beklenen çıktılara (iyi hizmet-üretim kalitesi gibi) olumsuz anlamda etki etmektedir. Çalışanlar, değer görmedikleri bir ortamda isteksiz bir şekilde çalıştığından şirket veya kurum imajını olumsuz etkileyebilecek sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

Değer duygusunun tatmin edilmediği bir çalışma ortamında, işe gelişler zoraki ve yavaş olurken, işten gidişler ise sevinçli ve hızlı olmaktadır. İnsanoğlu bir makine değildir. Duygu sahibi bir varlıktır. Çalıştığı ortamdaki olumlu veya olumsuz hava, insanların çalışmasına ister istemez etki etmektedir. Bir görevi yapma amacıyla bir araya gelmiş, getirilmiş kişiler nihayetinde birer insandır. Nasıl ki su ve güneş, bitkileri besleyip yeşertiyor, meyve vermeleri için en önemli ihtiyaçlarını karşılıyorsa çalışanlara verilen “değer” de güneş ve su gibi çalışanları ruhen beslemekte, yeşertmekte ve çalışma ortamına katkı sunacak fikirlerin, çalışmaların ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Hepimizin çalışma hayatında bir unvanı ve konumu bulunmaktadır. Kimimiz doktor, kimimiz öğretmen, kimimiz müdür, kimimiz memur, kimimiz de bir işçiyiz. Çalışma hayatındaki konumumuz ne olursa olsun hepimiz aynı vatanın evladı, aynı milletin mensubu birer insanız. Bazen çalışma hayatının temposuna kendimizi çok kaptırıyor ve üstlenmiş olduğumuz mesleki rolleri gereğinden fazla içselleştiriyoruz. Bu durum ise çevremizdeki kişilerin de bizim gibi bir insan olduğuna unutmamıza neden olabiliyor. Mesleki kimliğimizin insanlığımızın önüne geçmesi ise karşımızdaki insanları anlamamızı zorlaştırabiliyor.

Değer görme hissi, insanların çalışma yaşamında da ciddi değişimlere neden olabilmektedir. Değer duygusunun tatmin edilmediği çalışma ortamında, işe gelişler zoraki olurken, işten gidişler ise sevinçli ve hızlı olmaktadır.

Bir insan olarak bizlerin nasıl insani ihtiyaçları, sorunları, beklentileri oluyorsa bizlerle mesleki manada eşit olmayan insanların da benzer ihtiyaçları, sorunları ve beklentileri olabileceğini unutmamak gerekir. Çalışma hayatında değer görme hissi de böylesi bir insani ihtiyaçtır. İnsanlar özel günlerinde hatırlanmayı, başarılı işlerinde takdir edilmeyi, hüznü/sıkıntılı anlarında destek görmeyi ister, insani kimliğine saygı duyulmasını, haklarının korunmasını ve gözetilmesini bekler.

“Değer” veya “Değersizlik” hissini oluşmasında çalışma arkadaşlarının da ciddi etkileri vardır. Çalışanların birbirleriyle olan iletişim ve etkileşimindeki saygı, adil tutum, hakkani-

yeti gözetme, görev paylaşımı, dayanışma gibi davranışlar kaliteli düzeyde olursa, çalışanlar böyle bir ortamda çalışmaktan zevk alır. Mesai arkadaşlarının kendini önemseyemediğini hisseder ve kendisi de bu güzel davranışların sergilendiği çalışma ortamını bozacak davranışlar sergilemekten utanır. Ancak tersi bir durum söz konusuysa yani mesai arkadaşları saygılı bir iletişim kurmuyor, adalete riayet etmiyor, işi hep arkadaşının üzerine bırakıp işten kaytarıyorsa, çalışma ortamında bu kötü davranışları sergileyenleri kendine savunma yapacak başka kişiler de çıkacak ve aynı davranışları sergilemekten çekinmeyeceklerdir. Çünkü böyle bir çalışma ortamında kimsenin kimseyi düşünmediği anlayışı hâkimdir.

İyi bir yönetici, yönetimi altında bulunanların da bir insan olduğunu hiçbir zaman unutmaz, personelinin insani ihtiyaç ve beklentilerinin karşılandığı zaman daha sağlıklı ve başarılı bir yönetim sergilenebileceğini çok iyi bilir.

Çalışma hayatında, en zor işi kolaylaştıran da en kolay işi zorlaştıran da çalışma arkadaşlarıdır. Çalışanların birbiri ile olan uyumu, her işin üstesinden gelmesini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca çalışma şartları zor dahi olsa çalışanların bu uyumu, çalışma ortamını eğlenceli bir hale dahi dönüştürebilmektedir. Çalışanların uyum içinde çalışması da çalışanların birbirlerine karşı sergiledikleri değer ile yakından ilgilidir.

Çalışma ortamında “Değer” veya “Değersizlik” hissini oluşmasında yönetici konumunda bulunan kişilerin de göz ardı edilemez etkileri bulunmaktadır. İş hayatını bir gemiye benzetecek olursak, yönetici konumundaki kişiler de bu geminin dümenini ellerinde tutan birer kaptan hükmündedir. Yöneticinin dümen başındaki her hareketi gemide yol alan tüm yolcuları yani çalışanları etkilemektedir.

Yönetici konumunda olan bir kişinin çalışanı ile samimi bir şekilde konuşması, sevinçli ve hüznü günlerinde çalışanın yanında olduğunu hissettirmesi, çalışanların değer hissini artmasına ciddi anlamda etki etmektedir. Bir yöneticinin, yönettiği insanlara tebessüm etmesi, hâl hatır sorması, fikirlerini alması, yüzüne bakarak konuşması, uyarılarını baş başayken yapması, güzel davranışlarını takdir etmesi durumunda çalışanların yönetilebilirliği daha da kolaylaşacağı gibi çalışanın görevindeki veriminin artmasına da vesile olacaktır. Ayrıca çalışanlar kendilerinden beklenen görevi yaparken yöneticinin tutumu dolayısıyla vefa duygusuyla hareket edecek ve yöneticilerinin talimatlarını yerine getirirken daha hassas bir tutum sergileyecektir.

Yöneticiler, yönetimi altında bulunan çalışanların da kendileri gibi bir insan olduğunu hiçbir zaman unutmamalı, çalışanların insani ihtiyaç ve beklentilerinin karşılandığı zaman daha sağlıklı ve başarılı bir yönetim sergilenebileceğini bilmelidir.

Sosyal Mesafe Yalnızlık Değildir

18. yüzyıldan yani modern çağlardan önce insanlar arasında fiziksel olarak yalnız kalmak, herhangi bir duygusal eksiklik olmadan "**inzivaya çekilmek**" yaygın bir davranıştı. Bunu en iyi Mevlana'dan biliyoruz. Kendisini Allah'ı düşünmek üzere 40 gün boş bir odaya kapatmak, bir ibadet aracı olarak Mevlevi olmanın olmazsa olmaz bir şartıydı. "**Yalnızlık**" geleneksel benliği, bedeni ve dünyayı görme biçimleri değiştiğinde ve modern çağlarda karşılık-

lı bir yükümlülük alanı olarak "**topluluk**" fikrinin yerini felsefi ve ekonomik bireyciliğin idealleri aldığı daha yaygın hale gelmiştir. Hele bugün ortaya çıkan Covid-19 salgını ile de adına '**sosyal mesafe**' dediğimiz, uzun süre etkisini kaybetmeyecek toplum düzeniyle karşı karşıya kaldık.

18. yüzyıl aydınlanma çağı sosyologlarından **Emile Durkheim**, Tanrı'nın sorgulanmasıyla meydana gelen bir

düşüşün yanı sıra, sanayileşme ve kentleşmenin getirdiği yapısal değişiklikler sonucunda yalnızlığın sonuçlarını araştırmış ve toplu intiharlar konusunda uyarıda bulunmuştur. Bu değişikliklerin bazıları, neo-liberalizm altında daha da belirgin hale gelmiştir. Bunlar en özünde, en temel ilişkilerin bile ticarete dökülmesiyle alakalıdır. Bu da tabii ki sosyalleşmeyi masraflı hale getirmiştir ve dolayısıyla da yalnızlığı.

Sosyal mesafe, sadece bir adım daha ileri giden yalnızlık korkusunu getirmiştir ama korkmayın!

Covid-19 salgınının getirdiği sosyal yaşam kısıtlamaları, kısa sürede ortadan kalkmasa bile çoğu insanı öldürmeyecektir; ancak sosyal bakım eksikliği, yapısal eşitsizlikler, kötü sağlık ve sakatlıktan zaten zarar görmüş olanlar üzerinde yıkıcı etkileri olabilecektir. Dolayısıyla sosyal mesafe geçici yalnızlıktır ve kronik yalnızlıktan farklıdır. Kronik yalnızlık, “yapısal” yalnızlık (*yoksulluk, sakatlık veya sakatlığın getirdiği*) olarak adlandırabileceğimiz durum, sosyal terk etmeye benzemektedir. Öyleyse geçici sosyal izolasyon sırasında, kronik yalnızlığı olanlara yardımcı olmak için en azından onların yanında olduğumuzu gösterebiliriz. Yaşlı, engelli ve hatta psikolojik olarak zayıf hisseden yakınlarımızla ve arkadaşlarımızla sanal paylaşımlarda bulunabiliriz.

İşte asosyal hissetmemek ve hissedenlere yardımcı olmak için atabileceğiniz adımlar:

- **Uzaktan video ile bağlanın.** Yaşlı insanların uzaktan yakınlaşmaya istekli olmadığı bir efsanedir. Çevrimiçi ilişkiler, çevrimdışı ilişkilerle birleştirildiğinde daha sağlıklıdır, ancak uzaktan iletişim hiç olmasından daha iyidir. Bu mümkün değilse, sessizliği kırmak için telefonu kullanın. Hiç aramadığınız eski dostunuzu arayın.
- Köprü olun. Sosyal medyanın iyilik için bir güç haline geldiği zamanlar olmuştur. Topluluk sağlamak ve en savunmasız kişilere göz kulak olmak için komşularınız veya arkadaşlarınızla bir **WhatsApp** veya **Facebook** grubu oluşturun. Yaşlı ve hasta yakınlarınızı dahil ettiğinizden emin

olun. Covid-19, sağlık ve sosyal bakımdan onlarca yıllık üstünkörü- lüğün imtihanıdır.

- Duyularınızı hatırlayın. Yalnızlığı zihinsel bir rahatsızlık olarak görmeye o kadar alışkınız ki, ne kadar duyu- sal bir kavram olduğunu unutuyo- ruz. Mevcut iklimde dokunmak pek mümkün olmayabilir; ancak **dans, meditasyon, ibadet, grup egzer- sizi yapabilirsiniz.** Birçok aktivite çevrim içi olarak bulunabilmekte, mevcut sosyal çevrenizle bağlantı kurmanızı sağlayabilmek için video konferans platformlarını kullanabi- lirsiniz. Bunlar, dünyadan soyutlan- mama duygusunu teşvik eder.
- Bazen insanlar üzgün, acı içinde ya da arkadaşlık kurmak istedik- leri zaman yalnızlıktan yakınirlar. Fakat “yalnızlık” bize insan olarak neye ihtiyacımız olduğunu öğreten olgudur. Farklı çerçvelenebilir mi? Bazen yalnızlık yaratıcılık demektir. **Virginia Woolf** un söylediği gibi, “*Yalnızlık; bizi, dünyayı ve kendimizi farklı görebileceğimiz geminin dibine götürebilir.*” Yazın, çizin, okuyun, puzzle yapın...
- **Sosyal mesafenin yalnızlık yarattı- ğını düşünmeyin.** Çalışmaktan bel- ki çocuğunuza ya da eşinize zaman ayıramıyordunuz. Bugün bu zamanı kullanın. Yalnız yaşıyorsanız zayıf yönleriniz üzerine yoğunlaşın. Çok

Salgınının getirdiği sosyal yaşam kısıtlamaları, kısa sürede ortadan kalkmasa bile çoğu insanı öldürmeyecektir; ancak sosyal bakım eksikliği, yapısal eşitsizlikler, kötü sağlık ve sakatlıktan zaten zarar görmüş olanlar üzerinde yıkıcı etkileri olabilecektir.

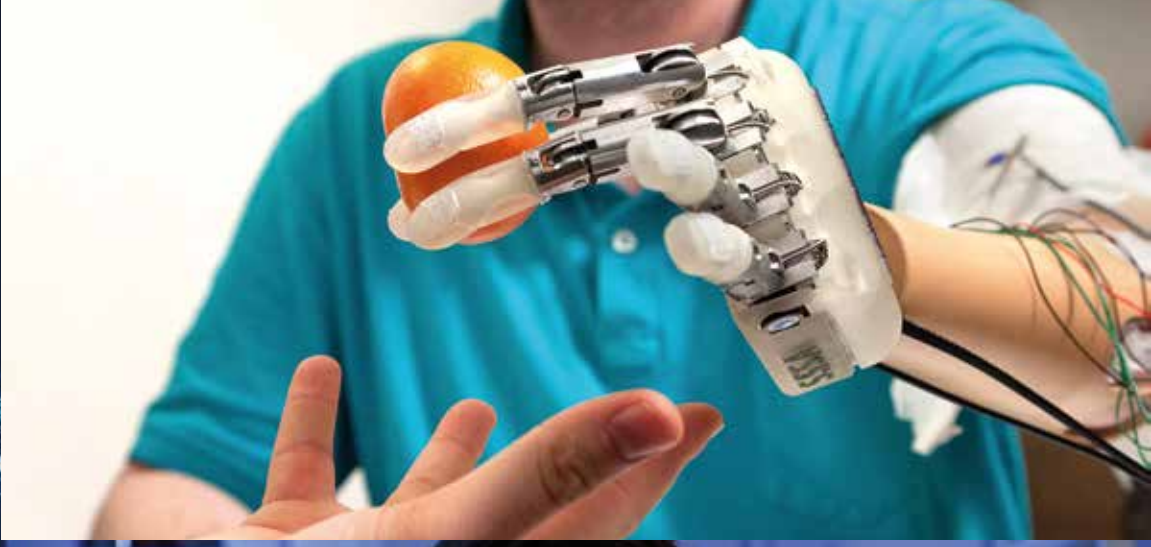
yalnız hissediyorsanız bir hayvan sahiplenin örneğin; köpek, kedi, kuş, balık...

- 18. yüzyılın başından itibaren sü- rekli dünyayı tüketip kirlettiğimizi temiz havayı soluyarak fark edin ve tüketim alışkanlarınız üzerine pratik yapın. Tüketmeden nasıl mutlu ola- bileceğinizi öğrenmek için bir fırsat aslında sosyal mesafe.
- Sosyal mesafeye rağmen bir toplulu- ğa dahil olma duygusu yakın temas gerektirmez. Kısa vadede ayrı ayrı birlikte olmak, farklılık ve farkında- lık yaratacaktır.

İyi kalın ve iletişimle kalın.

Yasin YILMAZ
Beşikdüzü T Tipi Kapalı Çık,
Katip

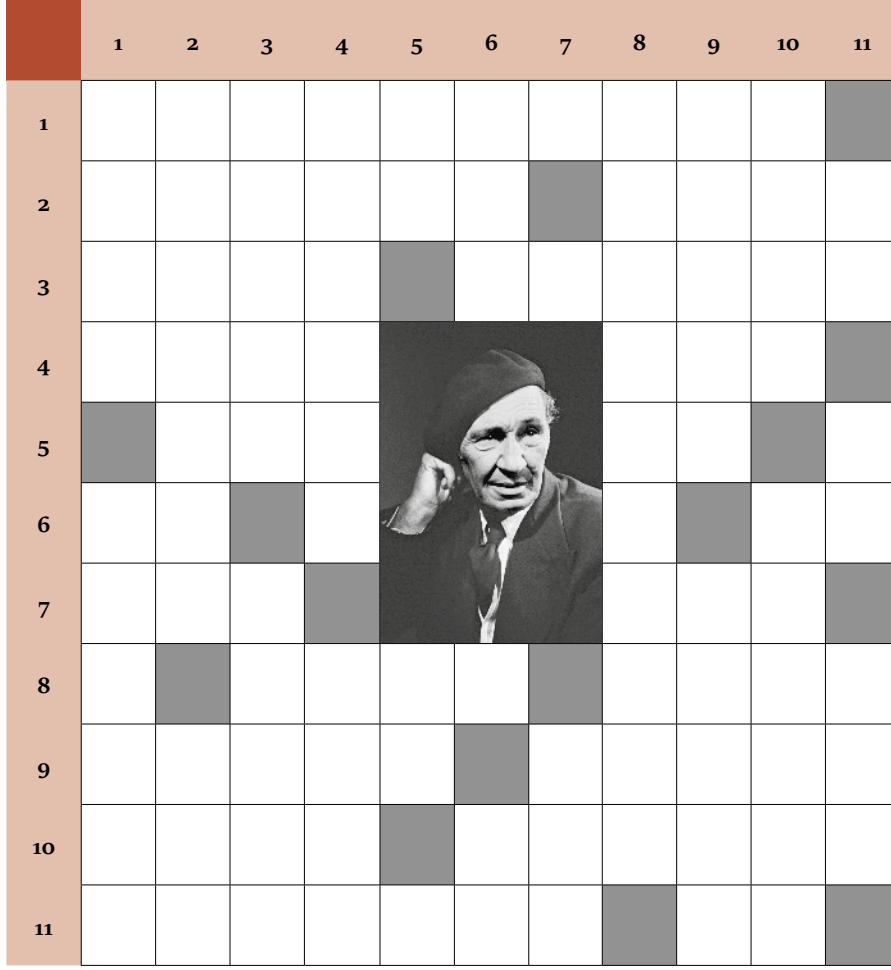

Sinir Protezi

Yıllardır bilim kurgu filmlerinde izlediklerimiz bu yıllarda bir bir gerçekleşiyor. Son olarak Amerika merkezli Xerox PARC isimli şirket, sinirsel işlevini yitirmiş bölgelere elektromanyetik sinyaller aracılığıyla iletişim kurabilecek saç teli kadar ince protez geliştirdi.

Bilim insanları protezi farelerde test ederek başarıya ulaştığını belirttiler. Araştırmada, yüz kaslarını hareket ettiremeyen bir farenin beyine gönderilen sinyaller aracılığıyla yüzünü hareket ettirebilmesi sağlandı. Manyetik dalgaların doku ve biyolojik maddelerden etkilenmeden kusursuz şekilde işlev gösterdiği görüldü.

Yapılan başarılı testin ardından, bilim insanları testleri iri beyinli, el ve ayaklı üst düzey memeli canlılar üzerinde test etmeye hazırlanıyor. Şu an prototip aşamasında olan protez testlerden olumlu sonuç aldıça ve geliştirildikçe canlıların farklı bölgelerinde sinir işlevini yitirmiş uzuvlarında başarılı sonuçlar vereceğini düşünüyorlar. Bu bağlamda testlerin, körlük yaşayan maymunlar üzerinde deneneceğini ifade ediyorlar. Bilim insanları, insanlar üzerinde uygulanabilmesinin uzun bir zaman alacağını ancak gelişmelerin umut verici olduğunu kaydetti.

KARE BULMACA

SOLDAN SAĞA

1. "Halikarnas Balıkçısı" mahlası, Cevat Şakir önadlı yazarımız
2. Elmasıyla ünlü ilimiz - Ana atardamar
3. Mal, edinim - Küçük esnafın ekmeğ teknesine verilen ad
4. Osmanlıca ter, rutubet - Bir mastar eki
5. Birden sonra gelir - Kırmızı
6. İlave - İsim
7. Şüphe - Küçük kaya parçalarının genel adı
8. Dini tören - Bir üründen geriye kalanlar
9. Mana - Evde malzeme koyulan yer, kiler
10. Zayıflık - Bir şeye aşına olan
11. Balkanlarda bir halk - İlaç

YUKARIDAN AŞAĞI

- 1- Bir tür bıçak - Yanlışlıkla ya da tesadüfen anlamında kullanılan bir sözcük
- 2- Bir kıta - Bereket sembolü meyve
- 3- Argoda işin içinden çıkılmaz durum -Bir kadın ismi
- 4- Askerler, ordu - Kalın kabuklu bir portakal türü
- 5- Dünyamızın uydusu - İşaret
- 6- (Tersi) Yüksek yeryüzü şekillerini ifade eden terim- Altının simgesi
- 7- Bir cismin tabanı
- 8- Ateş elde etmek için kullanılan bir tür kuvars
- 9- Yerel, bir bölgeye has olan - Büyükelçilik görevlisi
- 10- Yurdumuzun güneydoğusunda yer alan komşu ülke - Erozyon
- 11- "Tanıtım" sözcüğünün kısaltması - Bayram - Elma, armut kurusu

SUDOKU

	2		6	1		8	9	
		7		9		4		
				2			1	
2		1						
8						1	6	
						2		
3	1			6				
			1		8	6		
4				7	2		3	

Kolay

8		5	3	1	6		4	
2		4	7			1		
	6	1				8		
6		9			2	3		
	2		8			9	1	
	8	3	9	5		6		
3				9	8	5	7	
	7	8			1	4		
9		6		7		2	3	

Orta

	1	5	8	3			6	
7			2			4		
		8				1		
	8	4		2			3	
6		3	4				1	
1		2		8		5		
2		7	3			9	4	
	4	1			2			
5	3		1	6		7		

Zor

Bulmaca

MANTIK BULMACA

1 Cem geçirdiği bir rahatsızlıktan dolayı hafızasını kaybetmiştir ve doktorlar ona hafızasının geri geleceğini ancak parça parça iyileşeceğini belirtmişlerdir. Bunun üzerine Cem evine gitmiş fakat kapısında hırsız alarmının olduğunu unutmuştur. Evin alarmını Cem'den başka kimse bilmemektedir ve sadece cebinde herhangi bir durumda kullanması için şifreyi bulmasına yardımcı bir kağıt bulunmaktadır.

Kağıtta ise şifreyle ilgili şu ipuçları yer almaktadır:

Şifre 5 hanelidir.

4. hanedeki rakam, 2. hanedeki rakamdan 4 fazladır.

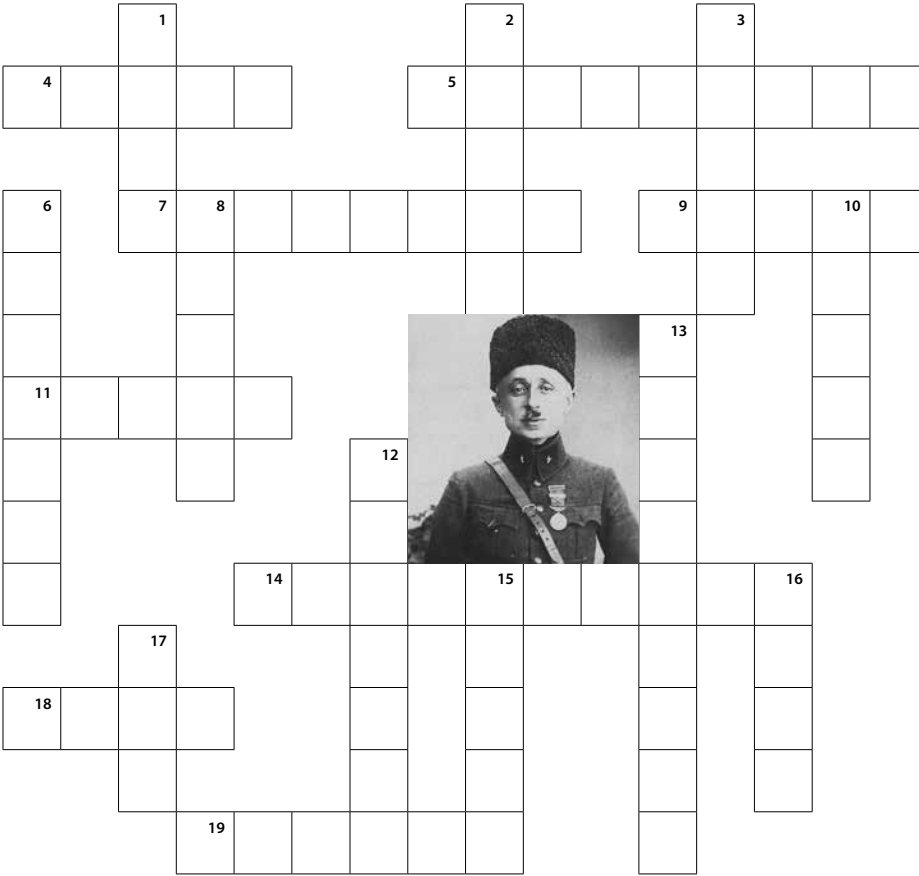
3. rakam, 2. rakamdan 3 eksiktir.

İlk rakam 5. rakamdan 3 kat daha büyüktür.

3 tane 2 rakamın toplamı 11'i vermektedir.

Peki sizce bu bilgiler ışığında alarmın şifresi nedir?

SARMAL BULMACA

SOLDAN SAĞA

1. Dostluğu ve bağlılığı içten olan
2. Elinde bulunanla yetinmeyi bilen
3. Hukuksal durumu çekişmeli olan bir malın emanet olarak bırakıldığı kişi
4. Simgesi "Fe" olan element
5. Peygamberimizin annesinin adı
6. Patlamalı motorlarda yakıtı buharlaştırıp havayla karışmasını sağlayan aygıt
7. Wright kardeşlerin icadı
8. Boynu bükük, sessiz ve uysal kimse

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. On bir ayın sultanı
2. Namzet
3. Bir kadın ismi
4. Kur'an-ı Kerim'in son suresi
5. Güvenliği sağlamakla görevli polis ya da jandarmanın görev yaptığı yapı
6. Kur'an-ı Kerim'in inmeye başladığı gece
7. Nida
8. Kurtuluş Savaşında yer almış Atatürk'ün silah arkadaşı olan general
9. Bir sonucun ortaya çıkmasını, oluşmasını sağlayan her türlü şey
10. İnsanları bir yere yerleştirme, yurtlandırma

NİSAN AYI ÇÖZÜMLERİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	S	A	R	A	M	A	G	O	A	Y	
2	E	L	A	N	K	A	T	A	N	A	
3	Y	A	N	A	L	M	A	T	A	H	
4	F	I	A	T				N	A	Y	
5	E	Y	O					T	B	A	
6	T	E	A	M				İ	V	E	K
7	T	N	İ					K	E	E	N
8	İ	L	K	Ç	A	P	C	E	M		
9	N	A	A	T	F	İ	L	İ	K	A	
10	İ	R	A	D	E	S	İ	Z	L		
11	A	K	A	R	E	T	F	E	R		

KOLAY

8	2	5	6	7	1	3	4	9
7	4	6	5	3	9	1	8	2
1	9	3	2	4	8	7	5	6
5	3	1	8	9	7	6	2	4
4	8	2	3	6	5	9	7	1
6	7	9	1	2	4	5	3	8
9	6	8	4	5	3	2	1	7
2	5	4	7	1	6	8	9	3
3	1	7	9	8	2	4	6	5

ORTA

5	9	4	2	3	1	7	6	8
6	3	1	5	7	8	4	2	9
2	7	8	4	6	9	1	3	5
8	1	2	3	4	6	5	9	7
3	4	7	1	9	5	6	8	2
9	6	5	8	2	7	3	1	4
7	8	3	9	1	4	2	5	6
1	5	6	7	8	2	9	4	3
4	2	9	6	5	3	8	7	1

ZOR

6	2	5	7	4	3	9	8	1
8	4	3	1	6	9	7	2	5
9	7	1	2	5	8	3	6	4
5	8	2	9	1	7	4	3	6
3	1	9	6	2	4	5	7	8
4	6	7	3	8	5	1	9	2
1	9	8	5	3	2	6	4	7
2	3	6	4	7	1	8	5	9
7	5	4	8	9	6	2	1	3

MANTIK BULMACA CEVAPLARI

1. Koşullara uyan ilk tarih 21.12.2012'dir. Eğer dörder kez kullanma koşulu olmasaydı cevap 22.02.2022 olacaktı. Hiçbir koşul olmadan sadece ilk palindromik tarih sorulsaydı cevap 12.02.2021 olacaktı.
2. C. Simetrik değil.

İlklerin uçağı Hürkuş, sivil ve askeri ihtiyaçları karşılacak

Türk Havacılık ve Uzay Sanayii (TUSAŞ) tarafından özgün olarak geliştirilen ilk uçak olan ve ilk Türk sivil imalatı olarak sertifikalandırılan Hürkuş, sınıfına göre üstün özelliklerle sivil ve askeri ihtiyaçları karşılayacak

ÖNEMLİ DÖNÜM NOKTALARI

2006

A Hürkuş-A sözleşmesinin imzalanması

2012

Hürkuş-A Roll - Out

EASE DOA (Design Organization Approval) belgesi alınması

2013

Hürkuş-A ilk uçuş

2015

B 15 Hürkuş-B uçağı için sözleşme

2016

EASA ve SHGM'den Tip Sertifikası alınarak uçağın emniyetinin ispatlanması

2017

Hürkuş-C Demo Faz 1

2018

Hürkuş-C Demo Faz 2

Hürkuş-B ilk uçuş

DİĞER EĞİTİM UÇAKLARINDAN FARKLARI NELERDİR?

Uçakta oksijen üretim sistemi, **OBOGS**

Anti-g sistemi

Martin-Baker MK T16N O/D feratma sandalyesi

Gelişmiş **aviyonik** sistemler ve simule silah kabiliyetleri

Kuş çarpmalarına karşı **güçlendirilmiş kanop**

Ergonomik kokpit

Gelişmiş **aviyonik** sistemler ve simule silah kabiliyetleri

Arka kokpitte **yüksek görüş açısı**

Kabin **basınçlandırma** sistemi

Kokpit **iklimlendirme** sistemi

Elektronik Güç Yönetim Ünitesine sahip **1.600 shp PT6A-68T Pratt & Whitney** Canada turboprop motor

Hands On Throttle and Stick (HOTAS) Pilotun, levye ve gaz kolundan uçağın tüm temel işlevlerini kontrol edebilmesi.

5 pitch alüminyum **Hartzell HC-BSMA-3** pervane

Askeri eğitim uçaklarına özgü yüksek **şok dayanımlı iniş takımları**

30 saniye **ters uçuş kabiliyeti**

KAÇ ADET ÜRETİLDİ?

2 ADET HÜRKUŞ-A

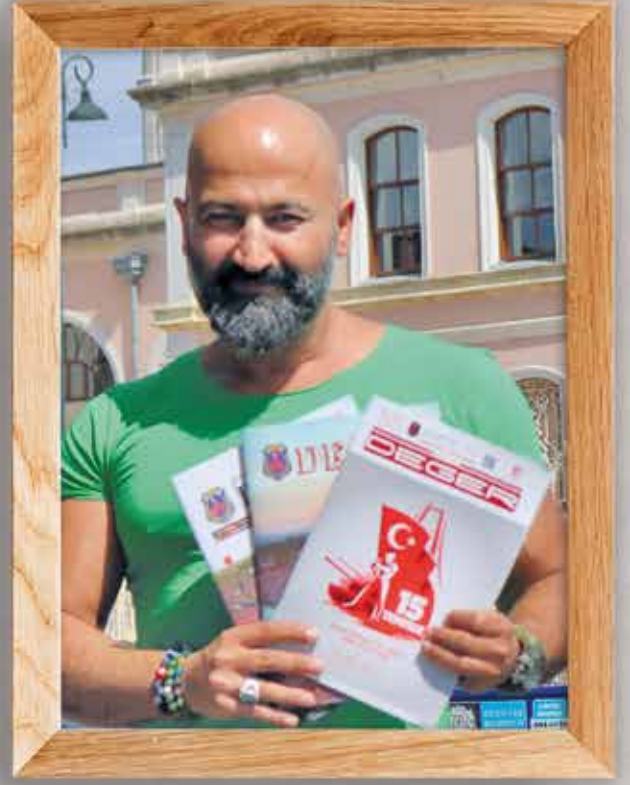
1 ADET HÜRKUŞ-C

15 ADET HÜRKUŞ-B

5 adet uçuş testlerinde

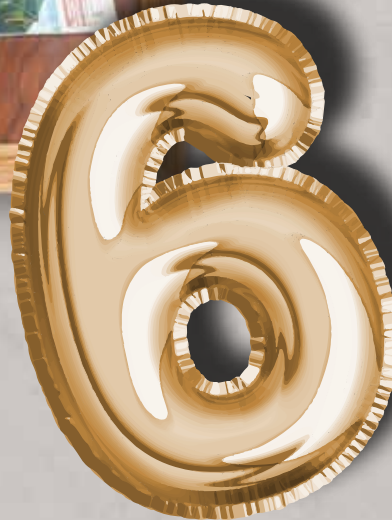
DEĞER

www.cte.adalet.gov.tr

Değer Dergimiz TURKCELL DERGİLİK'te

Değer dergisi, ulusal dergiler arasına girerek Turkcell Dergilik uygulamasında yerini aldı. Bütün operatörlerden dergilik uygulamasını ücretsiz yükleyerek dergimizi okuyabilir, kaydedebilir, paylaşabilirsiniz.

DEĞER
yaşında

